

Memorie van toelichting bij het ontwerp van decreet betreffende de uitbouw van de graduaatsopleidingen binnen de hogescholen en de versterking van de lerarenopleidingen binnen de hogescholen en universiteiten

A. ALGEMENE INLEIDING

1. Samenvatting

Voorliggend ontwerp van decreet regelt de uitbouw van de graduaatsopleidingen in de hogescholen, en de versterking van de lerarenopleidingen in de hogescholen en universiteiten. Daartoe wordt onder meer geopteerd voor een structurele inbedding van al deze opleidingen binnen het hoger onderwijs, waar deze tot nu toe ook binnen het volwassenenonderwijs werden georganiseerd. Dit ontwerp omvat voor elk van de twee soorten opleidingen drie grote onderdelen: de organisatie van de opleidingen, de financiering en het statuut van het personeel.

2. Situering

2.1. De opleidingen van het hoger beroepsonderwijs

Het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs introduceerde een nieuw begrip in het Vlaams onderwijs: hoger beroepsonderwijs of HBO5. Het hoger beroepsonderwijs omvat sindsdien de opleidingen uit het vroegere hoger onderwijs voor sociale promotie (HOSP) en de opleiding Verpleegkunde uit de vierde graad beroepssecundair onderwijs. Het HBO5 werd op de leerladder gesitueerd binnen het hoger onderwijs en had een dubbel doel voor ogen: enerzijds een duidelijke arbeidsmarktgerichtheid, anderzijds de overgang naar een professionele bachelor vergemakkelijken.

Door de decreetgever werd bepaald dat de HBO5-opleidingen tot het hoger onderwijs behoren, maar aanvankelijk was het opzet dat zowel hogescholen als centra voor volwassenenonderwijs (cvo) elk apart HBO5-opleidingen zouden inrichten.

Op 8 juli 2010 nam het Vlaams Parlement de motie van aanbeveling aan over de hervorming van het hoger onderwijs in Vlaanderen. In deze motie vroeg het Vlaams Parlement aan de Vlaamse Regering

“5° om de eindverantwoordelijkheid voor de hogere beroepsopleidingen (HBO5) te situeren aan de hogescholen maar met een duidelijke arbeidsverdeling en afspraken met de centra voor volwassenenopleiding en ook met de universiteiten in het kader van levenslang leren”.

De Vlaamse Regering onderschreef deze aanbeveling ‘als een te bereiken eindpunt op middellange termijn’ en opteerte ervoor om in eerste instantie de

samenwerking tussen de aanbieders van HBO5-opleidingen te versterken. Hierdoor kregen de verschillende instellingen de kans om naar elkaar toe te groeien.

Het decreet van 12 juli 2013 betreffende de versterking van het hoger beroepsonderwijs zorgde voor een meer gestructureerde aanpak in de samenwerking tussen de hogescholen enerzijds en de cvo en secundaire scholen verpleegkunde anderzijds. Zo worden HBO5-opleidingen vanaf 1 september 2014 nog uitsluitend georganiseerd binnen een samenwerkingsverband dat gevormd wordt door een hogeschool en één of meer centra voor volwassenenonderwijs en één of meer scholen voor secundair onderwijs die een HBO5-verpleegkunde opleiding aanbieden. Instellingen kunnen hierbij maar lid zijn van één samenwerkingsverband. Sinds het academiejaar 2014-2015 is het diploma van gegradueerde dat aan een afgestudeerde uit een HBO5-opleiding wordt uitgereikt een gezamenlijk diploma geworden.

Als verdere stappen werd in het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 afgesproken dat:

"We bouwen het hoger beroepsonderwijs uit tot een volwaardig onderdeel van het hoger onderwijs. We hebben in het bijzonder oog voor een goede regionale spreiding en de arbeidsmarktgerichtheid van de opleidingen, waarin leren en werken zijn geïntegreerd."

Dit engagement werd verder geconcretiseerd in de Beleidsnota Onderwijs 2014-2019:

"Sinds 1 september 2014 zijn hogescholen, centra voor volwassenenonderwijs en secundaire scholen met HBO5 verpleegkunde gezamenlijk verantwoordelijk voor de HBO5-opleidingen. Ik zal in overleg met hen werk maken van een optimalisering van het HBO5-landschap. Voor het HBO5-aanbod wil ik de verschillen die bestaan tussen hogescholen, secundaire scholen en de centra voor volwassenenonderwijs op het vlak van personeelsregelgeving, studentenvoorzieningen, examenbetwistingen, studiegelden, ... wegwerken. Ik zal ook onderzoeken hoe het financieringssysteem voor het HBO5 beter kan aansluiten bij dat van het hoger onderwijs."

HBO5-opleidingen kunnen een belangrijke rol spelen in de verdere democratisering van het hoger onderwijs. HBO5 biedt een alternatief voor veel studenten die op vandaag nog niet kiezen voor hoger onderwijs of studenten die een bacheloropleiding starten maar niet beëindigen en bijgevolg geen diploma hoger onderwijs behalen. Via een HBO5-opleiding kunnen ze alsnog een kwalificatie bekomen waarmee ze kunnen instromen op de arbeidsmarkt ofwel via een verkort traject een professionele bacheloropleiding kunnen volgen.

Doordat de HBO5-opleidingen op dit ogenblik in de centra voor volwassenenonderwijs worden georganiseerd, volgen voornamelijk werkende volwassenen deze opleidingen. HBO5-opleidingen dragen bij aan een leven lang leren door aantrekkelijk en toegankelijk te zijn voor volwassenen en niet-traditionele lerenden. Ook in de toekomst moeten volwassenen in elke fase van hun leven terecht kunnen in een HBO5-opleiding. HBO5-opleidingen bieden naast horizontale (een omscholing of een specialisatie) ook verticale (namelijk als opstap naar een bacheloropleiding) progressiemogelijkheden. HBO5-opleidingen zijn dus arbeidsmarktgericht en bereiden voor op een beroep, maar ze moeten meer gericht zijn op doorstroom naar de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Generatiestudenten behoren namelijk ook tot de doelgroep van HBO5 en dit vergt een flexibel aanbod van trajecten. Een 18-jarige generatiestudent leert op een andere manier en moet andere competenties verwerven dan iemand die al 20 jaar werkt en een carrièreswitch wil maken.

Al deze elementen vormen de doelstellingen en de noodzakelijke bouwstenen van de voorliggende hervorming van HBO5. De Vlaamse Regering keurde op 25 maart 2016 de Conceptnota 'Uitbouw van het hoger beroepsonderwijs' goed, die volgende principes onderschreef: *een duidelijke positionering en erkenning, transparantie, een duidelijk regelgevend kader, stabiliteit, financiële haalbaarheid en rechtszekerheid. Dit trachten we te realiseren door de inbedding van deze opleidingen in de hogescholen. De onderwijsbevoegdheid en verantwoordelijkheid zal aan de hogescholen worden toevertrouwd in plaats van aan de samenwerkingsverbanden.*

De HBO5-opleidingen die werden aangeboden aan de cvo verschilden qua vormgeving van de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Na de structurele inbedding in de hogescholen in september 2019 zullen zoveel mogelijk dezelfde regelingen voor de HBO5-opleidingen gelden als deze voor de bachelor- en masteropleidingen. Enkel indien er grondige redenen zijn of er zich obstakels voordoen, worden er uitzonderingen voorzien.

In het decreet van 23 december 2016 werd de procedure voor de omvorming van de opleidingen aangepast en de actualisatie mogelijk gemaakt. Hierdoor werd de totstandkoming van de HBO5-opleidingen al gestroomlijnd met de bachelor- en masteropleidingen. Daarnaast zijn er verschillende tussentijdse maatregelen opgenomen in het 'verzameldecreet hoger onderwijs' van 2017. Beide decreten wijzigden het decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs. Dit laatste decreet wordt met dit ontwerp van decreet opgeheven en de bepalingen die nog van toepassing zullen zijn voor de HBO5-opleidingen (omdat ze verschillen van de andere opleidingen in het hoger onderwijs) zullen worden opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs.

Op het vlak van financiering, subsidiëring en inschrijvingsgelden gelden tot op heden de bepalingen opgenomen in het decreet betreffende het volwassenenonderwijs. Deze worden door voorliggend ontwerp van decreet opgeheven.

Om tegemoet te komen aan de vraag naar een transparante naamgeving, wordt voor de omgevormde en geactualiseerde HBO5-opleidingen, aangeboden door de hogescholen, de term 'graduaatsopleidingen' geïntroduceerd.

De toekomstige indeling van het hoger onderwijs zal er dan als volgt uit zien:

Type hoger onderwijs	Graad + EQF niveau + omvang	Aanbieder
Hoger beroepsonderwijs	Gegradueerde (5) 90 of 120 stp	Hogescholen (+ <i>secundaire scholen voor verpleegkunde</i>)
Hoger professioneel onderwijs	Bachelor (6) 180 stp (240 stp voor de bachelor verpleegkunde)	Hogescholen
Academisch onderwijs	Bachelor (6) 180 stp Master (7) 60 tot 180 stp Doctor (8)	Universiteiten (+ <i>hogescholen voor kunsten en nautische wetenschappen</i>)

Zoals beslist in de Conceptnota van 25 maart 2016, betreft dit ontwerp van decreet enkel de HBO5-opleidingen die nu in de cvo worden ingericht. De HBO5-opleiding verpleegkunde komt nog niet aan bod. Die keuze heeft twee redenen: naar aanleiding van de vernieuwde Europese richtlijn in verband met de wederzijdse erkenning van beroepskwalificaties (onder andere gezondheidszorgberoepen) zijn nog geen beslissingen genomen over de eigenheid van deze opleiding, de toegang

tot het beroep en de differentiatie ten aanzien van de bacheloropleiding én de HBO5-opleiding verpleegkunde wijkt op verschillende punten af van de andere HBO5-opleidingen (ze wordt georganiseerd door secundaire scholen, heeft een studieduur van drie jaar,).

De HBO5-opleidingen van minder dan 900 lestijden, die niet leiden tot een diploma van gegradueerde, worden afgebouwd aan de cvo. Zij zullen dus ook niet worden overgedragen aan de hogescholen. Hetzelfde geldt voor de opleidingen die leiden naar een beroepskwalificatie van niveau 5 maar die geen deel uitmaken van een onderwijskwalificatie van niveau 5. Deze opleidingen blijven tot het secundair volwassenenonderwijs behoren.

2.2. De lerarenopleidingen

Op 25 maart 2016 keurde de Vlaamse Regering de conceptnota 'Lerarenopleidingen versterken: wervende en kwalitatieve lerarenopleidingen als basispijler voor hoogstaand onderwijs' goed. Deze conceptnota tekent het kader uit voor de hervorming van de lerarenopleidingen.

De basis voor de conceptnota is terug te vinden in het Regeerakkoord 2014-2019 waar de Vlaamse Regering het volgende stelt over de lerarenopleidingen:

“De kwaliteit van ons onderwijs hangt in hoge mate af van de kwaliteit van de leerkrachten: onderwijs gebeurt in de klas en in de school. Met dat doel voor ogen hervormen we de lerarenopleiding en verwachten we van de pedagogische begeleidingsdiensten dat ze zich bijsturen. Instromers zullen moeten deelnemen aan een niet-bindende toelatingsproef. Met de onderwijsverstrekkers en de vakorganisaties sluiten we een pact om de lerarenloopbaan aantrekkelijker te maken en beroepsuitval te verminderen.”

“We hervormen de lerarenopleiding. De beleidsevaluatie en de rapporten van de thematische werkgroepen kunnen daartoe een aanzet geven. In elk geval zullen instromers in de lerarenopleidingen voor inschrijving moeten deelnemen aan een niet-bindende toelatingsproef. Deze niet-bindende toelatingsproef wordt na 3 jaar geëvalueerd. Bij het uittekenen van de nieuwe lerarenopleiding zetten we in op de kennis van de te onderwijzen vakinhoud net zoals op de noodzakelijke didactische vaardigheden alsook klasmanagement. Van onderwijsinstellingen verwachten we dat ze hun verantwoordelijkheid nemen door voldoende stageplaatsen aan te bieden.”

...

“We stimuleren onderzoek gericht op het didactisch handelen van leraren (praxisonderzoek) en het versterken ervan.”

Uit het Regeerakkoord van de Vlaamse Regering 2014-2019 en de beleidsnota zijn, naast de globale doelstelling 'het aantrekkelijker maken van de lerarenopleiding en het lerarenberoep', de doelstellingen rond de lerarenopleiding samen te brengen in vier grote lijnen:

- Strategieën ontwikkelen voor een brede en kwaliteitsvolle instroom in de lerarenopleiding;
  - Jongeren en zij-instromers met ambitie én kunde moeten opnieuw met overtuiging kiezen voor het beroep van leraar;
  - Wervende opleidingen aanbieden;
  - Een verplichte niet-bindende toelatingsproef organiseren.
- De inhoud van de lerarenopleiding versterken en actualiseren;
  - Alle lerarenopleidingen zetten versterkt in op de kennis van de te onderwijzen vakinhoud en -didactiek, didactische vaardigheden, klasmanagement, diversiteit, grootstedelijke context en inzicht in organisatieprincipes van scholen en van goed schoolbeleid;

- Voor de lerarenopleiding kleuter- en lager onderwijs wordt de didactiek van Nederlands als vreemde taal extra versterkt;
- Actualisatie van de basiscompetenties en het beroepsprofiel in functie van de resultaten en aanbevelingen van de visitaties, de evaluatie van de lerarenopleiding en de daaropvolgende beleidsgroepen.
- Maatregelen nemen die versnippering van het aanbod tegengaan en samenwerking tussen aanbieders bevorderen;
  - Beterere samenwerking tussen de aanbieders zodat het aanbod minder versnipperd georganiseerd is en behoeftedekkend blijft voor (generatie)studenten en zij-instromers.
  - Onderzoek stimuleren gericht op het didactisch handelen van leraren.
- De weg van de opleiding naar de uitoefening van het beroep van leraar faciliteren;
  - Lerarenopleidingen en werkveld komen samen tot een werkbaar model van samenwerking dat minder planlast genereert en elkaar versterkt. Onder andere de organisatie van stage, die een gemeenschappelijke verantwoordelijkheid is, wordt samen opgenomen.
  - Actualisatie van de basiscompetenties en het beroepsprofiel in functie van de resultaten en aanbevelingen van de visitaties, de evaluatie van de lerarenopleiding en de daaropvolgende beleidsgroepen.

Vertrekkende vanuit het regeerakkoord, de beleidsnota en de geformuleerde doelstellingen werd ter voorbereiding van de conceptnota een Task Force Lerarenopleidingen opgericht. Deze Task Force bestond uit een vertegenwoordiger van VVS, drie vertegenwoordigers van de centra voor volwassenenonderwijs, drie vertegenwoordigers van de hogescholen, drie vertegenwoordigers van de universiteiten, een vertegenwoordiger van het OVSG, een vertegenwoordiger van het POV, een vertegenwoordiger van het GO!, een vertegenwoordiger van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen en een vertegenwoordiger van VELOV. Parallel werd afgestemd met de vakorganisaties. De Task Force formuleerde uitgangspunten voor het versterken van lerarenopleidingen.

De uitgangspunten en doelstellingen van de conceptnota zijn:

“We versterken de instroom, hervormen onze lerarenopleidingen en positioneren ze duidelijk binnen het hoger onderwijs met als doel kwalitatief en faciliterend op te treden naar de studenten, de startende leerkrachten en het gehele werkveld.

De kwaliteit van ons onderwijs hangt in hoge mate af van de kwaliteit van de leerkrachten. Het beroep en de opleiding moeten wervend zijn voor alle potentiële instromers. Jongeren en zij-instromers met passie, ambitie, kunde en kennis moeten opnieuw met overtuiging kiezen voor het beroep van leraar. Met deze doelen voor ogen versterken en hervormen we de lerarenopleidingen.

Dit realiseren we aan de hand van de volgende beleidskeuzes:

- *We versterken de instroom via een verplichte niet-bindende toelatingsproef.*
- *Alle toekomstige lerarenopleidingen worden bachelor- en masteropleidingen onder eindverantwoordelijkheid van respectievelijk de hogescholen, de universiteiten en de School of Arts. Dit impliceert onder meer dat jongeren als basisopleiding meteen kunnen kiezen om leraar te worden en dit zowel op bachelor- als masterniveau.*
- *Het toekomstige aanbod wordt transparanter en blijft op maat van (generatie)studenten en zij-instromers. Flexibiliteit en toegankelijkheid zijn daarbij kritische succesfactoren. Binnen iedere lerarenopleiding worden zowel een traject voor (generatie)studenten als voor zij-instromers voorzien zodat*

maximaal kan worden ingespeeld op de voorkennis en noden van beide doelgroepen.

- *Bij het uittekenen van de nieuwe lerarenopleidingen zetten we in op de kennis van de te onderwijzen vakinhoud net zoals op de noodzakelijke didactische vaardigheden alsook klasmanagement.*
- *We onderzoeken of een profiel in onderwijs op niveau 5 Vlaamse Kwalificatiestructuur noodzakelijk is.*
- *De expertise van de huidige aanbieders wordt gebundeld binnen de hogescholen/universiteiten. Van daaruit krijgen de toekomstige lerarenopleidingen vorm.*
- *We faciliteren de lerarenopleidingen en het werkveld door het ontwikkelen van een Vlaanderenbreed stageregistratiesysteem met als doel samenwerking en minder planlast."*

Na de goedkeuring van de conceptnota door de Vlaamse Regering werden een aantal werkgroepen opgestart met de bedoeling een aantal elementen van deze nota verder uit te werken en te concretiseren. De werkgroepen waren:

- De werkgroep Beheersingsniveaus basiscompetenties en beroepsprofiel, met als opdracht 1) het bepalen van beheersingsniveaus/startcompetenties binnen de drie bestaande sets van basiscompetenties, 2) het opmaken van een voorstel over de verhouding tussen basiscompetenties en domeinspecifieke leerresultaten en 3) een advies opmaken over het potentieel van de LIO-baan in alle lerarenopleidingen, met aandacht voor de kennis en vaardigheden die aanwezig moeten zijn voor het LIO-traject aangevat kan worden;
- De werkgroep Trajecten zij-instroom toekomstige lerarenopleidingen, met als opdracht het uitwerken van (verkorte) flexibele trajecten voor zij-instromers van de toekomstige lerarenopleidingen;
- De werkgroep Bachelor kleuteronderwijs en Bachelor lager onderwijs, met als opdracht het uitwerken van een afsprakenkader/ plan van aanpak tussen alle aanbieders over de concrete invulling van de aanbevelingen over het regeerakkoord, met name het versterken van de lerarenopleiding in termen van vakinhoudelijke kennis, didactische vaardigheden, klasmanagement, praxisonderzoek, de afstemming van de lerarenopleiding op de alsmaar toenemende diversiteit, zeker in een grootstedelijke context, het inzicht krijgen in de volledige opdracht van leraar, Nederlands als tweede taal;
- De werkgroep Bachelor secundair onderwijs, met als opdracht 1) het uitwerken van een afsprakenkader/plan van aanpak tussen alle aanbieders over de concrete invulling van de aanbevelingen over het regeerakkoord (zie bachelor kleuteronderwijs en lager onderwijs), 2) het uitbrengen van een advies over de clustering van onderwijsvakken en 3) het maken van een afsprakenkader/plan van aanpak tussen alle aanbieders met minimaal de kenmerken van een toeleidingstraject voor zij-instromers met ervaring;
- De werkgroep Educatieve master voor het secundair onderwijs, met als opdracht 1) het uitwerken van een afsprakenkader/plan van aanpak tussen alle aanbieders over de concrete invulling (vb. aandeel blok vakdidactiek, onderzoek, invulling masterproef, enz.) van de educatieve master, 2) het uitbrengen van een advies over de clustering van onderwijsvakken, 3) het maken van een afsprakenkader/plan van aanpak tussen alle aanbieders over de concrete invulling van de aanbevelingen over het regeerakkoord, en 4) het uitwerken van een afsprakenkader/ plan van aanpak tussen alle aanbieders rond de zalmtrajecten;
- De werkgroep Bachelor en educatieve master in de kunsten, met als opdracht 1) het uitwerken van een afsprakenkader/plan van aanpak tussen alle

aanbieders over de concrete invulling (vb. aandeel blok vakdidactiek, onderzoek, invulling masterproef, enz.) van de educatieve master, 2) invulling geven aan de lerarenopleiding voor een professionele bachelor in de kunsten, 3) het uitbrengen van een advies over clustering van onderwijsvakken en 4) het uitwerken van een afsprakenkader/plan van aanpak tussen alle aanbieders over de concrete invulling van de aanbevelingen over het regeerakkoord;

- De werkgroep Onderzoek profiel onderwijs op niveau 5 VKS, met als opdracht te onderzoeken of er in de toekomst een profiel binnen het onderwijs op niveau 5 moet worden ontwikkeld voor zij-instromers met ervaring in een praktijkvak die niet voldoen aan de algemene toelatingsvoorwaarden voor hoger onderwijs en mogelijks voor een deel van de groep instromers met beroepservaring in een praktijkvak en maximaal een diploma secundair onderwijs.

Het voorliggende ontwerp van decreet geeft uitvoering aan een aantal elementen van de conceptnota van 26 maart 2016. In het bijzonder wordt met het voorliggende ontwerp van decreet het stopzetten van de specifieke lerarenopleidingen aan de cvo, hogescholen en universiteiten geregeld en het creëren van een decretaal kader voor de uitbouw van de verschillende lerarenopleidingen binnen het hoger onderwijs. Daarbij werd waar mogelijk en relevant rekening gehouden met de resultaten van de werkgroepen.

3. Inhoud

3.1. De opleidingen van het hoger beroepsonderwijs

Zowel in het onderwijsveld als op de arbeidsmarkt zijn de HBO5-opleidingen en het kwalificatieniveau 5 nog te weinig gekend. Een graduaatsdiploma wordt zelden gevraagd in vacatures, te weinig jongeren kiezen voor deze opleidingen, regelgeving van andere overheden houdt niet altijd rekening met dit niveau van de kwalificatiestructuur. Maar ondertussen is wel gebleken dat de arbeidsmarkt nood heeft aan werknemers die praktijkkennis, goed inzicht en verantwoordelijkheidszin hebben en daarnaast goed kunnen samenwerken. Een werknemer met enkel een diploma secundair onderwijs bezit deze competenties niet altijd, terwijl een bachelor vaak meer verantwoordelijkheden wil. Dit onderscheid wordt ook gemaakt in de Vlaamse kwalificatiestructuur, waar van een afgestudeerde bachelor (niveau 6) bijvoorbeeld wordt verwacht dat deze moet kunnen 'functioneren met volledige autonomie en een ruime mate van initiatief', terwijl een gegradueerde (niveau 5) moet 'autonoom functioneren met initiatief.' Een gegradueerde moet 'handelen in een reeks van nieuwe, complexe contexten', na het secundair onderwijs moet men 'handelen in een combinatie van wisselende contexten'.¹

Een graduaatsopleiding is tevens de ideale oplossing om tal van knelpuntfuncties in te vullen. Er zijn heel wat jobs waarvoor werkgevers te weinig kandidaten vinden bij de populatie met enkel een diploma secundair onderwijs en waarvoor bachelors te hoog gekwalificeerd zijn. Zo is er volgens de studie in verband met knelpuntberoepen uit 2015 van de VDAB bijvoorbeeld een gebrek aan technisch leidinggevenden en is het voor 'gespecialiseerde bediendefuncties' moeilijk om personeel te vinden dat aan de (hoge) eisen van de werkgevers voldoet. Vooral de combinatie van talenkennis, commerciële, technische, administratieve, boekhoudkundige en soms juridische vaardigheden vormt het voornaamste struikelblok². Dit zijn voorbeelden van 'typische graduaatsprofielen'.

---

¹ Zie artikel 6 van het decreet van 30 april 2009 betreffende de kwalificatiestructuur

² Zie https://www.vdab.be/trendsdoc/vacatureanalyse/vacatureanalyse_2015.pdf p 45.

Het hoger beroepsonderwijs heeft dus een duidelijk profiel nodig, onder meer om een grotere bekendheid te verwerven. De eigenheid ervan en het verschil met de onder- en bovenliggende niveaus moet transparant zijn. Het moet een duidelijk onderscheiden onderdeel van het hoger onderwijs worden en eenzelfde naamsbekendheid genereren als de bachelor- en masteropleidingen. Daarom wordt er geopteerd om de graduaatsopleidingen in te bedden in de hogescholen, op een manier die de zichtbaarheid en eigenheid van het hoger beroepsonderwijs garandeert. Dit betekent tevens dat de rechtspositie van het personeel wordt afgestemd, met garanties voor de huidige personeelsleden van het cvo, en een overheveling van de middelen, met een financieringsmechanisme dat aansluit bij dat van het hoger onderwijs.

3.1.1. Onderwijsbevoegdheden

De bevoegdheid voor HBO5-opleidingen wordt op dit ogenblik per cvo op het niveau van de opleiding vastgelegd, via een besluit van de Vlaamse Regering, en kan worden uitgeoefend op meerdere vestigingsplaatsen van het cvo. Voor hogescholen worden de bevoegdheden per vestiging, per studiegebied vastgelegd in de Codex Hoger Onderwijs, waarna binnen deze bevoegdheid een nieuwe opleiding kan worden aangevraagd.

Om deze twee methodieken met elkaar te verzoenen, zal het toekennen van de onderwijsbevoegdheid voor graduaatsopleidingen en het bepalen van de vestiging in de toekomst gebeuren volgens de volgende principes:

a) op het niveau van studiegebieden

De onderwijsbevoegdheden voor het hoger beroepsonderwijs en het verlenen van de graad van gegradueerde zullen voor elke hogeschool per vestiging en per studiegebied worden opgenomen in de Codex Hoger Onderwijs, en dit volgens volgende principes:

- wanneer een hogeschool voor het hoger professioneel onderwijs op een vestiging de onderwijsbevoegdheid heeft voor een bepaald studiegebied, dan krijgt ze op die vestiging deze bevoegdheid ook voor de graduaatsopleidingen;
- wanneer een hogeschool voor een studiegebied nu geen onderwijsbevoegdheid heeft voor het hoger professioneel onderwijs, maar waartoe wel minimum één HBO5-opleiding die ze overneemt toebehoort, dan wordt dit studiegebied toegevoegd aan de onderwijsbevoegdheid, maar beperkt tot het hoger beroepsonderwijs;
- een vestigingsplaats waar een hogeschool nu geen onderwijsbevoegdheid heeft, maar waar wel een HBO5-opleiding die ze overneemt kan worden aangeboden, wordt toegevoegd aan de vestigingen van de hogeschool, maar beperkt tot het hoger beroepsonderwijs.

b) op het niveau van opleidingen

De specifieke graduaatsopleidingen waarvoor een hogeschool de onderwijsbevoegdheid heeft, worden opgenomen in een lijst die bij een besluit van de Vlaamse Regering wordt vastgelegd en die per jaar wordt aangepast, naar analogie met de lijst van bachelor- en masteropleidingen.

De eerste lijst (met de situatie vanaf academiejaar 2019-2020) wordt opgemaakt op basis van de lijst vermeld in artikel 63 van het decreet volwassenenonderwijs, en wordt aangevuld met de bevoegdheden die de hogeschool verwerft naar aanleiding van de erkenning van een aangevraagde TNO.

c) op het niveau van vestigingen

Net zoals voor de bachelor- en de masteropleidingen zal het aanbod van graduaatsopleidingen van de hogescholen worden gefixeerd per vestiging.

De programmatie van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs kan worden aangevraagd om te worden georganiseerd op een van de vestigingen van de hogeschool en van het centrum voor volwassenenonderwijs die de opleiding vóór 2019-2020 organiseerde. In het rapport naar aanleiding van de Toets Nieuwe Opleiding en het erkenningsbesluit zal de gekozen vestiging worden vermeld.

Voor opleidingen die worden geactualiseerd geeft de hogeschool per opleiding waarvoor ze onderwijsbevoegdheid heeft een keuze van vestiging door, zonder dat dit tot een uitbreiding van het bestaande aanbod leidt.

Voor nieuwe opleidingen bepaalt de hogeschool vrij op welke van haar vestigingen de opleiding zal aangeboden worden. Dit is onderdeel van de macrodoelmatigheidstoets.

Wanneer een hogeschool op een later ogenblik een opleiding wenst te transfereren van de ene vestiging naar een andere, dan moet de procedure worden gevolgd die van toepassing is voor de bachelor- en masteropleidingen.

3.1.2. Inhoud van de graduaatsopleidingen

Wat de graduaatsopleidingen specifiek maakt, is dat ze een directe link moeten hebben met een beroep, het mogen geen 'mini bachelors' worden. De opleidingen moeten gebaseerd zijn op arbeidsmarktrelevante competenties, de betrokkenheid van de werkgevers moet dus groot zijn. Niet alleen bij de opmaak van het beroepskwalificatiedossier, maar ook tijdens de opleiding. Een grotere betrokkenheid van het werkveld zal ook de bekendheid van het hoger beroepsonderwijs doen stijgen. De werkgevers zullen weten wat ze van een gegradueerde kunnen verwachten en zullen op zoek gaan naar deze specifieke profielen.

Werkplekieren vormt een fundamenteel onderdeel van de graduaatsopleidingen, als minimale norm geldt dat een derde van de studieomvang moet worden besteed aan werkplekieren. Onder de definitie van werkplekieren kunnen tal van werkvormen geplaatst worden, maar belangrijk is dat het moet gaan om leeractiviteiten. De activiteiten die studenten uitvoeren, hebben dan ook als eerste doel om competenties te verwerven, niet het creëren van economische meerwaarde. Het kan gaan om het verwerven en inoefenen van algemene en/of beroepsgerichte competenties en naargelang de werkvorm wordt er al dan geen arbeid verricht door de student (bv. wel bij stages, niet bij observatieactiviteiten). Er kan maar van werkplekieren worden gesproken, wanneer de arbeidssituatie de leeromgeving is. Aangezien het begrip arbeidssituatie ruim ingevuld kan worden, kunnen de leeractiviteiten georganiseerd worden in reële of gesimuleerde/realistische omgevingen, binnen of buiten de vestiging van een onderwijsinstelling. Onder reële omgevingen worden werkomgevingen verstaan waar er arbeid wordt verricht door werknemers onder toezicht van een werkgever. De keuze voor de werkvormen behoort tot de pedagogische vrijheid van de hogeronderwijsinstellingen, maar de onderwijsinstellingen zullen moeten streven naar de organisatie van leeractiviteiten binnen een reële arbeidssituatie. Bij de beoordeling van de Toets Nieuwe Opleiding zal nagegaan worden of de onderwijsleeromgeving hieraan tegemoet komt.

De totstandkoming van graduaatsopleidingen is opgenomen in het decreet betreffende de kwalificatiestructuur en werd gewijzigd door het decreet van 23 december 2016.

De ontwikkeling van onderwijskwalificaties op niveau 5 start bij de erkenning van één of meerdere beroepskwalificaties van niveau 5 door de Vlaamse Regering. Hierna verleent AHOVOKS een advies aan de Vlaamse Regering, dat bestaat uit 2 delen, namelijk

- een advies over het al dan niet opmaken en de samenstelling van een onderwijskwalificatie;
- een advies over de verwantschap van de onderwijskwalificatie met een of meerdere bestaande HBO5-opleidingen.

Wanneer de Vlaamse Regering beslist dat een bestaande HBO5-opleiding verwant is met een beroepskwalificatie waarvan geen onderwijskwalificatie wordt opgemaakt, dan moet deze opleiding worden afgebouwd.

Indien er geen verwantschap wordt vastgesteld, dan wordt de graduaatsopleiding die leidt tot deze onderwijskwalificatie als nieuw beschouwd. Hogescholen kunnen een aanvraag indienen om deze opleidingen aan te bieden volgens de procedure die geldt voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs (cf. infra).

De onderwijskwalificatie wordt opgebouwd uit domeinspecifieke leerresultaten (DLR) die de onderwijsinstellingen gezamenlijk uitwerken. Deze DLR zijn duidelijk gebaseerd op de competenties van de erkende beroepskwalificatie(s). Dit betekent dat ze (een verwijzing naar) alle competenties bevatten en er geen competenties weggelaten kunnen worden. Er is een duidelijke koppeling tussen de inhoud van de activiteiten en de onderliggende vaardigheden en de inhoud van de DLR. De DLR dekken bovendien aantoonbaar het descriptorelement 'kennis' af. De descriptorelementen 'context', 'autonomie' en 'verantwoordelijkheid' worden niet verkaveld over de verschillende DLR. Ze gelden als kader voor de volledige opleiding. Toevoeging van extra competenties (bovenop deze van de beroepskwalificatie(s)) is mogelijk indien deze realiseerbaar zijn binnen de voorziene studieomvang. Zoals bij de bachelor- en masteropleidingen gebeurt de validering van de DLR door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO), in het kader van het omvormingsproces (de Toets Nieuwe Opleiding) of tussentijds bij de actualisatie van een opleiding.

3.1.3. Programmatieprocedure voor bestaande opleidingen

Ten laatste op 1 september 2019 zijn alle bestaande HBO5-opleidingen ofwel omgevormd, ofwel geactualiseerd. Bestaande HBO5-opleidingen die niet worden geactualiseerd of omgevormd, zullen niet als graduaatsopleiding door de hogescholen kunnen worden aangeboden.

Verwante opleidingen die voor september 2019 worden geactualiseerd, worden nadien nog omgevormd.

Wanneer de NVAO een negatief advies verleent over de TNO, betekent dit volgens de huidige regelgeving dat de hogeschool op een later tijdstip opnieuw een aanvraag moet indienen. Om rechtszekerheid te garanderen voor de studenten wordt verduidelijkt dat een hogeschool na een negatief besluit nog maximaal 1 academiejaar de om te vormen opleiding kan aanbieden. Hiervoor dient ze wel het programma van de opleiding te organiseren zoals de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Na een negatief besluit kan de instelling voor dezelfde opleiding nog 1 maal een toets nieuwe opleiding aanvragen; wanneer deze ook negatief is, moet de opleiding worden stopgezet.

Opleidingen die na de erkenning van een beroepskwalificatie moeten omvormen en waarvoor een TNO werd aangevraagd, moeten niet onmiddellijk worden

aangeboden. Het kan bv. zijn dat de nodige financiële middelen ontbreken om een opleiding na de omvorming ervan in te richten. Om een latere startdatum mogelijk te maken, is de geldigheidsperiode van een erkenningsbeslissing na een TNO 5 jaar (in plaats van de studieomvang + 2 jaar).

Indien in 2024 bepaalde graduaatsopleidingen nog steeds niet zijn omgevormd (doordat er nog geen verwante beroepskwalificatie is erkend), zal AHOVOKS een lijst opmaken van deze opleidingen. Op basis hiervan wordt dan beslist tot afbouw van deze opleidingen (indien er geen beroepskwalificatie wordt verwacht) of zullen deze opleidingen opnieuw moeten actualiseren. Maar deze actualisatie zal een TNO bij de NVAO moeten omvatten. Indien een hogeschool voor een opleiding van het hoger beroepsonderwijs (met uitzondering van de HBO5-opleiding verpleegkunde) uiterlijk op 30 november 2024 nog nooit een toets nieuwe opleiding heeft aangevraagd bij de accreditatieorganisatie, verliest de hogeschool de onderwijsbevoegdheid voor deze opleiding.

Omgevormde opleidingen kunnen enkel geprogrammeerd worden door de hogescholen die de verwante opleiding aanboden, niet door de andere hogescholen. Indien er nood is aan bijkomende graduaatsopleidingen, kunnen de andere hogescholen een aanvraag indienen om deze te programmeren. Hiervoor moet de procedure voor de aanvraag van een nieuwe opleiding worden gevolgd (zie verder). Deze bijkomende opleidingen kunnen ten vroegste aangevraagd worden in het kalenderjaar volgend op de erkenning van de opleiding aan de andere hogescholen.

3.1.4. Programmatieprocedure nieuwe opleidingen

Voor nieuwe graduaatsopleidingen moet dezelfde programmatieprocedure worden gevolgd als voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs.

Om de beroepsgerichtheid en de nauwe band met het werkveld van de graduaatsopleidingen te behouden, kan de erkenning van nieuwe opleidingen enkel worden aangevraagd indien de Vlaamse Regering heeft beslist dat er een onderwijskwalificatie kan worden ontwikkeld op basis van 1 of meerdere beroepskwalificaties.

Deze procedure start met het oordeel van de Commissie Hoger Onderwijs (CHO) over de macrodoelmatigheid van de nieuwe opleiding, aangevraagd door een hogeschool. In tegenstelling tot de bachelor- en masteropleidingen zal het voor een hogeschool niet verplicht worden om een opleiding parallel af te bouwen wanneer deze een nieuwe opleiding wil aanbieden.

3.1.5. Programmatie van een bijkomende afstudeerrichting

Graduaatsopleidingen zijn duidelijk gebaseerd op een of meerdere beroepskwalificaties, die mogelijk een afstudeerrichting van de opleiding kunnen vormen. In haar advies bezorgt AHOVOKS tevens een indicatie van de omvang van de afstudeerrichting. Zelfs wanneer verwacht wordt dat later nog bijkomende, nauw verwante beroepskwalificaties op niveau 5 zullen worden ontwikkeld, kan de Vlaamse Regering reeds een voorstel van onderwijskwalificatie laten ontwikkelen. Wanneer de Vlaamse Regering op een later ogenblik een nauw verwante beroepskwalificatie erkent, kan ze tevens beslissen om deze beroepskwalificatie als afstudeerrichting toe te voegen aan een reeds ontwikkelde opleiding. Hogescholen die de betrokken opleiding al aanbieden, kunnen de nieuwe afstudeerrichting toevoegen aan de opleiding, na advies van de VLUHR en opname in de lijst van de graduaatsopleidingen. Bij een latere aanvraag voor accreditatie wordt deze nieuwe afstudeerrichting mee opgenomen in het aanvraagdossier.

3.1.6. Andere opleidingen van niveau 5

De bestaande HBO5-opleidingen van minder dan 900 lestijden en de bestaande HBO5-opleidingen waarvoor geen verwante beroeps- en dus onderwijskwalificatie wordt ontwikkeld, worden afgebouwd. Bepaalde (onderdelen van) opleidingen zullen evenwel maatschappelijk relevant blijven. Hogescholen krijgen de mogelijkheid om deze opleidingen in hun geheel of bepaalde modules ervan in te richten, bijvoorbeeld onder de vorm van nascholing of postgraduataten. Deze zullen echter niet worden opgenomen in het financieringsmechanisme.

3.1.7. Andere aanbieders van graduaatsopleidingen

Naast de ambtshalve geregistreerde instellingen kunnen andere instellingen die in Vlaanderen hoger onderwijs aanbieden, zich laten registreren door de Vlaamse Regering en zo het recht verkrijgen om de graad van bachelor en master uit te reiken. Hiervoor moet ten minste een opleiding van deze instelling de 'toets nieuwe opleidingen' door de NVAO met positief gevolg zijn ondergaan. Deze mogelijkheid wordt uitgebreid naar de graduaatsopleidingen.

3.1.8. Kwaliteitszorg

Na de inbedding van de HBO5-opleidingen in de hogescholen, wordt het kwaliteitszorgsysteem van de andere hogeronderwijsopleidingen overgenomen. Het kader voor de TNO en de accreditatie en de te volgen procedure zal waar mogelijk identiek zijn.

Een belangrijk verschil is de geldigheidsduur van de erkenning als nieuwe opleiding. Voor de bacheloropleidingen geldt dat deze geldig is "tot en met het einde van het tweede academiejaar volgend op het einde van het academiejaar waarin voor de eerste maal de voor de nieuwe opleiding bepaalde studieomvang geheel doorlopen werd" (dus studieomvang + 2 jaar). Dit principe kan niet uitgebreid worden naar de graduaatsopleidingen, aangezien deze maar een omvang van 90 of 120 studiepunten hebben en het programma vaak wordt gespreid over een langere periode.

Alle HBO5-opleidingen zullen binnen een beperkt tijdsbestek worden omgevormd, en indien de huidige geldigheidsduur van de erkenning van de nieuwe opleiding (namelijk 4 jaar) blijft behouden, betekent dit dat alle opleidingen ook op ongeveer hetzelfde ogenblik zullen moeten worden geaccrediteerd.

Om deze problemen te ondervangen, zal het mogelijk worden om de opleidingen geclusterd te laten accrediteren en wordt de termijn van de geldigheidsduur van de TNO gespreid:

- een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt op het einde van het vijfde jaar dat volgt op de dag van de start van de opleiding in kwestie

en

- een positief besluit over de aanvraag van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs vervalt automatisch als het instellingsbestuur de opleiding niet start in het derde academiejaar dat volgt op de bekendmaking aan het instellingsbestuur.

De NVAO kan de geldigheidsduur van een positief besluit over de aanvraag van een opleiding maximaal met 1 jaar verlengen ter vrijwaring van de gelijktijdige en geclusterde organisatie van externe beoordelingen, maar ten laatste 8 jaar na een

positief besluit over de aanvraag van een opleiding moet de NVAO de accreditatie verleend hebben over de opleiding.

HBO5-opleidingen die worden geactualiseerd ondergaan in een eerste fase geen kwaliteitstoezicht door de NVAO. Dit gebeurt pas bij een omvorming, wanneer er een aanvraag 'toets nieuwe opleiding' moet worden ingediend. Om te vermijden dat er een te lange termijn zou ontstaan zonder kwaliteitstoezicht, wordt voorzien dat indien er in 2024 voor bepaalde graduaatsopleidingen nog geen verwante beroepskwalificatie zou zijn erkend, deze opleidingen toch een 'toets nieuwe opleiding' moeten aanvragen bij de NVAO. Indien een hogeschool geen aanvraag indient, verliest ze de onderwijsbevoegdheid voor deze opleiding.

3.1.9. Samenwerkingsakkoorden en gezamenlijke diplomering

Net zoals voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs zullen hogescholen in de toekomst voor de graduaatsopleidingen samenwerkingsakkoorden met andere instellingen (uit Vlaanderen, uit de andere gemeenschappen van België en uit het buitenland) kunnen afsluiten en gezamenlijke diploma's uitreiken.

3.1.10. Rechtspositie van de student

Een volledige inbedding van de HBO5-opleidingen in de hogescholen heeft ook gevolgen voor de rechtspositie van de studenten, graduaatsstudenten zullen in de toekomst op dezelfde manier worden behandeld als de huidige bachelor- en masterstudenten. Dit heeft impact op volgende domeinen:

- de rechtsbescherming bij studievoortgangsbeslissingen: ook graduaatsstudenten zullen zich, na uitputting van een interne beroepsprocedure, kunnen wenden tot de Raad voor betwistingen inzake studievoortgangsbeslissingen;
- studentenvoorzieningen zullen ook worden aangeboden voor graduaatsstudenten, aangepast aan hun noden. Hiervoor zal elke hogeschool, per vestiging moeten onderzoeken of het huidige aanbod voldoet aan de verwachtingen van deze nieuwe doelgroep;
- de procedure voor het aanvragen van redelijke aanpassingen door studenten met functiebeperkingen;
- de interne beroepsprocedure;
- de klachtenprocedure;
- studievoortgang op basis van EVC en EVK, via dezelfde procedure als deze voor de bacheloropleidingen. Dit betekent dat voor EVC het bekwaamheidsonderzoek en het bewijs van bekwaamheid worden aangevraagd bij en toegekend door een validerende instantie in de schoot van (een) associatie(s), die hierin al enorme expertise hebben opgebouwd. De maximumbijdrage voor dit bekwaamheidsonderzoek varieert per niveau van het hoger onderwijs. Voor het niveau van gegradueerde wordt het vastgelegd op 335 euro, wat overeenkomt met de andere niveaus en rekening houdend met de gemiddelde omvang van de verschillende opleidingen in het hoger onderwijs;
- maatregelen van studievoortgangsbewaking kunnen door de hogescholen worden genomen wanneer studenten niet genoeg studiepunten verwerven voor opleidingsonderdelen waarvoor ze zich inschreven.

3.1.11. Taalregeling

Voor de initiële bachelor- en masteropleidingen bestaat de mogelijkheid om een opleiding in een andere onderwijstaal dan het Nederlands aan te bieden, mits voldaan is aan bepaalde voorwaarden. Gezien de specificiteit van de opleidingen en de te bereiken doelgroep, wordt deze mogelijkheid niet voorzien voor graduaatsopleidingen. Maar bepaalde opleidingsonderdelen kunnen wel in een

andere taal worden aangeboden, onder dezelfde voorwaarden die gelden voor de professionele bacheloropleidingen.

3.1.12. *Overgangsmaatregelen*

Wanneer nieuwe graduaatsopleidingen worden aangeboden, moet het mogelijk zijn voor studenten die gestart zijn in het oude curriculum om dit oude curriculum af te werken en hun diploma te behalen.

Om dit zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, zal de hogeschool deze studenten een aangepast traject voorstellen, met opleidingsonderdelen van de nieuwe opleiding. Er wordt door de hogeschool een concordantietabel tussen de nieuwe en de oude opleiding gemaakt en de nieuwe opleiding wordt de norm voor de studenten die minder dan 1/3 van de opleiding hebben afgewerkt aan het cvo. De hogeschool zorgt ervoor dat dit niet leidt tot uitbreiding van de studieomvang. Hiervoor moet het tweede jaar van een nieuwe opleiding ook onmiddellijk voorzien worden aan de hogeschool, om de studenten die van het cvo komen toch hun 2de jaar te laten volgen. (In academiejaar 2019-2020 wordt dus het oude 2de jaar aangeboden, in 2020-2021 het oude 3de jaar).

Maar de mogelijkheid blijft bestaan voor de hogeschool om nog gedurende een overgangperiode het oude diploma af te leveren, met de studieomvang ook uitgedrukt in lestijden. Hiervoor worden de oude opleidingen gedurende 2 jaar op de lijsten met onderwijsbevoegdheden opgenomen, als uitdovend. De oude modules worden opgenomen in DHO als opleidingsonderdelen, studenten die deze modules reeds verworven hebben aan het cvo worden hierin geregistreerd en ze krijgen EVK voor deze OPO. De studenten schrijven zich in met een diplomacontract, ze werken het oude programma af, binnen een bepaalde periode, en ze krijgen het oude diploma.

In de nieuwe opleiding wordt het mogelijk om onderdelen van de oude opleiding op te nemen en een student kan, indien deze wil, overschakelen naar een nieuw diploma via vrijstellingen.

3.1.13. *Financiering*

3.1.13.1. Inleiding

De financiering van de HBO5-opleidingen die georganiseerd worden binnen de cvo verloopt momenteel volgens het systeem van het volwassenenonderwijs. Met het decreet van 12 juli 2013 betreffende de versterking van het hoger beroepsonderwijs in Vlaanderen werd er voor geopteerd om in een eerste fase het vigerende systeem van het volwassenenonderwijs te behouden. De memorie van toelichting bij dit decreet stelde dat er in een tweede fase een nieuw financieringssysteem voor alle HBO5-opleidingen moest uitgewerkt worden gebaseerd op studiepunten.

Bij de integratie van de HBO5-opleidingen in de hogescholen is het aangewezen dat de financiering voor deze opleidingen opgenomen wordt in het financieringsmechanisme hoger onderwijs en dat de financieringsberekeningen voor deze opleidingen zo nauw mogelijk aansluiten bij deze van de andere opleidingen, in het bijzonder van de professionele bacheloropleidingen. Reeds bij de totstandkoming van het decreet betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs in 2009 werd gekozen voor deze optie.

De keuze voor het financieringsmechanisme hoger onderwijs voor de graduaatsopleidingen biedt een aantal voordelen:

- de hogescholen werken met één financieringssysteem voor het volledige opleidingsaanbod (professionele bacheloropleidingen, kunstopleidingen en graduaatsopleidingen na de overheveling). Dit creëert duidelijkheid en beperkt de administratieve lasten voor de instellingen;

- het financieringsmechanisme hoger onderwijs biedt voldoende mogelijkheden om om te gaan met de verschillende beoogde doelgroepen van de graduaatsopleidingen (generatiestudenten, zij-instromers, werkstudenten,...). In dit systeem worden zowel voltijdse diplomastudenten gefinancierd als studenten die een beperkt aantal studiepunten opnemen. Voor bepaalde doelgroepen ontvangen de hogescholen door middel van financieringsboni een hogere financiering (beursstudenten, werkstudenten, studenten met een functiebeperking);
- het financieringsmechanisme kan de flexibiliteit die het hoger beroepsonderwijs beoogt, ondersteunen. Aangezien er gewerkt wordt met opgenomen en verworven studiepunten kunnen zowel de klassikale onderwijsvormen als andere onderwijsvormen zoals afstandsonderwijs, gefinancierd worden;
- met het mee in rekening brengen van de doorstroombonus in de financieringsberekeningen bij de bachelor- en de masteropleidingen, beoogt de decreetgever het verwerven van een diploma te stimuleren. Dit is zeker ook van belang voor de graduaatsopleidingen, in het bijzonder voor de nieuwe doelgroep van generatiestudenten;
- het systeem voorziet, weliswaar gecontroleerd, in een groeimechanisme. Het budget varieert in functie van de evolutie van het aantal opgenomen studiepunten (het klikmechanisme);
- er wordt voor de graduaatsopleidingen afgestapt van het voor +18-jarigen onaangepaste systeem van participatie aan de lessen als belangrijkste subsidiëeringsfactor. De belangrijkste bouwstenen van het hogeronderwijssysteem zijn de studiepunten, zowel de opgenomen als de verworven studiepunten.

Voor de toekomstige financiering van de graduaatsopleidingen aan de hogescholen wordt dan ook het huidige financieringsmodel voor de bachelors en masters als basis genomen. Bij de uitwerking van het systeem wordt wel met de volgende elementen rekening gehouden:

- Aangezien het huidige financieringsmechanisme voor de HBO5-opleidingen aan de cvo sterk afwijkt van het financieringsmechanisme hoger onderwijs, wordt er voorzien in een overgangperiode om de overstap van het bestaande systeem naar het nieuwe te maken. Zonder overgangperiode zou er een breuklijn ontstaan in de financiering en krijgt men een verschuiving van middelen tussen instellingen. Daarenboven is er op het moment van de inbedding van de HBO5-opleidingen in de hogescholen geen historiek op basis van studiepunten waarop de financieringsberekeningen zouden moeten gebaseerd zijn. Deze kan pas opgebouwd worden vanaf het academiejaar 2019-2020;
- In deze overgangperiode wordt er gestreefd naar een juiste retour waarbij de hogescholen ten minste het bedrag ontvangen dat conform de regelgeving volwassenenonderwijs gegenereerd wordt op basis van leraarsuren, lesuren cursist en punten in de cvo waarvan ze de opleidingen overnemen;
- Binnen het financieringsmodel hoger onderwijs wordt er een apart variabel onderwijsdeel gecreëerd voor de graduaatsopleidingen, namelijk VOWhbo. Voor de hogescholen betekent dit dat ze na de integratie van de HBO5-opleidingen drie variabele onderwijsdelen zullen hebben: het variabel onderwijsdeel voor de professionele bachelors VOWprof, het variabel onderwijsdeel voor de kunstopleidingen VOWhko indien van toepassing en het variabel onderwijsdeel voor de graduaatsopleidingen VOWhbo;
- De middelen die een hogeschool ontvangt vanuit het variabel onderwijsdeel VOWhbo maken deel uit van het totale budget werkingsmiddelen en zijn geen gekleurde middelen.

3.1.13.2. De basis voor de werkingsuitkeringen voor de graduaatsopleidingen aan de hogescholen

De HBO5-opleidingen worden met ingang van het academiejaar 2019-2020 overgedragen van de cvo naar de hogescholen. Dit betekent dat de hogescholen vanaf dat moment een budget moeten hebben om deze opleidingen te organiseren. Het budget dat zal overgedragen worden van de cvo naar de hogescholen is gebaseerd op de middelen gegenereerd op basis van de bepalingen uit het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. De artikelen die hierop betrekking hebben zijn de volgende:

- Artikel 98: de berekening van de leraarsuren (voor de ambten van docenten);
- Artikel 99: de vaststelling van de cursisten die in aanmerking komen voor financiering;
- Artikel 105: de puntenenveloppes voor de oprichting van betrekkingen in de ambten van het bestuurs- en ondersteunend personeel.

De personeelsleden van de cvo krijgen een terugbetaling van de kosten voor woon-werkverkeer. Het gaat hierbij om middelen waar zowel lesgevers als administratief personeel uit hoofdstructuur 417 recht op hebben. Deze middelen worden meegenomen in het bedrag dat naar de hogescholen komt.

Andere middelen

Vanaf het begrotingsjaar 2016 ontvangen de hogescholen voor de taken in verband met het samenwerkingsverband voor HBO5-opleidingen een werkingstoelage van 1.500.000 euro. Dit bedrag wordt vanaf het begrotingsjaar 2017 geïndexeerd (artikel III.55 van de Codex Hoger Onderwijs).

3.1.13.3. De overgangperiode

Alle HBO5-opleidingen worden op hetzelfde ogenblik overgeheveld naar de hogescholen, namelijk op 1 september 2019 (bij de start van het academiejaar 2019-2020). Dit betekent dat in het begrotingsjaar 2019 een deel van het HBO5-budget moet overgeheveld worden naar de hogescholen (voor de maanden september tot december). In het begrotingsjaar 2020 moet het gehele budget bij de hogescholen terecht komen.

Tijdschema:

- Stap 1: begroting 2019
  - Opmaak begroting 2019: tegen de zomer 2018;
  - Laatste beschikbare gegevens op dat ogenblik: de gegevens van de referentieperiode 1 april 2017 - 31 maart 2018 voor het toekennen van de leraarsuren en punten voor het schooljaar 2018-2019);
  - Het huidige financieringsmechanisme voor volwassenenonderwijs creëert geen eigenlijke middelen, maar creëert 1) een recht op leraarsuren voor de oprichting van betrekkingen in het ambt van lector en 2) een recht op een puntenenveloppe voor de oprichting van betrekkingen in de ambten van het bestuurs- en ondersteunend personeel (de zogenaamde omkadering). Bij de overdracht van de HBO5-opleidingen naar de hogescholen moeten er evenwel middelen overgaan uit het omkaderingssysteem voor het volwassenenonderwijs naar de werkingsuitkering van de hogescholen. Het betreft hier de gegenereerde middelen, middelen die gebaseerd zijn op datgene waarop de centra voor volwassenenonderwijs recht hebben conform de regelgeving in het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. Buiten de omkadering ontvangen de centra ook nog nascholingsmiddelen en middelen voor ICT voor de HBO5-opleidingen. De personeelsleden uit deze opleidingen ontvangen ook

nog een bijdrage voor woon-werkverkeer. Ook deze middelen worden meegenomen in de berekeningen. Om de hoogte van deze middelen te berekenen wordt er in het voorliggende ontwerp van decreet de volgende formule vastgelegd: het aantal leraarsuren in het centrum voor volwassenenonderwijs berekend voor het schooljaar 2018-2019 conform artikel 98 en 98 van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs, vermenigvuldigd met een vast bedrag. Dit bedrag, een gemiddelde kostprijs per leraarsuur, is vastgelegd in het voorliggende ontwerp van decreet (zie artikelsgewijze bespreking). In het begrotingsjaar 2019 ontvangen de hogescholen 1/3de van dit bedrag (voor de maanden september tot december);

- Met het programmadecreet 2019 wordt het totale overgehevelde bedrag vastgelegd in de Codex Hoger Onderwijs, evenals het bedrag dat iedere hogeschool afzonderlijk ontvangt.
- Stap 2: begroting 2020
  - De hogescholen ontvangen de bedragen die vastgelegd zijn in de Codex Hoger Onderwijs (geïndexeerd) (zie stap 1);
  - Er wordt voorzien in een evolutie van de middelen zodat deze ook na inbedding in de hogescholen in verhouding blijven met de instroom in de graduaatsopleidingen. Daartoe wordt de evolutie van het aantal cursisten in het schooljaar 2018-2019 ten opzichte van het schooljaar 2017-2018 mee in rekening gebracht.
- Stap 3: begroting 2021
  - De hogescholen ontvangen de bedragen die ze in 2020 ontvangen hebben (geïndexeerd) (zie stap 1 en 2);
  - Er wordt voorzien in een evolutie van de middelen zodat deze ook na inbedding in de hogescholen in verhouding blijven met de instroom in de graduaatsopleidingen. Daartoe wordt de evolutie van het aantal studenten in het academiejaar 2019-2020 ten opzichte van het schooljaar 2018-2019 mee in rekening gebracht.
- Stap 4: begroting 2022 en volgende:
  - Met ingang van het academiejaar 2019-2020 wordt er ook bij de graduaatsopleidingen gewerkt met studiepunten, en kunnen op basis van opgenomen en verworven studiepunten en de doorstroombonus ook financieringspunten berekend worden. Hierbij kan op dat ogenblik ook rekening gehouden worden met de puntengewichten voor de studiegebieden en met de boni voor beursstudenten, werkstudenten en studenten met een functiebeperking;
  - De eerste gegevens zijn deze van het academiejaar 2019-2020, die kunnen meegenomen worden voor de berekeningen voor de verdeling van de middelen voor het begrotingsjaar 2022. Aangezien er geen historiek van gegevens op basis van studiepunten is, wordt het volgende mechanisme voorgesteld:

Begrotingsjaar 2021	De hogescholen ontvangen de bedragen vastgelegd overeenkomstig stap 3
Begrotingsjaar 2022	Het bedrag 2021 van iedere hogeschool wordt geïndexeerd en aangepast aan de evolutie van de cursisten/studenten (de evolutie van het aantal studenten in het academiejaar 2020-2021 ten opzichte van het academiejaar 2019-2020). Het aldus bekomen bedrag wordt met 1/3 ^{de} verminderd
	Het vrijgekomen bedrag komt in VOWhbo

	VOWhbo wordt verdeeld op basis van de financieringspunten gebaseerd op de gegevens van het academiejaar 2019-2020
Begrotingsjaar 2023	Het bedrag 2021 van iedere hogeschool, geïndexeerd en aangepast aan de evolutie van de studenten op basis van de groei in de voorgaande jaren en monitoring door de Vlaamse Regering wordt met 2/3 ^{de} verminderd
	Het vrijgekomen bedrag wordt toegevoegd aan VOWhbo
	VOWhbo wordt verdeeld op basis van de financieringspunten gebaseerd op het gemiddelde van de gegevens van de academiejaren 2019-2020 en 2020-2021
Begrotingsjaar 2024	Het bedrag 2021 van iedere hogeschool, geïndexeerd en aangepast aan de evolutie van de studenten op basis van de groei in de voorgaande jaren en monitoring door de Vlaamse Regering wordt volledig afgebouwd
	Het vrijgekomen bedrag wordt toegevoegd aan VOWhbo
	VOWhbo wordt verdeeld op basis van de financieringspunten gebaseerd op het gemiddelde van de gegevens van de academiejaren 2019-2020, 2020-2021 en 2021-2022
Begrotingsjaar 2025 en volgende (t)	VOWhbo wordt verdeeld op basis van de financieringspunten gebaseerd op het gemiddelde van de gegevens van de academiejaren t-5/t-4 tot en met t-3/t-2

Aangezien er verwacht wordt dat het aantal studenten in de nieuwe graduaatsopleidingen snel zal toenemen, wordt in de begrotingsjaren 2020 tot en met 2022 de toename van het aantal studenten cumulatief meegenomen in de berekening van de bedragen voor de hogescholen. Voor de begrotingsjaren 2023 en 2024 monitort de Vlaamse Regering de budgettaire effecten van de open-end financiering van de graduaatsopleidingen tweemaal per jaar in functie van begrotingsopmaak en begrotingscontrole. Op basis van deze monitoring kan de regering ingrijpen in het groeimechanisme om deze effecten onder controle te houden en eventueel beslissen om over te stappen op een budgetbeheersbaar financieringssysteem, zoals bijvoorbeeld een kliksysteem. Vanaf het begrotingsjaar 2025 treedt ook voor de graduaatsopleidingen het klikmechanisme in werking, zoals voor de andere opleidingen in het hoger onderwijs.

3.1.13.4. Het nieuwe financieringsmechanisme graduaatsopleidingen aan de hogescholen

a) Naar een enveloppefinanciering

Het hoger onderwijs kent een systeem van enveloppefinanciering, waarbij iedere hogeronderwijsinstelling een werkingsuitkering (= enveloppe) krijgt waarmee zowel (een deel van) de personeelskosten als de werkingskosten gefinancierd worden. De instellingen hebben de autonomie om deze enveloppe zelf te besteden in het kader van hun decretale opdracht (uitgaven voor onderwijs, onderzoek en maatschappelijke dienstverlening), dit via hun intern allocatiemodel. Om na de overheveling de hogescholen dezelfde autonomie, flexibiliteit en

verantwoordelijkheid te geven voor de graduaatsopleidingen als voor de professionele bacheloropleidingen en de kunstopleidingen, wordt het voorziene budget voor de graduaatsopleidingen toegevoegd aan de enveloppe voor de hogescholen en vallen de graduaatsopleidingen voor financiering ook onder het systeem van enveloppefinanciering.

Sinds de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten bestaat de enveloppe voor de hogescholen uit twee onderwijskokers en twee variabele onderwijsdelen: een sokkel en een variabel onderwijsdeel voor de kunstopleidingen en een sokkel en een variabel onderwijsdeel voor de professionele bacheloropleidingen.

Er wordt geopteerd om de graduaatsmiddelen in eerste instantie niet toe te voegen aan de sokkel en het variabel onderwijsdeel voor de professionele opleidingen (VOWprof), maar om een apart variabel onderwijsdeel te creëren (VOWhbo). De achterliggende redenen voor deze keuze zijn de volgende:

- het toevoegen van de graduaatsmiddelen aan het variabel onderwijsdeel voor de professionele bachelors VOWprof zou leiden tot verschuivingen van middelen tussen de instellingen. Het is daarbij geen garantie dat alle graduaatsmiddelen terechtkomen bij die instellingen die graduaatsopleidingen aanbieden;
- op dit ogenblik is er weinig zicht op de toekomstige evolutie van het aantal graduaatsstudenten, op mogelijke profielveranderingen van deze studenten (al dan niet een verschuiving van zij-instromers naar generatiestudenten, studenten nemen al dan niet meer studiepunten op, al dan niet meer dagstudenten dan avond- en weekendcursisten, ...);
- het huidige profiel van de HBO5-cursisten is sterk verschillend van dat van de studenten in de professionele opleidingen;
- een aparte enveloppe voor de graduaatsopleidingen maakt het mogelijk om sneller in te spelen op evoluties in studentenaantallen.

Er komt geen aparte onderwijskoker voor de graduaatsopleidingen. Het beschikbare bedrag voor deze opleidingen is te beperkt om hiervan een stuk af te zonderen voor een sokkel. De graduaatsstudenten worden ook niet meegenomen in de sokkelberekeningen voor de professionele bachelors of kunstopleidingen. Dit zou leiden tot verschuivingen van sokkelmiddelen tussen de instellingen.

De variabele onderwijsdelen VOWprof en VOWhbo blijven in eerste instantie naast elkaar bestaan. Op langere termijn, nadat het hoger beroepsonderwijs verder vorm gekregen heeft en uitgerold is, kan er gekeken worden of de beide variabele onderwijsdelen niet kunnen samengebracht worden.

b) De financierbare graduaatsstudenten

Artikel 99 van het decreet volwassenenonderwijs legt de voorwaarden vast waaraan cursisten moeten voldoen om in aanmerking te komen voor de berekening van het aantal lesuren cursist. De cursisten moeten:

1. het inschrijvingsgeld betaald hebben, als zij daartoe verplicht zijn;
2. ingeschreven zijn vóór een derde van het minimumaantal lestijden van een module voorbij is, dat volgens het opleidingsprofiel georganiseerd moet worden;
3. regelmatig aan het geheel van de vorming geparticipeerd hebben vanaf het moment van inschrijving tot het moment dat één derde van het minimum aantal lestijden van de module voorbij is (bij gecombineerd onderwijs moeten de cursisten aantoonbaar participeren aan de opleiding).

In het hoger onderwijs hebben de financieringsvoorwaarden betrekking op (artikel III.3 van de Codex Hoger Onderwijs):

1. De inschrijving:
Studenten onder diploma- en creditcontract zijn financierbaar, onder meer in:
  - een of meer opleidingen in het hoger beroepsonderwijs;
  - een of meer opleidingsonderdelen die behoren tot 1 of meer opleidingen in het hoger beroepsonderwijs;
2. De nationaliteit;
3. Het leerkrediet.

Vanaf het academiejaar 2019-2020 worden de graduaatsstudenten volwaardige studenten hoger onderwijs. Er wordt dan ook afgestapt van de financieringsvoorwaarden vastgelegd voor het volwassenenonderwijs. De financieringsvoorwaarden voor het hoger onderwijs inzake inschrijving en nationaliteit worden ook van kracht op de graduaatsopleidingen.

Voor de graduaatsstudenten wordt het leerkrediet niet ingevoerd als financieringsvoorwaarde. Het blijft enkel van toepassing voor initiële bachelor- en masteropleidingen.

c) Het financieringsmechanisme - berekening van de hoogte van het variabel onderwijsdeel voor een hogeschool

De hoogte van het variabel onderwijsdeel voor een hogeschool wordt berekend op basis van het aantal financieringspunten. Deze financieringspunten zijn de maatstaf voor het financieringsvolume, uitgedrukt in een aantal punten en berekend op basis van het aantal opgenomen studiepunten, het aantal verworven studiepunten en het aantal diploma's, en rekening houdend met het puntengewicht van het studiegebied en de financieringsboni. De financieringsboni zijn de extra puntengewichten voor beursstudenten, studenten met een functiebeperking en werkstudenten. Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt voor de graduaatsopleidingen geleidelijk hetzelfde systeem ingevoerd. Op een aantal punten wijkt het verdelingsmechanisme voor VOWhbo enigszins af van dat van de andere variabele onderwijsdelen. Hier wordt verder op ingegaan bij de artikelsgewijze bespreking.

3.1.14. *Personeel*

3.1.14.1. Inleiding

De inbedding van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen heeft ook consequenties op personeelsvlak. De personeelsleden van de centra voor volwassenenonderwijs vallen onder de rechtspositieregeling die opgenomen is in de decreten rechtspositie van 27 maart 1991³. Voor de personeelsleden van de hogescholen geldt een eigen rechtspositieregeling die opgenomen is in deel 5, titel 2, van de Codex Hoger Onderwijs⁴. De verschillen tussen de rechtspositieregelingen variëren al naargelang van de instelling (cvo of hogeschool) en de personeelscategorie (onderwijzend personeel of administratief en technisch personeel).

---

³ Decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs

Decreet van 27 maart 1991 betreffende de rechtspositie van bepaalde personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs en de gesubsidieerde centra voor leerlingenbegeleiding

⁴ Besluit van de Vlaamse Regering van 11 oktober 2013 tot codificatie van de decretale bepalingen betreffende het hoger onderwijs

Om de inbedding van de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen te doen slagen, is het belangrijk dat ook de personeelsleden die aan deze opleidingen verbonden zijn zo veel mogelijk mee overgaan naar de hogescholen. Op die manier wordt enerzijds de continuïteit en de kwaliteit van een opleiding verder verzekerd en wordt anderzijds het risico op een sociaal passief voor de cvo door de achterblijvende personeelsleden verkleind. Bovendien moet er bij het uitwerken van een regeling een evenwicht gevonden worden tussen enerzijds de implementatielasten voor de ontvangende hogeschool en anderzijds de verwachtingen van de personeelsleden die vanuit een cvo overkomen.

Bij het uitwerken van een regeling voor de overgang van personeelsleden van een cvo naar een hogeschool, zijn er een aantal belangrijke principes die moeten uitgeklaard worden:

a) Ambtshalve overgang versus vrijwillige overgang

Het lijkt logisch dat de personeelsleden die aan een cvo aan een HBO5-opleiding verbonden zijn na de inbedding van deze opleidingen in een hogeschool ambtshalve naar de hogeschool overgaan. Dat is maar mogelijk voor die personeelsleden van wie de opdracht eenduidig kan toegewezen worden aan een HBO5-opleiding. Dit is alleen maar het geval voor het onderwijzend personeel van een cvo. Voor het bestuurs- en ondersteunend personeel is het onmogelijk om de opdracht eenduidig aan een HBO5-opleiding toe te wijzen aangezien ze ook taken verrichten voor andere opleidingen in dezelfde centra.

b) Personeelsstatuut van de nieuwe werkgever versus behoud bestaande statuut

Er zijn in het verleden nog hervormingen in het onderwijs doorgevoerd die gepaard gingen met een overdracht van personeel. Bij de integratie van de academische hogeschoolopleidingen naar een universiteit werd – vooral omwille van het behoud van de pensioenrechten – een integratiekader opgericht zodat de overgedragen personeelsleden hun 'oude' personeelsstatuut kunnen behouden. Bij de afsplitsing van de opleidingen van het hoger onderwijs van het korte type van de secundaire scholen in 1994, kwamen de personeelsleden bij de start van de nieuwe hogescholen meteen onder de rechtspositie van de hogescholen terecht. Datzelfde principe wordt ook toegepast bij de accreditatie van HBO5-opleidingen tot een professionele bachelor. Het voordeel van dit principe is dat de overnemende hogeronderwijsinstelling maar met een enkele rechtspositieregeling moet rekening houden, wat zowel op het vlak van personeelsbeleid als van administratieve lasten eenvoudiger is.

3.1.14.2. Nieuwe regeling

a) Overgang onderwijzend personeel (lectoren) HBO5 naar de hogescholen

De volgende personeelsleden gaan automatisch over naar de hogescholen:

- a) de vastbenoemde personeelsleden;
- b) de personeelsleden met een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur (TADD) in een vacante betrekking.

De automatische overgang geldt voor alle lectoren met een onderliggend ambt in het HBO5, ook als ze hun feitelijke opdracht op een ander niveau uitoefenen. Personeelsleden kunnen een overgang in principe niet weigeren, behalve wanneer ze overgaan van een pluralistische naar een confessionele instelling of omgekeerd.

De volgende personeelsleden gaan niet automatisch over naar de hogescholen:

- a) personeelsleden in een TBS voorafgaand aan een pensioen;
- b) personeelsleden met een TADD in een niet-vacante betrekking;
- c) personeelsleden met een aanstelling van bepaalde duur (vervangers);

d) personeelsleden in een TBS wegens ontstentenis van betrekking (TBSOB).

De hogescholen hebben wel de mogelijkheid om deze personeelsleden zonder openbare vacature over te nemen.

De personeelsleden die automatisch overgaan naar een hogeschool doen dit voor de omvang van hun opdracht in het HBO5 aan het cvo. De vastbenoemde personeelsleden behouden na de overgang hun benoeming. De TADD-leden in een vacante betrekking krijgen na de overgang een aanstelling van onbepaalde duur.

Alle personeelsleden die overgaan, krijgen een betrekking in een ambt binnen de personeelsformatie van de hogeschool, rekening houdend met de minimale bekwaamheidsbewijzen op grond van het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juni 1989 betreffende de bekwaamheidsbewijzen, de salarisschalen, het prestatiestelsel en de bezoldigingsregeling in het secundair onderwijs. Ze behouden bij de overgang ten minste het salaris dat zij aan het cvo genoten. Alle personeelsleden die overgaan vallen onder het personeelsstatuut van de hogescholen, met inachtnaam van de volgende overgangsbepalingen:

- a) de aan het cvo opgebouwde dienstanciënniteit in het HBO5 wordt voor tijdelijke personeelsleden meegenomen voor het bepalen van de minimale dienstanciënniteit die aan een hogeschool vereist is om vastbenoemd te kunnen worden;
- b) personeelsleden die voor de overgang aan een cvo of een hogeschool voor een voltijdse opdracht benoemd waren en die daarnaast een nevenactiviteit uitoefenden aan de hogeschool of het cvo kunnen na de overgang voor de omvang van hun gecombineerde opdrachten aan de hogeschool werken;
- c) wanneer de hogeschool zelf een einde maakt aan de aanstelling van een personeelslid dat automatisch naar de hogeschool overgegaan is, moet ze bij het vaststellen van de opzeggingstermijn rekening houden met de aan het cvo opgebouwde dienstanciënniteit.

b) Overgang bestuurs- en ondersteunend personeel HBO5 naar de hogescholen

Voor deze personeelsleden geldt er geen automatische overgang naar een hogeschool, ook niet wanneer het cvo alleen maar HBO5 aanbiedt.

Het is de bedoeling dat de personeelsbehoefte van de hogeschool zo veel mogelijk via een vrijwillige overgang van personeelsleden ingevuld wordt. Hiervoor is geen openbare vacature nodig. Vooral naar werktijden en verlofregeling toe zijn er grote verschillen tussen het personeelsstatuut van het bestuurs- en ondersteunend personeel aan de cvo en het administratief en technisch personeel aan de hogescholen. De personeelsleden komen na de overgang niettemin meteen onder het personeelsstatuut van de hogeschool terecht. De hogescholen hebben binnen het regelgevend kader voldoende autonomie om binnen hun personeelsbeleid aantrekkelijke arbeidsvoorwaarden uit te werken.

Er wordt voor hogescholen ook de mogelijkheid gecreëerd om personeelsleden die na de uitbouw van HBO5 in het hoger onderwijs aan het cvo in TBSOB terechtgekomen zijn, aan hun instelling weder tewerk te stellen. In dit geval gelden de algemene regels voor reffectatie en wedertewerkstelling, wat betekent dat de weder tewerkgestelde personeelsleden personeelslid van het cvo blijven, maar wel onder de rechtspositieregeling van de hogeschool terechtkomen.

3.2. De lerarenopleidingen

3.2.1. De probleemstelling

Onderzoek heeft aangetoond dat de invloed van de leraar op de onderwijsprestaties van leerlingen groot is, met een blijvende impact op het verdere leven van die leerlingen. Vlaanderen heeft dan ook excellent onderwijs nodig en omgekeerd heeft excellent onderwijs excellente leraren nodig. Daarom is het een zorgwekkende vaststelling dat het beroep van leraar onder druk staat. Het gemiddelde onderwijsniveau van de beroepsbevolking is de afgelopen decennia gestaag toegenomen. Elke nieuwe generatie instromende leraren telt globaal gezien minder masters. Onder meer hierdoor is de relatieve positie van het lerarenberoep op de maatschappelijke ladder gedaald, wat uiteindelijk de status van het beroep aantast. De onderwijsvisitaties⁵ van de lerarenopleiding en de beleidsevaluatie van de lerarenopleidingen legden verschillende pijnpunten van de initiële lerarenopleidingen bloot.

De beleidsevaluatie van de lerarenopleidingen bracht verschillende problemen en uitdagingen aan het licht. Deze evaluatie werd uitgevoerd door een onafhankelijke commissie onder leiding van prof. dr. Gert Biesta. De commissie heeft haar conclusies gebaseerd op het EVALO-onderzoek, literatuurstudie, een eigen bevraging bij de lerarenopleidingen en gesprekken met lerarenopleidingen en stakeholders.

De twee voornaamste beleidsaanbevelingen van de commissie Biesta gaan over de aanvangsbegeleiding en de (on)gelijkwaardigheid van de verschillende trajecten van de specifieke lerarenopleidingen. Waar de aanvangsbegeleiding een onderdeel is van het loopbaan debat, is de (on)gelijkwaardigheid van de verschillende trajecten van de specifieke lerarenopleidingen (SLO) een belangrijke maatschappelijk probleem waarvoor decretaal een oplossing gezocht dient te worden.

De idee van het decreet van 15 december 2006 dat de SLO gelijkwaardig is in alle instellingen die ze aanbiedt, is volgens de commissie niet omgezet in de praktijk. Tussen de verschillende aanbieders van de specifieke lerarenopleiding en voornamelijk tussen hogescholen en universiteiten enerzijds en de cvo anderzijds, zijn er veel verschillen vastgesteld. Zo hebben de opleidingen een ander financieringsmechanisme, hebben de studenten/cursisten andere rechten, is er een verschillende aandacht voor vakdidactiek en is het aantal uren stage dat de studenten moeten lopen heel verschillend.

Naast de problematiek van de (on)gelijkwaardigheid telt het Vlaamse landschap veel lerarenopleidingen, wat voor een goede regionale spreiding en bereikbaarheid zorgt, maar ook voor een versnippering van mensen en middelen. Volgens de commissie is er nood aan een betere en intensievere samenwerking tussen de verschillende opleidingen. De commissie raadt aan te onderzoeken of er een minimale schaalgrootte en een minimale inhoud noodzakelijk zijn om een lerarenopleiding kwaliteitsvol te kunnen aanbieden.

Daarnaast formuleerde de commissie ook aanbevelingen over de instroom in de lerarenopleidingen, de basiscompetenties, de onderwijsvakken in de opleiding voor het secundair onderwijs (SO), de stage en de lerarenopleiders.

De verschillende visitatierapporten over de lerarenopleidingen bevestigden de hierboven beschreven aspecten van de (on) gelijkwaardigheid en het landschap. Daarnaast vermeldden zij ook elementen als: nood aan meer professionalisering

---

⁵ <http://vluhr.be/default.aspx?PageId=207>

van lerarenopleiders, nood aan meer aandacht voor onderzoekscompetenties, taalvaardigheid en diversiteit in de lerarenopleidingen.

In oktober 2015 heeft de minister een task force opgericht die zich diende te buigen over de toekomst van de lerarenopleidingen in Vlaanderen.

3.2.2. De huidige structuur van de lerarenopleidingen

Het decreet van 15 december 2006 betreffende de lerarenopleidingen in Vlaanderen heeft de basis gelegd voor de huidige structuur en organisatie van de lerarenopleidingen. Sinds 1 september 2007 zijn er twee soorten lerarenopleidingen: een geïntegreerde lerarenopleiding (GLO), waarbij gedurende de gehele opleiding een integratie van vakinhoudelijke en pedagogisch didactische onderdelen wordt nagestreefd, en een specifieke lerarenopleiding (SLO) na een vakinhoudelijke basisopleiding of een beroepservaring.

De geïntegreerde lerarenopleidingen worden aangeboden door hogescholen. Deze opleidingen leiden tot de graad van bachelor in onderwijs, respectievelijk in kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. De studieomvang van deze bacheloropleidingen bedraagt 180 studiepunten, met een praktijkcomponent van 45 studiepunten. Deze opleidingen zijn als bacheloropleidingen ingeschaald op niveau 6 van de Vlaamse kwalificatiestructuur.

De specifieke lerarenopleidingen worden aangeboden door hogescholen (School of Arts), universiteiten en centra voor volwassenenonderwijs (cvo). De hogescholen (School of Arts) bieden deze SLO aan voor de afgestudeerden in de masteropleidingen in de studiegebieden Audiovisuele en beeldende kunst en Muziek en podiumkunsten en voor de bachelor dans. Decretaal was ook de mogelijkheid voorzien dat ook hogescholen een SLO zouden kunnen inrichten voor andere professionele bacheloropleidingen, maar dit is niet ingevuld. De universiteiten bieden de SLO aan voor afgestudeerden van hun masteropleidingen. De cvo bieden de SLO aan voor iedereen (afgestudeerden secundair onderwijs, professionele en academische bacheloropleidingen en masteropleidingen, ...). Daarnaast wordt er ook een SLO aangeboden, voor leraren Protestantse godsdienst, door de Evangelische Theologische Faculteit Heverlee.

De SLO hebben een studieomvang van 60 studiepunten. Zowel de omvang van de praktijkcomponent als van de theoretische component bedraagt 30 studiepunten. De praktijkcomponent kan worden aangereikt als een preservicetraining of als een inservicetraining (LIO-baan) of als een combinatie van beide.

Een SLO kan in drie vormen worden aangeboden:

- als een aparte opleiding voor mensen die vanuit een beroepservaring de stap naar het lerarenberoep willen zetten;
- als een aansluitende opleiding bij een vakinhoudelijke opleiding (na of gedeeltelijk samen met een professionele bachelor of master);
- als een gedeeltelijk ingebouwde opleiding als afstudeerrichting van een vakinhoudelijke opleiding.

Voor de hogescholen en universiteiten betekent dit laatste concreet dat zij een SLO voor 30 studiepunten kunnen laten indalen in een masteropleiding van 120 studiepunten. Zij kunnen ook 15 studiepunten als keuzepakket aanbieden in het opleidingsprogramma van de academische bacheloropleiding.

De SLO zijn niet ingeschaald in de Vlaamse kwalificatiestructuur.

Met het decreet van 2006 werd gestreefd naar een maximale gelijkvormigheid van de verschillende lerarenopleidingen. Dit komt onder meer tot uiting in de beroepsprofielen en basiscompetenties en het gemeenschappelijk diploma van leraar. Zo kreeg al wie een opleiding tot leraar met succes afrondt, het diploma van leraar, ongeacht de aard van het opleidingsinstituut, het specifiek gevolgde traject of de wijze waarop de praktijkcomponent wordt ingevuld.

Wat het beroepsprofiel betreft, heeft de Vlaamse Regering één beroepsprofiel van leraar vastgesteld, ongeacht het onderwijsniveau. De basiscompetenties verschillen per niveau: kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs.

3.2.3. Inhoudelijke versterking

Het regeerakkoord en de beleidsnota gaven reeds aan dat de inhoud van de lerarenopleiding versterkt en geactualiseerd dient te worden.

Om dit doel te bereiken zal de Vlaamse Regering de basiscompetenties herwerken en beheersingsniveaus bepalen voor de verschillende opleidingen tot leraar.

Daarnaast is er een beheersovereenkomst met VLIR en VLHORA afgesloten om in alle lerarenopleidingen verder in te zetten op de versterking van de te onderwijzen vakinhoud en -didactiek, didactische vaardigheden, klasmanagement, diversiteit, grootstedelijke context en inzicht in organisatieprincipes van scholen en van goed schoolbeleid. Vakdidactiek wordt met het voorliggende ontwerp van decreet ook decretaal verankerd als onderdeel van het curriculum van elke lerarenopleiding.

Om beter te kunnen inspelen op concrete maatschappelijke behoeften, zal de lijst met onderwijsvakken van de professioneel gerichte bacheloropleiding secundair onderwijs niet langer bij decreet, maar wel bij Besluit van de Vlaamse Regering worden vastgelegd. Eén van de belangrijkste maatschappelijke behoeften is de problematiek van de steeds grotere groep van anderstaligen in ons onderwijs. Om hieraan tegemoet te komen, zal een onderwijsvak 'Nederlands-niet thuistaal' overwogen worden.

In dit decreet wordt eveneens de start gegeven van de ontwikkeling van drie nieuwe educatieve opleidingen. Enerzijds gaat het om de educatieve graduaatsopleiding, die focust op de specifieke doelgroep van zij-instromers. Deze groep van zij-instromers is van onmiskenbaar belang voor het onderwijsaanbod. Anderzijds wordt ook een educatieve masteropleidingen voor secundair onderwijs en kunstvakken ontwikkeld.

3.2.4. De toekomstige structuur van de lerarenopleidingen

Eén van de belangrijkste uitgangspunten van de conceptnota is dat alle lerarenopleidingen vanaf het academiejaar 2019-2020 opleidingen van het hoger onderwijs worden. Ze krijgen een niveau toegewezen binnen de Vlaamse Kwalificatiestructuur en worden volledig ingeschreven in de geldende kwaliteitscontrole van het hoger onderwijs. Deze inbedding in het hoger onderwijs moet de nodige garanties bieden om in de lerarenopleidingen kwalitatief onderwijs te kunnen aanbieden en dit zowel op het vlak van onderwijs, onderzoek, personeel en infrastructuur. Op deze manier wordt ook beoogd het aanbod van lerarenopleidingen transparanter, flexibel en divers te maken. Daarvoor moet voor de toekomstige lerarenopleidingen de organisatie efficiënt gebeuren en is voldoende kritische massa essentieel.

De opleidingen worden gesitueerd op niveau 5 (niveau hoger beroepsonderwijs), niveau 6 (bachelorniveau) en 7 (masterniveau) van de Vlaamse Kwalificatiestructuur (VKS). Dit leidt tot volgende lerarenopleidingen vanaf het academiejaar 2019-2020:

- een educatieve graduaatsopleiding voor secundair onderwijs;
- een educatieve bacheloropleiding voor kleuteronderwijs;
- een educatieve bacheloropleiding voor lager onderwijs;
- een educatieve bacheloropleiding voor secundair onderwijs;
- een educatieve masteropleiding voor secundair onderwijs;
- een educatieve masteropleiding voor kunstvakken.

Deze toekomstige lerarenopleidingen moeten een antwoord blijven bieden op de noden van de bestaande doelgroepen. Daartoe werd in de conceptnota gesteld dat decretaal zal verankerd worden dat iedere lerarenopleiding minimaal zal bestaan uit een traject voor (generatie)studenten en een traject voor zij-instromers. De meerwaarde van deze toekomstige lerarenopleidingen met inbegrip van een traject voor (generatie)studenten en een traject voor zij-instromers is:

- dat de toekomstige lerarenopleidingen graduaatsopleidingen, bachelor- of masteropleidingen zijn, en dus dienen te voldoen aan de Dublin-descriptoren, de decretaal verankerde niveaurespectoren voor de graduaatsopleidingen, bachelor- en masteropleidingen en de kwaliteitseisen voor hoger onderwijs. Tevens blijven basiscompetenties voor leraren gelden, al zal de Vlaamse Regering naar aanleiding van deze aanpassingen, een nieuwe versie vastleggen. De keuze benadrukt ook meer dan ooit dat praktijkgericht (vak)didactisch onderzoek een taak van elke lerarenopleiding is;
- dat het opleidingsaanbod wervend wordt gemaakt voor alle potentiële studenten. Jongeren met ambitie en kunde zullen van bij de aanvang van hun studietraject in het hoger onderwijs met overtuiging kunnen kiezen voor het beroep van leraar. Lerarenopleidingen op graduaats-, bachelor- en masterniveau zullen tevens een positieve invloed hebben op de maatschappelijke beeldvorming over de opleiding en het beroep van leraar;
- dat door het aanbieden van een traject voor (generatie)studenten en een traject voor zij-instromers de inhoud en methodologie maximaal kan worden afgestemd op de voorkennis, beginsituatie en noden van de betreffende doelgroep. Verschillende opleidingsconcepten met een passende opleidingsorganisatie verzekeren de rekrutering en gepaste opleiding van beide doelgroepen. Voor zij-instromers impliceert dit bijvoorbeeld dat de opleiding met de nodige flexibiliteit wordt aangeboden (vb. begeleiding en aanbod buiten de normale uren, modaliteiten voor afstandsonderwijs,...) en gebruik maakt van aangepaste onderwijs- en leervormen (vb. met aangepast studiemateriaal voor bijvoorbeeld zelfstudie, werkplekleren, blended learning,...);
- dat binnen het niveau van respectievelijk het hoger beroepsonderwijs, bachelor en master de (generatie)studenten en de zij-instromers hetzelfde eindniveau behalen.

3.2.4.1. De educatieve graduaatsopleidingen

Om het lerarenkorps in het secundair onderwijs te versterken dient er ook een lerarenopleiding uitgewerkt te worden voor de waardevolle en gegeerde groep van instromers met beroepservaring in een praktijkvak/technisch vak en maximaal een diploma secundair onderwijs. Daartoe wordt een educatieve graduaatsopleiding uitgewerkt.

Deze opleiding is toegankelijk voor diegenen die een diploma secundair onderwijs hebben en minimaal drie jaar nuttige beroepservaring in een praktijkvak of technisch vak kunnen aantonen. Deze opleiding focust louter op de basiscompetenties van leraar. Er wordt geen vakinhoud opgenomen in het opleidingsprogramma. Uitgangspunt daarbij is dat de studenten hun vakinhoudelijke kennis reeds verworven hebben in het werkveld. In het programma wordt wel aandacht besteed aan vakdidactiek.

De praktijkcomponent van deze opleiding zal zowel via pre- als inservicetrajecten worden aangeboden.

Voor de opleiding dans blijft de bestaande uitzondering, nl. dat dansers met artistieke ervaring, onder bepaalde voorwaarden kunnen instromen (en afstuderen) in een lerarenopleiding, behouden, en wordt deze ingeschreven als een educatieve graduaatsopleiding.

3.2.4.2. De educatieve bacheloropleidingen voor kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs

Voor deze opleidingen verandert er met het voorliggende ontwerp van decreet niets aan de structuur. Deze lerarenopleidingen dienen wel maximaal in te zetten op een aantal inhoudelijke aspecten, zoals geformuleerd in het regeerakkoord, de beleidsnota en de conceptnota. Daarbij ligt de nadruk op het versterken van de lerarenopleiding in terreinen zoals vakinhoudelijke kennis, didactische vaardigheden, klasmanagement, praxisonderzoek, toenemende diversiteit (zeker in een grootstedelijke context) en het inzicht krijgen in de volledige opdracht van leraar. Veel van deze zaken komen nu al aan bod in de lerarenopleidingen, maar kunnen versterkt worden. Taalverwerving Nederlands voor leerlingen met een andere thuistaal moet in het basisonderwijs naar een hoger niveau getild worden, onder meer door leerkrachten te versterken met betrekking tot de didactiek van Nederlands als vreemde taal.

De introductie van een master basisonderwijs wordt verder onderzocht.

In de bacheloropleiding voor de leraar secundair onderwijs zullen ook in de toekomst de studenten vrij blijven kiezen voor twee onderwijsvakken. Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt de lijst van onderwijsvakken niet langer vastgelegd bij decreet, maar wel bij besluit van de Vlaamse Regering. Dit geeft meer mogelijkheden tot flexibiliteit. Binnen deze opleidingen zal het ook mogelijk worden om de praktijkcomponent, deels, via een LIO-traject te verwerven.

3.2.4.3. De verkorte educatieve bachelor secundair onderwijs

Een van de uitgangspunten van de conceptnota is dat er moet geïnvesteerd worden in het opzetten van flexibele trajecten voor zij-instromers. Voor de studenten die reeds in het bezit zijn van een bachelordiploma wordt dit vorm gegeven door de uitbouw van een verkorte educatieve bacheloropleiding.

Deze bacheloropleiding, met een studieomvang van 60 studiepunten, wordt aangeboden door de hogescholen. Voor de opleiding in de kunsten gebeurt dit gezamenlijk met een School of Arts. Deze opleiding focust louter op de basiscompetenties van leraar. Er wordt geen vakinhoud opgenomen in het opleidingsprogramma. Uitgangspunt daarbij is dat de studenten hun vakinhoudelijke kennis reeds verworven hebben in hun eerder afgeronde vakinhoudelijke bacheloropleiding. In het programma wordt wel aandacht besteed aan vakdidactiek. Deze vakdidactiek kan geclusterd aangeboden worden.

Om deze opleiding aantrekkelijk te maken voor de zij-instromers die de opleiding wensen te combineren met een job en/of een gezinsleven is het noodzakelijk dat de opleiding met de nodige flexibiliteit wordt aangeboden (vb. begeleiding en aanbod buiten de normale uren, modaliteiten voor afstandsonderwijs,...) en gebruik maakt van aangepaste onderwijs- en leervormen (vb. met aangepast studiemateriaal voor bijvoorbeeld zelfstudie, werkplekleren, blended learning ...).

Ook moet de nodige fijnmazigheid van het aanbod gegarandeerd worden. Conform de conceptnota zal de verkorte educatieve bacheloropleiding niet enkel kunnen aangeboden worden op de huidige vestigingen van de hogescholen, maar ook op de vestigingsplaatsen van de cvo waar in het academiejaar 2016-2017 een SLO werd aangeboden (indien deze een samenwerking hebben aangegaan met de hogeschool).

3.2.4.4. De educatieve masteropleidingen voor secundair onderwijs en voor kunstvakken

Het voorliggende ontwerp van decreet werkt de educatieve masteropleidingen verder uit in het hoger onderwijs. Met de invoering van de educatieve

masteropleidingen beoogt de decreetgever de volgende doelstellingen te realiseren:

- ook op masterniveau kunnen jongeren als basisopleiding meteen kiezen om leraar te worden;
- de maatschappelijke beeldvorming over de opleiding en het beroep van leraar positief beïnvloeden door het creëren van een lerarenopleiding secundair onderwijs op masterniveau;
- het uitbouwen van een geïntegreerde lerarenopleiding op masterniveau, waardoor gegarandeerd is dat de leraar zowel domeinexpert is als expert in het leraarschap. Beide elementen (domeinexpertise en expertise in het leraarschap) komen aan bod in het opleidingstraject van de leraar.

De meeste educatieve masteropleidingen worden door de hogescholen (School of Arts) en de universiteiten aangeboden naast de bestaande vakinhoudelijke masteropleidingen. Het opleidingsprogramma van de educatieve masteropleidingen bestaat uit een vakinhoudelijk deel en uit een luik leraarschap, dat, ongeacht de studieomvang van de masteropleiding, 45 studiepunten bedraagt. Alvorens evenwel het diploma van een educatieve master te kunnen verwerven, moet een student een component leraarschap van 60 studiepunten met succes doorlopen hebben.

Door het inbouwen van een deel van de component leraarschap in academische bacheloropleidingen krijgen studenten die nog twifelen aan een loopbaan in het onderwijs de kans om reeds in de bachelor te proeven van de lerarenopleiding. Indien de student daar niet voor kiest, kan hij/zij deze 15 studiepunten ook opnemen als voorbereidingsprogramma of als deel van de educatieve masteropleiding.

De 60 studiepunten van het luik leraarschap bevatten onder andere 30 studiepunten praktijkcomponent. Ook vakdidactiek is opgenomen in het opleidingsprogramma.

De Vlaamse Regering kan de nadere regels en de voorwaarden bepalen waaronder een educatieve masteropleiding wordt georganiseerd. Die betreffen ten minste:

- 1° de studieomvang;
- 2° de clustering van de vakdidactiek;
- 3° het studiegebied van de opleiding.

3.2.4.4.1. De verkorte educatieve masteropleiding

Een student die al beschikt over een masterdiploma, kan instromen in een verkorte versie van de educatieve masteropleiding. De opleidingsduur wordt bepaald door de vrijstellingen waarop de student aanspraak kan maken. Voor deze groep instromers moet de instelling minimaal de totale component leraarschap als een coherent geheel aanbieden.

Om deze opleiding aantrekkelijk te maken voor de zij-instromers die de opleiding wensen te combineren met een job en/of een gezinsleven is het noodzakelijk dat de opleiding met de nodige flexibiliteit wordt aangeboden (vb. begeleiding en aanbod buiten de normale uren, modaliteiten voor afstandsonderwijs,...) en gebruik maakt van aangepaste onderwijs- en leervormen (vb. met aangepast studiemateriaal voor bijvoorbeeld zelfstudie, werkplekleren, blended learning ...). Ook moet de nodige fijnmazigheid van het aanbod gegarandeerd worden. Daarnaast moet minimaal het traject leraarschap (60 studiepunten) als een coherent geheel worden aangeboden voor deze studenten.

Conform de conceptnota zal de verkorte educatieve masteropleiding niet enkel kunnen aangeboden worden op de huidige vestigingen van de hogescholen

(Schools of Arts) en universiteiten, maar ook op de vestigingsplaatsen van het cvo waarmee een samenwerkingsovereenkomst is afgesloten en waar het cvo onderwijsbevoegdheid voor de specifieke lerarenopleiding had conform bijlage 2 bij het besluit van de Vlaamse Regering van 8 september 2017 betreffende de onderwijsbevoegdheden per vestigingsplaats van de centra voor volwassenonderwijs.

3.2.4.4.2. De consecutieve educatieve masteropleiding in de kunsten

In het kader van een School of Arts kan een hogeschool ook een consecutief traject aanbieden van een educatieve master voor kunstvakken. Zoals het verkorte traject heeft dit consecutieve traject ook een studieomvang van 60 studiepunten waarvan ten minste 30 studiepunten praktijkcomponent. In tegenstelling tot het verkorte traject, waar een universiteit of hogeschool, in het kader van een School of Arts, ook het volledige traject van de educatieve mastersopleiding moet aanbieden, biedt de hogeschool dan enkel het consecutieve traject aan, zonder de volledige educatieve masteropleiding voor kunstvakken. Een student kan enkel instromen in het consecutieve traject van een educatieve master voor kunstvakken als hij reeds in het bezit is van een masterdiploma in hetzelfde studiegebied van de desbetreffende educatieve master voor kunstvakken.

3.2.5. *Kwaliteitszorgstelsel lerarenopleidingen*

De toekomstige lerarenopleidingen zullen op termijn volledig onder het geldende kwaliteitszorgstelsel van het hoger onderwijs vallen. Na een toets nieuwe opleiding en een eerste accreditatie voor de nieuwe opleidingen, zullen deze opleidingen worden meegenomen in het stelsel van instellingsreviews. De hogeronderwijsinstellingen voeren daarbij zelf de regie van de borging van de kwaliteit van de lerarenopleidingen.

De toekomstige lerarenopleidingen zullen evenwel verschillen van de huidige. Dit is zeker het geval voor de educatieve graduaatsopleiding en de educatieve masteropleidingen. Het gaat hier over nieuwe opleidingen. Om vanaf het begin de kwaliteit van deze opleidingen te garanderen, moeten deze opleidingen de toets nieuwe opleiding bij de NVAO doorlopen alvorens de opleiding aangeboden kan worden.

Conform de huidige regelgeving inzake nieuwe opleidingen zouden deze nieuwe opleidingen zowel een toets macrodoelmatigheid door de Commissie Hoger Onderwijs als een toets nieuwe opleiding door de NVAO met succes moeten doorlopen. De conceptnota stelt evenwel dat door de integratie van de bestaande SLO, de voorziene samenwerking tussen de hogescholen en universiteiten en de eventuele herschikkingen ten gevolge van deze operatie, de macrodoelmatigheid aanwezig geacht wordt waardoor deze toets niet vereist is. Met het voorliggende ontwerp van decreet wordt deze uitzondering dan ook ingeschreven in de Codex Hoger Onderwijs.

De bacheloropleidingen voor de leraar kleuteronderwijs, de leraar lager onderwijs en de leraar secundair onderwijs zijn op dit ogenblik reeds meegenomen in het stelsel van de instellingsreview. De huidige, en ook de nieuwe, opleidingen worden inhoudelijk versterkt. Zij moeten namelijk verder inzetten op vakinhoud en -didactiek, op de noodzakelijke didactische vaardigheden en klasmanagement. Afhankelijk van de evoluties kan hiervoor nog een externe kwaliteitscheck, gericht op de versterking van deze lerarenopleidingen, georganiseerd worden.

3.2.6. *De financiering van de lerarenopleidingen*

3.2.6.1. Inleiding

De financiering van de huidige lerarenopleidingen is afhankelijk van het soort opleiding en het soort instelling waar deze momenteel aangeboden worden:

- de professionele bacheloropleidingen (leraar kleuter-, lager en secundair onderwijs) aangeboden door de hogescholen zijn opgenomen in het reguliere financieringsmechanisme hoger onderwijs;
- de SLO die aangeboden worden door de cvo worden momenteel gefinancierd volgens het systeem van het volwassenenonderwijs;
- de SLO aangeboden door de hogescholen en universiteiten kennen een apart financieringsmechanisme binnen het hoger onderwijs.

Vanaf het academiejaar 2019-2020 zal het aanbod lerarenopleidingen er als volgt uitzien:

- de educatieve graduaatsopleiding, aangeboden door de hogescholen;
- de educatieve bacheloropleidingen voor kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs blijven aangeboden door de hogescholen;
- educatieve masteropleidingen, aangeboden door de universiteiten en hogescholen (voor de kunstopleidingen binnen de Schools of Arts).

Het is de bedoeling dat deze verschillende lerarenopleidingen een plaats krijgen in het financieringsmechanisme hoger onderwijs. Daartoe moeten verschillende stappen ondernomen worden:

- de SLO-middelen van de cvo moeten overgedragen worden naar de hogescholen en universiteiten;
- de nieuwe opleidingen (de educatieve graduaatsopleiding en de educatieve masteropleidingen) moeten opgenomen worden in het reguliere financieringsmechanisme hoger onderwijs. Daartoe moeten dan ook de SLO-middelen van de cvo en de huidige SLO-middelen van de hogescholen/universiteiten in de werkingsmiddelen hoger onderwijs gebracht worden.

3.2.6.2. De basis voor de SLO-middelen die moeten overgedragen worden van de cvo naar de hogescholen en universiteiten

Vanaf het academiejaar 2019-2020 worden er geen SLO meer aangeboden aan de cvo en starten de nieuwe lerarenopleidingen aan de hogescholen en universiteiten. Dit betekent dat de hogescholen en/of universiteiten vanaf dat moment een budget moeten hebben om deze opleidingen te organiseren. Het budget dat zal overgedragen worden van de cvo naar de hogescholen/ universiteiten is gebaseerd op de middelen gegenereerd op basis van de bepalingen uit het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. De artikelen die hierop betrekking hebben zijn de volgende:

- Artikel 98: de berekening van de leraarsuren (voor de ambten van docenten);
- Artikel 99: de vaststelling van de cursisten die in aanmerking komen voor financiering;
- Artikel 105: de puntenenveloppes voor de oprichting van betrekkingen in de ambten van het bestuurs- en ondersteunend personeel.

Cvo krijgen nu terugbetaling van kosten voor woon-werkverkeer. Het gaat hierbij om middelen waar zowel lesgevers als administratief personeel uit hoofdstructuur 417 recht op hebben.

3.2.6.3. De link met het organisatiemodel

Bij het stopzetten van de specifieke lerarenopleidingen aan de cvo, zullen overeenkomstig dit ontwerp van decreet personeelsleden en middelen overgedragen worden naar een hogeschool en/ of universiteit. De cvo die tot en met het schooljaar 2018-2019 specifieke lerarenopleidingen aanbieden, sluiten dan ook een overeenkomst met een hogeschool en/of universiteit waarin ten minste afspraken gemaakt worden over:

- De overdracht, de terbeschikkingstelling en het gebruik van infrastructuur;
- De overdracht van personeelsleden;
- Financiële aangelegenheden.

De overgedragen middelen vanuit de cvo worden verdeeld onder de betrokken hogeschool en universiteit op basis van een percentage dat ze vastleggen in een overeenkomst.

3.2.6.4. De integratie van de nieuwe lerarenopleidingen in het financieringsmodel hoger onderwijs

3.2.6.4.1. De educatieve graduaatsopleiding

Deze nieuwe opleiding zal de financieringsregels van de graduaatsopleidingen, georganiseerd door de hogescholen, volgen.

3.2.6.4.2. De educatieve masteropleidingen aan de hogescholen (Schools of Arts) en de universiteiten

Zoals de andere initiële masteropleidingen worden de educatieve masteropleidingen voor het secundair onderwijs volledig opgenomen in het reguliere financieringsmechanisme van het hoger onderwijs. Als de studenten het voorbereidingsprogramma van 15 studiepunten volgen (in het geval ze dat niet in de voorafgaande bacheloropleiding gevolgd hebben) dan worden deze financieringspunten berekend op basis van de verworven credits. De educatieve masteropleidingen krijgen het puntengewicht van het studiegebied waaronder zij ressorteren. Bij een combinatie van studiegebieden krijgen zij het laagste puntengewicht (artikel III.19, §2 van de Codex Hoger Onderwijs). Voor de voorbereidingsprogramma's geldt ook de decretale regeling van artikel III.19, §5 van de Codex Hoger Onderwijs.

De educatieve masteropleidingen voor kunstvakken worden op termijn gedeeltelijk opgenomen in het reguliere financieringsmechanisme:

- De educatieve masteropleidingen voor kunstvakken in het studiegebied Muziek en Podiumkunsten worden volledig meegenomen in het reguliere financieringsmechanisme. Deze opleidingen worden meegenomen in de regeling van de bijkomende puntengewichten: als het plafond niet overschreden wordt, krijgen deze opleidingen een bijkomend puntengewicht van 3;
- De educatieve masteropleidingen voor kunstvakken in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunst worden maar voor 60 studiepunten meegenomen in het reguliere mechanisme. De eerste 60 opgenomen en verworven studiepunten worden meegenomen in de regeling van de bijkomende puntengewichten: als het plafond niet overschreden is, krijgen de eerste 60 opgenomen en verworven punten van deze opleidingen een bijkomend puntengewicht van 2;
- De verkorte trajecten en de consecutieve trajecten worden buiten het reguliere financieringsmechanisme gehouden. Er wordt een apart budget voorzien voor de financiering van deze trajecten en voor de resterende 60 studiepunten van

educatieve masteropleidingen in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunst. Dit budget is grotendeels het huidige budget voor de specifieke lerarenopleidingen aan de hogescholen, in de toekomst aangevuld met middelen die afkomstig zijn van de cvo.

3.2.6.5. Overgang van het oude naar het nieuwe systeem

De nieuwe lerarenopleidingen starten in het academiejaar 2019-2020. De SLO aan de cvo worden dan niet langer aangeboden. De studenten die zich in het academiejaar 2019-2020 inschrijven in een nieuwe lerarenopleiding worden conform het huidige financieringsmechanisme pas meegenomen in de financieringsberekeningen voor het begrotingsjaar 2022 (en dan nog maar voor 1/5 – vijfjarig gemiddelde).

Voor de studenten die zich inschrijven in een educatieve masteropleiding, zal de impact op de financiering pas een jaar later zichtbaar worden, namelijk in het begrotingsjaar 2023. Deze studenten bevinden zich reeds in het hoger onderwijs en zouden zich in het bestaande systeem inschrijven in een vakinhoudelijke masteropleiding. Men zal hier een verschuiving hebben van het aantal studenten in een vakinhoudelijke masteropleiding naar een educatieve masteropleiding, wat weinig of geen impact zal hebben op het totaal aantal studenten. Pas in het volgende jaar krijgt men een groei van het aantal studenten in de masteropleidingen, omdat diegene die leraar willen worden een educatieve masteropleiding van 90 of 120 studiepunten zullen volgen i.p.v. van een domeinmasteropleiding van 60 studiepunten.

3.2.6.5.1. De middelen van de cvo

In het begrotingsjaar 2019 moet een deel van het SLO—budget van de cvo overgeheveld worden naar de hogescholen en de universiteiten (voor de maanden september tot december). In het begrotingsjaar 2020 moet het gehele budget SLO-cvo bij de hogescholen en universiteiten terecht komen.

Tijdschema:

Stap 1: begroting 2019

- Opmaak begroting 2019: tegen de zomer 2018;
- Laatst beschikbare gegevens op dat ogenblik: de gegevens van de referentieperiode 1 april 2017- 31 maart 2018 voor het toekennen van de leraarsuren en punten voor het schooljaar 2018-2019;
- Het huidige financieringsmechanisme voor volwassenenonderwijs creëert geen eigenlijke middelen, maar creëert 1) een recht op leraarsuren voor de oprichting van betrekkingen in het ambt van lector en 2) een recht op een puntenenveloppe voor de oprichting van betrekkingen in de ambten van het bestuurs- en ondersteunend personeel (de zogenaamde omkadering). Bij het stopzetten van de SLO's aan de cvo moeten er evenwel middelen overgaan uit het omkaderingssysteem voor het volwassenenonderwijs naar de werkingsuitkering van de hogescholen en universiteiten. Het betreft hier de gegeneerde middelen, middelen die gebaseerd zijn op datgene waarop de centra voor volwassenenonderwijs recht hebben conform de regelgeving in het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. Buiten de omkadering ontvangen de centra ook nog nascholingsmiddelen en middelen voor ICT voor de SLO's. De personeelsleden uit deze opleidingen ontvangen ook nog een bijdrage voor woon-werkverkeer. Ook deze middelen worden meegenomen in de berekeningen. Om de hoogte van deze middelen te

berekenen wordt er in het voorliggende ontwerp van decreet de volgende formule vastgelegd: het aantal leraarsuren in het centrum voor volwassenenonderwijs berekend voor het schooljaar 2018-2019 conform artikel 98 en 98 van het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs, vermenigvuldigd met een vast bedrag. Dit bedrag, een gemiddelde kostprijs per leraarsuur, is vastgelegd in het voorliggende ontwerp van decreet (zie artikelsgewijze bespreking). In het begrotingsjaar 2019 ontvangen de betrokken hogeschool en universiteit samen 1/3de van dit bedrag.

- Systeem overheveling: het bedrag berekend conform het vorige punt, wordt voor de betrokken hogeschool en universiteit samen, wordt verdeeld onder de hogeschool en de universiteit waarmee de cvo een overeenkomst afgesloten heeft op basis van het percentage dat de hogeschool en universiteit overeengekomen zijn.
- Met het programmadecreet 2019 wordt het totale overgehevelde bedrag vastgelegd in de Codex Hoger Onderwijs.

Stap 2: begroting 2020 tot en met 2026: de hogescholen/universiteiten ontvangen gezamenlijk het bedrag berekend conform stap 1. Het wordt verdeeld op basis van het percentage dat ze overeengekomen zijn. Dit percentage kan aangepast worden per begrotingsjaar.

Stap 3: vanaf het begrotingsjaar 2027 wordt het globale budget toegevoegd aan de variabele onderwijsdelen (VOWhbo, VOWprof2014, VOWun2014) en aan het aparte budget voor de kunstopleidingen, en dit op basis van het aandeel diploma's in de academiejaren 2020-2021 tot en met 2024-2025, zijnde:

- De diploma's van de educatieve graduaatsopleidingen voor secundair onderwijs
- De diploma's van het verkorte traject van de educatieve bacheloropleiding voor secundair onderwijs
- De diploma's van het verkorte traject van de educatieve masteropleiding voor secundair onderwijs
- De diploma's van het verkorte of consecutieve traject van de educatieve masteropleiding voor kunstvakken.

3.2.6.5.2. De SLO-middelen van de universiteiten en de hogescholen

Jaarlijks ontvangen de hogescholen en universiteiten een bedrag voor de financiering van de SLO. Deze gezamenlijke toelage wordt jaarlijks verdeeld pro rata de in het voorlaatst afgelopen academiejaar verworven credits in de lerarenopleiding (concreet: voor het begrotingsjaar 2018 op basis van de gegevens van het academiejaar 2015-2016).

- Stap 1: begroting 2019: het bestaande systeem blijft behouden: de vastgelegde bedragen (geïndexeerd) worden verdeeld onder respectievelijk de hogescholen en universiteiten op basis van de verworven credits van het academiejaar 2016-2017;
- Stap 2: begroting 2020: de vastgelegde bedragen (geïndexeerd) worden verdeeld onder respectievelijk de hogescholen en universiteiten op basis van de verworven credits van het academiejaar 2016-2017 en 2017-2018;
- Stap 3: begroting 2021: de vastgelegde bedragen (geïndexeerd) worden verdeeld onder respectievelijk de hogescholen en universiteiten op basis van de verworven credits van het academiejaar 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019.

Voor wat betreft de universiteiten, worden deze middelen vanaf het begrotingsjaar 2022 jaarlijks met 1/5de afgebouwd en toegevoegd aan het variabel onderwijsdeel VOWun2014.

Voor wat betreft de hogescholen, worden deze middelen als een afzonderlijk budget behouden en vanaf het academiejaar 2022 verdeeld op basis van het aantal verworven studiepunten in de verkorte en consecutieve trajecten van de educatieve masteropleidingen voor kunstvakken en de laatste 60 verworven studiepunten in de educatieve masteropleidingen voor kunstvakken in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunsten.

3.2.7. Personeel

3.2.7.1. Inleiding

Aangezien de lerarenopleidingen niet alleen kunnen ingebed worden in de hogescholen maar ook in de universiteiten, heeft deze operatie op personeelsvlak naast gevolgen voor een overgang van personeelsleden naar de hogescholen ook gevolgen voor een overgang van personeelsleden naar de universiteiten. Ook voor het personeel van de universiteiten geldt er een eigen rechtspositieregeling, opgenomen in deel 5, titel 1, van de Codex Hoger Onderwijs. Bij de overgang van personeelsleden uit een SLO van een cvo naar een hogeschool of universiteit moet bijgevolg met 3 verschillende rechtspositieregelingen rekening gehouden worden. Voor de overgang van personeelsleden naar een universiteit stelt zich hier nog een bijkomende moeilijkheid, namelijk dat er voor de personeelsleden van de universiteiten een andere pensioenwetgeving geldt dan voor de personeelsleden van het niet-universitair onderwijs. Daardoor is het mogelijk dat een personeelslid van een cvo door de overgang naar een universiteit het recht op een overheidspensioen verliest.

3.2.7.2. Nieuwe regeling

a) Algemeen

Bij de lesopdracht van personeelsleden van een SLO aan een cvo wordt geen onderscheid gemaakt op grond van het gegeven dat de cursisten die de opleiding volgen al een bachelor of een masterdiploma hebben. Het is daardoor niet mogelijk om op basis van de opdracht in de SLO generiek vast te leggen welke personeelsleden na het stopzetten van de SLO geheel of gedeeltelijk naar een hogeschool of naar een universiteit zullen overgaan. Daarom wordt er bij de overgang van de personeelsleden naar een ander criterium gekeken, namelijk de verdeling van het SLO-budget van een cvo tussen een hogeschool en een universiteit.

Het uitgangspunt is dat de betrokken hogeschool en universiteit in gezamenlijk overleg zelf een regeling uitwerken voor de verdeling van de middelen en de personeelsleden die aan een SLO in een cvo verbonden zijn. De betrokken hogeschool en universiteit sluiten hierover een overeenkomst af. Deze overeenkomst voorziet minimaal een regeling over:

- de manier waarop het SLO-budget tussen de hogeschool en de universiteit verdeeld wordt;
- het aandeel van de personeelsleden in VTE die aan de hogeschool en de universiteit toegewezen worden.

Bij het vastleggen van het aandeel van de personeelsleden kan ook rekening gehouden worden met de specifieke opdracht van de personeelsleden. Op die manier kunnen de hogeschool en universiteit ervoor zorgen dat de geschikte

functieprofielen naar iedere instelling overgaan, wat bijdraagt aan een kwalitatieve en vlotte opstart van de vernieuwde lerarenopleiding. Dat betekent ook dat het aandeel van de personeelsleden die in de overeenkomst aan een hogeschool of universiteit toegewezen worden, niet noodzakelijk gelijk moet zijn aan het aandeel van de instelling in het overgedragen SLO-budget, aangezien de loonkost niet voor alle personeelsleden even hoog is.

Er wordt ten aanzien van de overgang van personeelsleden van een SLO van een cvo naar een hogeschool een gelijkaardige regeling uitgewerkt als voor de overgang van een HBO5-opleiding. De regels die onder punt 3.14.2 uiteengezet zijn voor de overgang van personeelsleden van HBO5 naar een hogeschool gelden ook voor de overgang van personeelsleden van een SLO.

De regels die in punt 3.14.2 uiteengezet zijn voor de overgang van personeelsleden van het bestuurs- en ondersteunend personeel naar een hogeschool gelden ook voor de overgang naar een universiteit.

Voor de overgang van leden van het onderwijzend personeel van een SLO van een cvo naar een universiteit wordt een specifieke regeling uitgewerkt. Deze regeling wordt in punt b) verder uiteengezet.

b) Overgang onderwijzend personeel (lectoren) SLO naar de universiteiten

Aangezien het niet mogelijk is om een generieke bepaling uit te werken over de toewijzing van het onderwijzend personeel naar de universiteiten, wordt er hier niet met een automatische overgang van personeelsleden gewerkt. Er wordt in deze situatie zo veel mogelijk ingezet op de vrije keuze van de betrokken personeelsleden. Voor de uitwerking van de regeling wordt er gewerkt op basis van het aandeel van de personeelsleden dat in de overeenkomst tussen de hogeschool en de universiteit opgenomen is of op grond van het aandeel cursisten met een bachelor- of masterdiploma dat vastgelegd is.

In een eerste fase hebben de instellingen de mogelijkheid personeelsleden te laten over te stappen op vrijwillige basis. Hiervoor is geen openbare vacature nodig. Deze personeelsleden komen meteen onder het personeelsstatuut van de ontvangende instelling terecht. Aan de universiteit krijgen zij een betrekking in een graad binnen de personeelsformatie, rekening houdend met de minimale bekwaamheidsbewijzen op grond van het Besluit van de Vlaamse Regering van 14 juni 1989 betreffende de bekwaamheidsbewijzen, de salarisschalen, het prestatiestelsel en de bezoldigingsregeling in het secundair onderwijs. Ze behouden bij de overgang ten minste het salaris dat zij aan het cvo genoten.

De benoemde lectoren en de lectoren met een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur in een vacante betrekking van een SLO van een cvo die niet vrijwillig zijn overgestapt naar een universiteit of hogeschool, gaan automatisch over naar de hogeschool volgens de regeling uiteengezet in punt 3.14.2. Zij kunnen daarbij aangeven of zij bij voorkeur aan de hogeschool willen blijven of alsnog aan de universiteit willen werken. In de volgende fase wordt met die voorkeur rekening gehouden.

Wanneer na de vrijwillige overgang van de personeelsleden het aandeel in de toewijzing van personeelsleden tussen de betrokken hogeschool en universiteit nog niet bereikt is, worden de personeelsleden aan de universiteit en de hogescholen toegewezen op basis van een overeenkomst die beide instellingen hierover gesloten hebben. De hogeschool en universiteit houden bij deze toewijzing maximaal rekening met de voorkeur van het betrokken personeelslid om aan de universiteit of hogeschool te werken. De personeelsleden die naar een universiteit overgaan kunnen dit op 2 manieren doen.

- het personeelslid komt via de hogeschool op 1 oktober 2019 in het integratiekader terecht. In het integratiekader behoudt het personeelslid de rechtspositieregeling die het na de overgang naar de hogeschool gekregen heeft maar de universiteit wordt zowel de feitelijke als de juridische werkgever van het personeelslid. Het personeelslid behoudt in het integratiekader ook het recht op een overheidspensioen;
- het personeelslid oefent via een overeenkomst met de hogeschool en de universiteit een opdracht uit aan de universiteit. Anders dan bij het integratiekader blijft de hogeschool in dit geval de juridische werkgever van het personeelslid.

De toewijzing van de personeelsleden aan een hogeschool of universiteit gebeurt op een moment dat de nieuwe lerarenopleidingen nog niet opgestart zijn. Op dat moment is het moeilijk om in te schatten hoeveel personeelsleden er in iedere opleiding nodig is en welke profielen daar het best bij passen. Er wordt daarom een overgangperiode van 5 jaar voorzien gedurende dewelke een personeelslid zonder openbare vacature nog kan verschuiven tussen een hogeschool of universiteit. Hiervoor is een aanpassing aan de overeenkomst nodig. Een verschuiving is niet mogelijk zonder instemming van het betrokken personeelslid.

4. Adviezen strategische adviesraden i.v.m. de graduaatsopleidingen

4.1. Arbeidsmarktgerichtheid

De SERV stelt dat “het werken met DLR er niet toe mag leiden dat het arbeidsmarktgericht karakter van (de opleidingen in) het hoger beroepsonderwijs afneemt. De omzetting van beroepskwalificaties naar opleidingsinhouden dient te gebeuren volgens dezelfde principes als bij de beroepsopleidingen in het volwassenenonderwijs”.

Graduaatsopleidingen moeten hun dubbele finaliteit behouden: zowel voorbereiden op verdere studies als op uitstromen naar de arbeidsmarkt. Het kan niet de bedoeling zijn dat door het opstellen van domeinspecifieke leerresultaten dit verloren gaat. Hierop zal nauwlettend worden toegekeken, onder andere door de NVAO bij haar kwaliteitstoezicht.

De arbeidsmarktgerichtheid van de graduaatsopleidingen wordt ook verzekerd doordat deze steeds zullen moeten gebaseerd zijn op een beroepskwalificatie, ontwikkeld door de arbeidsmarktsectoren.

Opleidingen van het hoger onderwijs verschillen evenwel van deze van het volwassenenonderwijs, zodat een zelfde werkwijze overnemen niet aan te bevelen valt.

De betrokkenheid van en dialoog met sectoren en andere arbeidsmarktpartners bij het opstellen van de DLR die wordt gevraagd door de SERV is voorzien, doordat er een aftoetsing van de ontwerp-DLR bij vertegenwoordigers uit het werkveld moet gebeuren.

4.2. Bereiken van de dubbele doelgroep

- Voor de SERV “blijft het belangrijk dat de eigenheid en de diverse doelstellingen van het hoger onderwijs bewaard blijven, dat er blijvend een brede doelgroep bereikt wordt, dat het opleidingsaanbod breed arbeidsmarktgericht en actueel wordt en dat de financiering groei mogelijk maakt”. De raad blijft benadrukken dat het bereiken van de zij-instromers en het inspelen op hun noden en behoeften zeer belangrijk is.
- Ook de VLOR vindt het bereiken van de dubbele doelgroep een grote bezorgdheid. Het is de verantwoordelijkheid van de hogescholen om een brede doelgroep van studenten aan te trekken en programma's op te stellen die voldoen aan de verschillende noden. Net zoals voor de bacheloropleidingen zijn trajecten voor werkstudenten mogelijk en worden de studenten die zich hiervoor inschrijven extra gefinancierd.
- De SERV vindt dat de hogescholen voor de graduaatsopleidingen sneller dezelfde financieringsboni dienen te ontvangen voor bepaalde doelgroepen waaronder de werkstudenten, zoals dat het geval is in de rest van het hoger onderwijs.

Het toekennen van financieringsboni gebeurt op basis van studentenkenmerken. Voor de graduaatsopleidingen zullen deze een eerste maal worden geregistreerd tijdens het academiejaar 2019-2020, waardoor deze maar kunnen worden in rekening gebracht vanaf begrotingsjaar 2023.

- De monitoring van studentenstromen en studieresultaten moet volgens de SERV “zo gebeuren dat er blijvend zicht is op het bereik door de graduaatsopleidingen van de verschillende potentiële doelgroepen. De effecten van de inkanteling van het hoger beroepsonderwijs in de hogescholen op de deelname aan levenslang leren moet in kaart gebracht worden”.

Doordat de werkstudenten extra worden gefinancierd, beschikt de overheid over de gegevens in verband met cursistenkenmerken, die nauwgezet zullen worden opgevolgd.

- De VLOR stelt dat de kans bestaat, doordat bij actualisatie er een vestigingsplaats moeten worden gekozen en er geen uitbreiding van het aanbod mag zijn, "er niet langer wordt gekozen voor de vestigingsplaats waar die opleiding nu wordt aangeboden, maar voor een vestigingsplaats van de hogeschool. De regionale spreiding van de graduaatsopleidingen komt dan onder druk te staan. Om dit op te lossen, vraagt de VLOR dat het bij een actualisatie mogelijk moet zijn om de bestaande vestigingsplaats te behouden naast een vestigingsplaats van een hogeschool."

Uit analyses is echter gebleken dat er maar een klein aantal opleidingen zal worden geactualiseerd, en deze worden op dit ogenblik ofwel niet aangeboden door de cvo, ofwel op een vestigingsplaats waar ook de hogeschool gevestigd is. Het effect van deze bijkomende maatregel zou dus beperkt zijn en geen garantie betekenen op het aanbieden van een extra aanbod voor een andere doelgroep.

- De SERV stelt dat "Er dient in het decreet opgenomen te worden dat het gebruik van de vestigingsplaatsen van de cvo voor het aanbod graduaatsopleidingen positief aangewend kan worden om de doelgroep werkenden te blijven bereiken en om het aanbod fijnmazig te houden. De raad vraagt dat er snel duidelijkheid komt over waar welke opleidingen zullen georganiseerd worden zodat er nog kan bijgestuurd worden op vlak van bereikbaarheid."

In het ontwerpdecreet zijn de vestigingsplaatsen van de cvo opgenomen als vestigingsplaatsen voor de graduaatsopleidingen. Het is de beslissing van de hogeschool om binnen haar bevoegdheden haar aanbod zo coherent mogelijk in te richten, de overheid kan hierover niets vastleggen.

- De SERV vraagt om niet te wachten tot september 2019 om van start te gaan met nieuwe opleidingen.

Doordat de decretale basis voor de onderwijsbevoegdheden, de financiering, de personeelsoverheveling,... pas wordt gelegd vanaf september 2019, zouden nieuwe opleidingen die eerder starten vallen onder de oude regelingen, wat niet wenselijk is.

4.3. Financiering

- De VLOR vreest dat met het voorstel van financiering in het voorontwerp van decreet de financiering onvoldoende zal zijn om de dubbele doelgroep te voorzien en vraagt:
  - om werkings- en investeringsmiddelen te voorzien volgens de 80-20-berekening die wordt gehanteerd in het hoger onderwijs;
  - de open-endfinanciering te verlengen tot 2025 omdat het hoger beroepsonderwijs eerst de kans moet krijgen om uit te groeien tot een volwaardig onderwijsniveau;
  - om geen negatieve klinks door te voeren naar aanleiding van een eventuele daling van de studentenaantallen in de professionele bacheloropleidingen;
  - dat de Vlaamse Regering gebruik maakt van artikel 107 van het decreet volwassenenonderwijs om het reële groeipercentage toe te kennen;
  - de financiering van de graduaatsopleidingen niet door te voeren ten koste van of te verhalen op de middelen van het secundair volwassenenonderwijs;
  - een overgangsfase te voorzien voor de financiering van de omkadering van de cvo

De middelen die zullen worden overgedragen naar de hogescholen worden op een andere wijze berekend dan in het initiële ontwerpdecreet, namelijk op basis van het aandeel van het aantal leraarsuren voor de HBO5-opleidingen in het totale aantal leraarsuren in het desbetreffende cvo, en op basis van het aandeel van het aantal punten voor de HBO5-opleidingen in de totale puntenenveloppe van het desbetreffende cvo. Het aantal VTE wordt vermenigvuldigd met de gemiddelde effectieve loonkost van een lector of voor het administratief en ondersteunend personeel in het volwassenenonderwijs. Artikel 107 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs wordt in voorliggend ontwerpdecreet niet in aanmerking genomen voor de overdracht van de middelen.

Deze berekeningswijze heeft geen invloed op de financiering van de opleidingen van het secundair volwassenenonderwijs. De financiering van de omkadering van de cvo wordt in voorliggend ontwerpdecreet niet behandeld, maar wordt besproken in de discussies in verband met de hervorming van het volwassenenonderwijs.

Hogescholen kunnen tot en met het begrotingsjaar 2025 op gemotiveerde wijze afwijken van de 80%-norm voor de bezoldigingskosten.

De open-endfinanciering is voorzien tot 2025, maar de Vlaamse Regering kan eventueel ingrijpen in het groeimechanisme en eventueel beslissen om over te stappen op een budgetbeheersbaar financieringssysteem. Deze bepaling werd behouden.

Op de vraag om geen negatieve kliks door te voeren bij een eventuele daling van de studentenaantallen in de professionele bacheloropleiding wordt niet ingegaan gezien de relatief kleine kans op een negatieve klik de komende jaren.

- De Vlor geeft aan dat het studiegeld voor deeltijdse studenten in het hoger onderwijs hoger uitvalt dan in het volwassenenonderwijs en zal hierover een advies formuleren in de loop van het werkjaar 2017-2018.

Een aanpassing van het studiegeld wordt daarom niet voorzien in dit ontwerpdecreet.

Ook andere mogelijke kosten die instellingen zouden aanrekenen worden niet in dit ontwerpdecreet beperkt voor graduaatsstudenten, aangezien deze in het globaal voor het hoger onderwijs moeten worden geregeld.

4.4. Studenten

Voor de GON-begeleiding, vraagt de VLOR dat de middelen tegemoetkomen aan de behoeften van de studenten uit het hoger beroepsonderwijs. De hogescholen zijn immers verplicht om een zorgbeleid uit te bouwen dat is afgestemd op de doelgroep. De raad vraagt dat de overheid de noden in kaart brengt zodat de ondersteuning vanaf het begin is afgestemd op de doelgroep.

De middelen voor de studentenvoorzieningen worden verhoogd ten opzichte van het initiële voorstel. Er is rekening gehouden met het bedrag per opgenomen studiepunt in de middelen zoals die zijn opgenomen in de envelopperaming van de hogescholen en universiteiten voor 2018, een bedrag dat hoger ligt dan dat voor 2017, onder meer omdat de voormalige middelen voor GON-begeleiding aan de sociale toelage zijn toegevoegd. Aan het principe voor de berekening van de nodige middelen is niks gewijzigd.

4.5. Communicatie

De VLOR vindt het belangrijk dat de overheid actief investeert in een betere bekendmaking van het hoger beroepsonderwijs en de graduaatsopleidingen. Acties hierrond zullen worden ondernomen.

5. Adviezen strategische adviesraden lerarenopleiding.

Op 25 oktober 2017 bracht de SERV advies uit over de overdracht van de lerarenopleidingen.

De SERV vindt het positief dat:

- er een educatieve graduaatsopleiding komt voor zij-instromers, waarbij experten, op basis van hun ervaring, kunnen instappen.
- de mogelijkheden om via een LIO-baan een lerarendiploma te behalen uitgebreid worden;
- er een extra focus is voor het integreren van actuele maatschappelijke thema's in de lerarenopleidingen, via het instrument van de beheersovereenkomsten en via de actualisering van de lijst van onderwijsvakken;
- er een mogelijkheid wordt voorzien om de bestaande vestigingsplaatsen van de CVO te behouden voor de groep van zij-instromers;

De SERV stelt vast dat het werken met basiscompetenties en een beroepsprofiel en het proces daarnaartoe niet spoort met het proces dat andere beroepen dienen te volgen en dat start met de opmaak en de inschaling van een beroepskwalificatie. Het is correct dat de gekozen is om voor het lerarenberoep een iets andere weg te volgen, door te werken met basiscompetenties en een beroepsprofiel.

De SERV geeft ten slotte aan dat alle nieuwe inhoudelijke aanpassingen nog niet geheel duidelijk zijn. Hierbij kan gedacht worden aan de beheersovereenkomsten met VLIR en VLHORA en de uitvoeringsbesluiten.

Op 26 oktober 2017 bracht de VLOR advies uit over de overdracht van de lerarenopleidingen.

Voorgaand maakt de VLOR enkele algemene opmerkingen:

- Op het ogenblik van de adviesvraag waren enkele zaken die aangekondigd werden in het ontwerpdecreet nog niet publiek of niet uitgewerkt. Hierbij kan gedacht worden aan de lijst educatieve masteropleidingen, de onderwijsvakken van de educatieve bachelor voor het secundair onderwijs, de inhoud van de beheersovereenkomsten met VLIR en VLHORA en de hervorming van de basiscompetenties.
- Zoals de VLOR aanhaalt bevat het ontwerpdecreet zowel maatregelen voor de uitbouw van de graduaatsopleidingen aan de hogescholen als voor de hervorming van de lerarenopleidingen, waarbij deze laatste later in het proces via een amendement werd ingevoegd. Maar het is wel een bewuste keuze om beide thema's in één decreet te verenigen. De voornaamste reden is de impact van de maatregelen van beide decreten op de CVO. Aangezien in beide gevallen er opleidingen, personeel en middelen van het CVO overgedragen worden naar andere instellingen, zou het opsplitsen in twee decreten vooral rechtsonzekerheid en onduidelijkheid creëren voor de CVO.
- De VLOR vraagt werk te maken van een sensibiliseringscampagne. Dit is inderdaad een mogelijkheid om te werken aan de aantrekkelijkheid van het lerarenberoep en ook om de diversiteit van de instroom in de lerarenopleidingen positief te beïnvloeden.
- De VLOR vraagt voldoende aandacht te besteden aan monitoring en evaluatie en bij te sturen waar nodig.
- De VLOR vraagt om het loopbaandebat te realiseren, aangezien het een hefboom kan zijn voor een positiever imago van het lerarenberoep.
- De VLOR gaat uit van een breed, geïntegreerd vormingsmodel dat vertrekt vanuit het opleiden van leraren als reflectieve, dynamische professionals en zegt dat het ontwerpdecreet eerder lijkt uit gaan van een technisch-instrumentele visie op het leraarschap. Het decreet gaat eveneens uit van een breed, geïntegreerd vormingsmodel, waarin het beroepsprofiel en de herwerkte basiscompetenties

belangrijke bakens zullen zijn. Het is correct dat in het decreet enkele specifieke elementen van het leraarschap worden benadrukt (vb. klasmanagement, vakdidactiek), maar dit wil niet zeggen dat deze in een hiërarchische relatie t.o.v. andere elementen van de basiscompetenties en het beroepsprofiel zouden komen.

De meer specifieke maatregelen in het ontwerpdecreet worden besproken in het hoofdstuk "bouwstenen van de hervorming". Hier zijn vijf onderdelen: inhoudelijke versterking, afstemming hervorming bestaande opleidingen, nieuwe opleidingen, verkorte opleidingen en de bijkomende externe kwaliteitscontrole.

Wat betreft de inhoudelijke versterking, start de VLOR met de opmerking dat het onduidelijk is welke inhoudelijke aanpassingen er precies in de opleidingen gerealiseerd zullen worden. Dit is logisch, aangezien het hier gaat om wat decretaal is vastgelegd en de verdere vertaling naar de domeinspecifieke leerresultaten en een concreet opleidingscurriculum exclusieve bevoegdheden zijn van de lerarenopleidingen en niet van de overheid. De beheersovereenkomsten zijn een methodologie om als overheid meer inhoudelijke accenten te kunnen leggen in de lerarenopleidingen. Daarnaast vraagt de VLOR om geen wijzigingen door te voeren aan het beroepsprofiel van leraar en de basiscompetenties aan te passen naar één versoberde set. Al in de conceptnota werd aangekondigd dat het beroepsprofiel van leraar ongewijzigd zou blijven. Dit is vandaag niet anders. De basiscompetenties worden wel aangepast en zijn herwerkt tot één versoberde set. Deze set is principieel goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 20 oktober 2017 en ondertussen voor advies aan de VLOR overgemaakt.

Wat de praktijkcomponent betreft is de VLOR tevreden dat deze een substantieel deel blijft uitmaken van alle educatieve opleidingen. De VLOR vraagt wel om de definitie van praktijkcomponent (het geheel van praktijkgerichte onderwijsactiviteiten) te verduidelijken. De definitie is echter niet gewijzigd ten opzichte van de huidige decretale bepalingen over de praktijkcomponent. Deze definitie wil de lerarenopleidingen alle vrijheid geven om de praktijkcomponent zelf en voldoende flexibel te kunnen invullen. De VLOR is voorstander van samen opleiden en sterke partnerschappen tussen scholen en lerarenopleidingen. Eén van de concretisering hiervan is het Vlaanderenbrede stageregistratieplatform "lerarenstage.be". Dit platform is sinds september 2017 operationeel en heeft als voornaamste doelstellingen om de communicatie tussen scholen en lerarenopleidingen te verbeteren en de administratieve lasten voor het aanvragen van stages te verminderen.

De VLOR pleit in haar advies om de uitbreiding van de LIO-banen te beperken tot de verkorte trajecten van de lerarenopleidingen. Ook een uitbreiding naar het hoger onderwijs vindt de VLOR geen goed idee. De VLOR geeft ook aan dat volgens haar het LIO-statuut geen bijkomende zij-instromers aantrekt, maar vooral gebruikt wordt door zij die eerder toevallig in het onderwijs terecht komen. Vandaag laten lerarenopleidingen soms al toe dat studenten een deel of het geheel van hun praktijkcomponent in opleidingen van het hoger onderwijs vervullen. Daarnaast zien we een toename van het aantal studenten die eerst een ander bachelor- of masterdiploma behalen en nadien pas de opleiding tot (kleuter)onderwijzer aanvatten. Een beperking tot verkorte trajecten is administratief moeilijk te controleren en lijkt ook zinloos, aangezien de student sowieso steeds via een bekwaamheidsbewijs 'andere' moet kunnen worden aangesteld in het onderwijs. Dat is op zich reeds een grote beperking van wie in een LIO-baan zou kunnen instromen. Iemand die rechtstreeks van het secundair onderwijs komt, zal dus nooit in een LIO kunnen starten. Een LIO slaat ook enkel op de praktijkcomponent. De 'theoretische' component blijft gewoon aan de lerarenopleiding, al zou het kunnen dat de lerarenopleiding beslist om dit op een andere wijze te organiseren dan voor de generatiestudenten. Belangrijk is ook dat een LIO-traject geen verplichting of een recht is, maar een gunst. De drie betrokken partijen (de student, de lerarenopleiding en de school) moeten akkoord

gaan met de voorwaarden in het LIO-contract dat ze afsluiten. Als één partij het niet ziet zitten, is er geen LIO en dient de student een 'gewoon' traject te volgen, dat mogelijks verkort of via blended learning of nog anders aangeboden kan worden.

Een volgende paragraaf wijdt de VLOR aan de nieuwe opdrachten die aan de lerarenopleiding worden toegekend in het ontwerpdecreet. De VLOR pleit hierbij voor een goede taakverdeling tussen de verschillende partners. De VLOR geeft daar ook zelf een invulling van. De beschrijving in het ontwerpdecreet is niet in tegenspraak met deze die de VLOR voorstelt.

In een laatste paragraaf van dit onderdeel gaat de VLOR verder in op de beheersovereenkomsten die gesloten worden met VLIR en VLHORA. De VLOR is correct in haar interpretatie dat de beheersovereenkomsten een methodologie zijn om als overheid meer inhoudelijke accenten te kunnen leggen in de lerarenopleidingen. Deze beheersovereenkomsten werden op 17 november 2017 goedgekeurd door de Vlaamse Regering.

Het tweede onderdeel van het hoofdstuk rond bouwstenen behandelt de afstemming van de hervormingen die hier worden voorgesteld met de wijzigingen die de modernisering van het secundair onderwijs tot gevolg zouden kunnen hebben. Het spreekt van zelf dat als de bepalingen rond de modernisering duidelijker worden, er bekeken zal worden of deze een effect hebben op de onderwijsvakken van de educatieve bachelor voor het secundair onderwijs.

In een derde deel groepeert de VLOR haar advies over de maatregelen betreffende nieuwe opleidingen: de educatieve masteropleiding voor het secundair onderwijs, deze voor de kunsten en de educatieve graduaatsopleidingen.

De VLOR geeft aan voorstander te zijn van de educatieve masteropleiding voor het secundair onderwijs omdat op die manier een bijkomende groep studenten aangesproken kan worden. Het is daarbij inderdaad de bedoeling dat studenten die voor een opleiding aan de universiteit kiezen, ook kunnen kiezen voor een lerarenopleiding en deze keuze al kunnen maken tijdens de academische bacheloropleidingen. De VLOR vraagt zich af of educatieve masteropleidingen van 120 studiepunten niet meer aangewezen zouden zijn. Het ontwerpdecreet laat de mogelijkheid voor educatieve masteropleidingen van 90 of 120 studiepunten. Het uitvoeringsbesluit dat de lijst van de educatieve masteropleidingen en voor het secundair onderwijs hun studieduur vastlegt, is op 17 november 2017 principieel door de Vlaamse Regering goedgekeurd.

Voor de educatieve master in de kunsten vraagt de VLOR dat de overheid verder gesprekken voert met de betrokken actoren. Hier is op ingegaan. Een aangepast voorstel met betrekking tot de kunsten is op basis van overleg met de betrokken hogescholen opgenomen.

De VLOR is verdeeld wat de educatieve graduaatsopleiding betreft. Een aantal organisaties kunnen begrip opbrengen voor de pragmatische oplossing die voorgesteld wordt om een specifieke doelgroep een graduaatsdiploma te laten behalen. Zij vragen om toch ook een realistisch traject naar een diploma op niveau 6 te voorzien. Een aantal andere organisaties vraagt om de mogelijkheid van een diploma op niveau 5 te schrappen. Bij het maken van de keuze voor een educatieve graduaatsopleiding is niet over één nacht ijs gegaan. De educatieve graduaatsopleiding is een lerarenopleiding voor kandidaat leraren die op basis van beroepservaring, een tewerkstelling in een technisch of praktisch vak, specialiteit of module of ambt, als bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 1997 betreffende de nuttige ervaring als bekwaamheidsbewijs voor personeelsleden van het onderwijs, beogen. De keuze voor deze opleiding is ingegeven door enerzijds een duidelijke vraag naar de aanwezigheid van de

doelgroep van leraren met een beroepservaring in onze scholen en anderzijds het voorzien van een haalbare en realistische opleiding. Afgestudeerden van de educatieve graduaatsopleidingen zullen via een verkort traject een bachelor kunnen behalen.

In een vierde onderdeel spreekt de VLOR zich uit over de verkorte opleidingen. De VLOR ziet hier twee problemen: er is geen duidelijkheid over de koppeling tussen de diploma's en bekwaamheidsbewijzen en het voorontwerp biedt geen garantie dat er afstemming is tussen de verschillende aanbieders over de verkorte opleidingen, onder meer over hun visie op het leraarschap. De koppeling tussen diploma en bekwaamheidsbewijzen maakt inderdaad geen deel uit van het voorontwerp, maar van de uitvoeringsbesluiten op de bekwaamheidsbewijzen. Hiervoor zal tijdig een voorstel worden uitgewerkt met betrekking tot het gebrek aan garantie tot afstemming tussen de verschillende aanbieders is terecht. Hier zal dan ook specifiek een actie voor opgenomen worden in de beheersovereenkomsten met VLIR en VLHORA.

Een vijfde en laatste onderdeel handelt over de bijkomende externe kwaliteitscontrole die is ingeschreven in het ontwerpdecreet. De VLOR vindt dit een vreemde keuze. Deze maatregel wil geenszins afbreuk doen aan het kwaliteitszorgsysteem van het hoger onderwijs. Dat zal volledig van toepassing zijn op alle lerarenopleidingen. Wat hier bedoeld wordt, is een bijkomende controle om na te gaan of de inhoudelijke versterking van de lerarenopleidingen die door dit ontwerpdecreet beoogd wordt, daadwerkelijk heeft plaatsgevonden. De wijze waarop dit zal gebeuren dient nog verder te worden uitgeklaard.

In een volgend hoofdstuk buigt de VLOR zich over enkele randvoorwaarden. Als eerste punt vraagt de VLOR erover te waken dat de overdracht van het personeel naar de hogescholen en universiteiten respectvol zal gebeuren. Dit is vanzelfsprekend noodzakelijk. Eén van de uitgangspunten van de hervorming van de lerarenopleidingen is dat de bestaande expertise van de drie aanbieders geborgd kan blijven in het nieuwe systeem. Dit betekent dat we in eerste plaats zorg moeten dragen voor het personeel van deze opleidingen.

In een tweede paragraaf besteedt de VLOR aandacht aan de vraag naar bijkomende financiering. De VLOR is tevreden dat er extra middelen worden vrijgemaakt voor sociale voorzieningen en studiefinanciering, en dat de middelen voor het personeel worden overgedragen, maar vraagt ook bijkomende investerings- en werkingsmiddelen. De VLOR vraagt ook een bijkomende financiering voor de nieuwe vestigingsplaatsen die hogescholen en universiteiten krijgen. Hier wordt niet op ingegaan. Het gaat immers niet over echte nieuwe vestigingsplaatsen, maar over de bestaande vestigingsplaatsen van de CVO waar de hogescholen en de universiteiten een samenwerking mee aangaan.

In een derde paragraaf vraagt de VLOR goede overgangsmatregelen. Er zijn al overgangsmatregelen opgenomen in het ontwerpdecreet, maar misschien kan het helpen als we samen met de instellingen gezamenlijke afspraken maken over de communicatie ervan.

In een laatste hoofdstuk haalt de VLOR nog aan dat de timing van het decreet onmogelijk is, aangezien er heel veel elementen vandaag nog niet duidelijk zijn. Dit dossier loopt al lang. Er was een beleidsevaluatie, beleidsgroepen, een task force, een conceptnota en nieuwe werkgroepen. Tijdens dit proces is er steeds open gecommuniceerd naar de aanbieders, waardoor zij steeds op de hoogte waren van de vorderingen in dit dossier. Omtrent de opmaak van de dossiers voor de nieuwe educatieve opleidingen is een aangepaste timing ingevoegd die de instellingen maximaal tijd geeft om de dossiers voor te bereiden zonder afbreuk te doen aan de beoordelingsprocedure bij de NVAO.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 2, 3, 6, 7, 8, 16, 17, 18, 23 en 24

In de decreten rechtspositie van 27 maart 1991 worden de bepalingen die slaan op de HBO5-opleidingen en de specifieke lerarenopleiding in een centrum voor volwassenenonderwijs opgeheven.

Artikel 9, 10, 21 en 22

Een vastbenoemde lector kan op 1 september 2019 weigeren om bij de overname van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs of bij de stopzetting van een specifieke lerarenopleiding mee over te gaan naar een hogeschool. Die weigering geeft aanleiding tot het ontslag van de vastbenoemde lector.

Voor het ontslagnemend personeelslid gelden dan de bepalingen van artikel 88bis van het decreet rechtspositie personeelsleden gemeenschapsonderwijs of artikel 62bis van het decreet rechtspositie personeelsleden gesubsidieerd onderwijs. Hierdoor kan het personeelslid als tijdelijk personeelslid een opzeggingstermijn vervullen die het mogelijk maakt dat het personeelslid aanspraak kan maken op uitkeringen in het kader van de werkloosheidsreglementering, de ziekte- en invaliditeitsverzekering.

Artikel 11

Vastbenoemde personeelsleden van een cvo gaan bij de overname van een opleiding van het hoger beroepsonderwijs of bij de stopzetting van een specifieke lerarenopleiding in principe automatisch over naar een hogeschool. Een personeelslid dat niet naar een hogeschool wil overgaan, moet dit ten laatste op 1 januari 2019 aan het cvo meedelen. In principe heeft deze keuze tot gevolg dat de tewerkstelling van het betrokken personeelslid aan het cvo stopt. Wanneer de weigering echter op confessionele redenen berust, blijft het personeelslid wel nog aan het cvo verbonden.

Deze mogelijkheid geldt alleen voor een overgang naar een hogeschool. Bij de overgang van personeelsleden naar een universiteit is er nooit een automatische overgang.

Artikel 12

De regeling over de overgang van personeelsleden van een specifieke lerarenopleiding van een cvo naar een universiteit voorziet de mogelijkheid dat deze personeelsleden, na een automatische overgang naar een hogeschool, via het instappen in het integratiekader naar een universiteit overgaan. Er wordt daarbij zo veel mogelijk rekening gehouden met de voorkeur van de betrokken personeelsleden om ofwel naar een hogeschool, ofwel naar een universiteit over te gaan. Deze bepaling regelt dat de personeelsleden daartoe vooraf hun voorkeur moeten kenbaar maken, zodat daar nadien kan mee rekening gehouden worden.

Artikel 13

Het is belangrijk dat alle betrokken partijen een duidelijk zicht hebben op de personeelsleden uit de cvo die direct of indirect bij de hervorming van de graduaats- en lerarenopleidingen betrokken zijn. Naar analogie met de regeling die bij de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten uitgewerkt is, wordt hier ook gebruik gemaakt van verschillende personeelslijsten. Het artikel vermeldt welke personeelsleden en welke gegevens er op de personeelslijsten moeten opgenomen worden. De personeelslijsten slaan ook op de personeelsleden die niet automatisch naar een hogeschool overgaan. Dat is nodig om te weten welke personeelsleden zonder openbare vacature kunnen

overgenomen worden door een universiteit of hogeschool en zo misbruik van deze regel tegen te gaan.

Artikel 14 en 15

Deze artikelen leggen de procedure voor het opstellen van de personeelslijsten vast. De door het ministerie van onderwijs en vorming aangeleverde gegevens worden door het cvo nagekeken en aangevuld en na de verificatie door het cvo naar de betrokken hogeschool of universiteit doorgestuurd. De lijsten worden alleen bezorgd aan het cvo waar de personeelsleden tewerkgesteld zijn en aan de hogeschool of universiteit waar de personeelsleden naartoe zullen of kunnen gaan, niet aan de andere cvo en hoger onderwijsinstellingen.

De personeelslijsten die aan de cvo en hoger onderwijsinstellingen bezorgd worden, bevatten de maximale groep van personeelsleden die vanuit het cvo kunnen overkomen. Het is mogelijk dat de groep voor de effectieve overgang op 1 september 2019 wat vermindert bijvoorbeeld door de pensionering van een personeelslid dat op de lijst voorkomt. Er kunnen echter geen bijkomende personeelsleden aan de lijsten toegevoegd worden. Vanaf het moment dat de personeelslijsten aan de hogescholen en universiteiten bezorgd zijn, kunnen deze de gesprekken opstarten over de toewijzing van de personeelsleden van de SLO.

Artikel 4, 5, 19 en 20

Deze artikelen geven een centrumbestuur de mogelijkheid om een personeelslid dat uiterlijk op 31 augustus 2019 - de vooravond van de overheveling van de HBO5-opleidingen van de centra voor volwassenenonderwijs naar het hoger onderwijs - vast benoemd is als lector in een HBO5-opleiding, op 1 september 2019 een nieuwe affectatie aan te bieden in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs of in te gaan op een vraag tot mutatie in dat ambt. Deze nieuwe affectatie of mutatie is slechts mogelijk als er in het centrum op 1 september 2019 een vacante betrekking is in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs en als het personeelslid in kwestie een vereist bekwaamheidsbewijs of een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs heeft voor dat ambt. Als het personeelslid ingaat op dit aanbod en de nieuwe affectatie aanvaardt of de gevraagde mutatie opneemt, dan houdt dit in dat het personeelslid ook de salarisschaal aanvaardt die aan het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs is verbonden.

Daarnaast wordt ook de mogelijkheid ingeschreven dat een centrumbestuur een vastbenoemde lector die specifiek belast is met een coördinatieopdracht of met een opdracht als lector die maximum 10 procent van een voltijdse betrekking bedraagt, een nieuwe affectatie aanbiedt of een mutatie toekent op 1 september 2019 in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs.

Ook een affectatie of mutatie van een vastbenoemde lector die uiterlijk op 31 augustus 2019 belast is met een coördinatieopdracht, naar het nieuwe ambt van stafmedewerker - dat vanaf 1 september 2019 in de categorie van het ondersteunend personeel zal kunnen worden ingericht - behoort tot de mogelijkheden.

Voor een affectatie of mutatie van een lector die belast is met een coördinatieopdracht naar het ambt van stafmedewerker, moet het gaan om een lector die uiterlijk op 31 augustus 2019 in dat ambt vast benoemd is én uiterlijk op die datum belast is met een coördinatieopdracht.

Voor een affectatie of mutatie van een lector die belast is met een coördinatieopdracht naar het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs, moet het gaan om een lector die uiterlijk op 1 september 2017 in dat ambt vast benoemd is én uiterlijk op die datum belast is met een coördinatieopdracht. Het personeelslid behoudt bij deze affectatie of mutatie het salaris dat hij genoot als

lector voor het volume van de opdracht waarvoor hij met een coördinatieopdracht is belast.

Voor een affectatie of mutatie van een lector die belast is met een opdracht die maximum 10 procent van een voltijdse betrekking bedraagt, moet het gaan om een lector die uiterlijk op 31 augustus 2019 in dat ambt vast benoemd is. Het personeelslid behoudt bij deze affectatie of mutatie het salaris dat hij genoot als lector voor het volume van de opdracht op 31 augustus 2019.

Tenslotte wordt ook nog de mogelijkheid ingeschreven dat een vastbenoemde lector gedurende een periode van drie jaren na de overheveling van een hbo-opleiding of de lerarenopleiding naar het hoger onderwijs toch nog bij wijze van mutatie kan worden aangesteld in een centrum voor volwassenenonderwijs in het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs met behoud van het vroegere salaris van lector. Het personeelslid moet daartoe aan een aantal voorwaarden voldoen:

- het gaat om een vastbenoemde lector die effectief is overgegaan naar een instelling van het hoger onderwijs;
- het personeelslid was uiterlijk op 1 september 2017 vast benoemd in het ambt van lector én uiterlijk op die datum belast met een coördinatieopdracht;
- het personeelslid beschikt over een vereist of voldoende geacht bekwaamheidsbewijs voor het ambt van leraar secundair volwassenenonderwijs.

Deze mutatie kan dan plaats vinden op 1 september 2020 of 1 september 2021.

Artikel 25

Dit is een analoge bepaling als artikel 11. Cvo van de provincie of een gemeente zijn pluralistisch zodat de personeelsleden om confessionele redenen een overgang naar een vrije hogeschool kunnen weigeren. Dat is niet het geval voor een overgang naar een publiekrechtelijke hogeschool omdat die ook pluralistisch is. Personeelsleden van een cvo dat tot de koepel van het Katholiek Onderwijs Vlaanderen behoort, kunnen dan weer weigeren om naar een publiekrechtelijke hogeschool over te gaan.

Artikel 26

Dit is een gelijkaardige regeling als deze die in artikel 12 opgenomen is, maar voor de personeelsleden van het gesubsidieerd onderwijs.

Artikel 27, 28 en 29

Dit is een gelijkaardige regeling over de opmaak en het bezorgen van de personeelslijsten als voor de personeelsleden van het gemeenschapsonderwijs in de artikelen 13, 14 en 15 opgenomen is.

Artikel 30 en 31

De studenten van de graduaatsopleidingen zullen in de toekomst ook recht hebben op een studietoelage, voor het behalen van twee graduaatsdiploma's. Dit wordt via voorliggend decreet mogelijk gemaakt.

De HBO5-opleiding verpleegkunde wordt apart beschouwd: deze valt onder de regeling van het voltijds secundair onderwijs waardoor de leerlingen al recht hadden op een studietoelage en deze opleiding is ook geen opleiding die wordt uitgedrukt in studiepunten.

De specifieke lerarenopleiding houdt op te bestaan en wordt vervangen door educatieve graduaatsopleidingen en verkorte educatieve bachelor- en masteropleidingen.

Zij vallen reeds onder de bepalingen in §1 van het artikel dat wordt gewijzigd.

Bij de opsomming van de opleidingen hoger onderwijs in punt 16/1 worden de lerarenopleidingen toegevoegd.

Artikel 32

In dit artikel worden de opleidingen waarvoor een student een studietoelage kan ontvangen in het hoger onderwijs uitgebreid met twee graduat en een lerarenopleiding.

Artikel 33

De studenten van de graduaatsopleidingen zullen in de toekomst ook recht hebben op een studietoelage, voor het behalen van twee graduaatsdiploma's. Dit artikel bepaalt het maximum aantal studiepunten dat kan worden verworven om studietoelagegerechtigd te zijn, namelijk de totale studieomvang van de opleiding(en), vermeerderd met maximaal zestig studiepunten.

Artikel 34

De verwijzingen naar het reeds opgeheven Structuurdecreet worden door dit artikel rechtgezet.

Artikel 35

Met dit artikel wordt aangeduid welke andere opleiding, voor het bepalen van het recht op een studietoelage, gelijk wordt gesteld met de nieuw toegevoegde opleidingen in artikel 21 §1 van het decreet betreffende de studiefinanciering.

Artikel 36

Artikel 2 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs bepaalt de definities die toepasselijk zijn in het volwassenenonderwijs. De punten die door het voorliggend decreet worden gewijzigd, zijn elementen die verwijzen naar het hoger beroepsonderwijs en/of de specifieke lerarenopleiding.

Artikel 37

Door dit artikel wordt het volwassenenonderwijs ingedeeld in twee onderdelen, nl. de basiseducatie en het secundair volwassenenonderwijs. Het hoger beroepsonderwijs en de specifieke lerarenopleiding worden geschrapt.

Artikel 38

Artikel 5 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs omschrijft de verschillende niveaus van het volwassenenonderwijs. Het niveau van het hoger beroepsonderwijs wordt door voorliggend artikel uit het volwassenenonderwijs gehaald.

Artikel 39

In artikel 8 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs werden de studiegebieden van de HBO5-opleidingen opgesomd - deze zijn dezelfde voor de professionele bacheloropleidingen.

Artikel 40

Dit artikel heft de indeling van de leergebieden en studiegebieden van het hoger beroepsonderwijs in de cvo, en de concordantie met de vroegere indelingen op.

Artikel 41

De afdeling die door dit artikel wordt opgeheven bepaalde de specifieke regelingen m.b.t. het hoger beroepsonderwijs en de specifieke lerarenopleiding aan de cvo.

Artikels 42 en 43

Artikel 34 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs bepaalde de toelatingsvoorwaarden voor een HBO5-opleiding aan een cvo en artikel 34 bis voor de specifieke lerarenopleiding aan een cvo.

Artikel 44

Door artikelen 42 en 43 worden artikelen 34 en 34 bis van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs opgeheven, waardoor de verwijzing naar deze artikelen ook moet worden opgeheven.

Artikel 45

Dit artikel heft de verwijzing naar de evaluatie in de HBO5-opleidingen en de specifieke lerarenopleidingen in de cvo op.

Artikel 46

Dit artikel heft de verwijzing naar de tweede evaluatieperiode in de HBO5- en specifieke lerarenopleidingen in de cvo op. Daarnaast worden de twee ongenummerde leden die na punt 6° kwamen, de nieuwe punten 6° en 7°.

Artikel 47

Dit artikel heft de bepaling op dat in een cvo een HBO5-opleiding wordt bekrachtigd met een graduaatsdiploma, een module met een modulebewijs en een specifieke lerarenopleiding met een diploma van leraar.

In het hoger onderwijs worden graden verleend aan het einde van de opleiding. Voor HBO5-opleidingen wordt dezelfde terminologie gehanteerd.

Artikel 48

Deze afdeling bevat artikelen die de kwaliteitszorg van de specifieke lerarenopleiding aan de cvo beschrijven. Zij zijn niet langer van toepassing.

Artikel 49

Artikel 55bis van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs bepaalde dat de HBO5-opleidingen waren onderworpen aan het kwaliteitstoezicht door de Commissie Hoger Onderwijs en de NVAO. Het kwaliteitstoezicht van de graduaatsopleidingen zal in de toekomst worden uitgeoefend zoals omschreven in de Codex Hoger Onderwijs.

Artikel 50

Door dit artikel wordt de verwijzing naar het mogelijk maken van het kwaliteitstoezicht voor de HBO5-opleidingen en de specifieke lerarenopleiding voor de erkenning van een cvo opgeheven.

Artikel 51

Dit artikel heft de bepaling op dat cvo kunnen erkend worden voor de organisatie van de specifieke lerarenopleiding of het hoger beroepsonderwijs. Vanaf september

2019 kan dit enkel nog voor de organisatie van het secundair volwassenenonderwijs.

Artikel 52

Artikel 63 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs bepaalt de onderwijsbevoegdheden van de verschillende cvo. Door voorliggend artikel wordt de onderwijsbevoegdheid voor HBO5-opleidingen en de specifieke lerarenopleiding van de cvo opgeheven.

Artikel 53

Artikel 64 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs bepaalt de wijze waarop een cvo een onderwijsbevoegdheid kan verwerven. De verwijzing naar de procedures voor de HBO5-opleidingen wordt opgeheven.

Artikels 54 en 55

Deze artikels heffen de bepalingen rond samenwerking en ondersteuning voor de specifieke lerarenopleidingen van de cvo op, met uitzondering van de samenwerking met de hogescholen en de universiteiten voor het gebruik van infrastructuur.

Artikel 56

Artikel 97 van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs definieert de rationalisatienorm voor de financiering of subsidiëring van de cvo, en voor de HBO5-opleidingen de norm om te kunnen toetreden tot een samenwerkingsverband. Door voorliggend artikel worden deze bepalingen opgeheven.

Artikel 57

Artikel II.155 van de Codex Hoger Onderwijs wordt door artikel 122 van voorliggend decreet opgeheven, waardoor de verwijzing naar dit artikel ook komt te vervallen.

Artikel 58

Dit artikel heft de verwijzing naar de andere kosten die een cvo mag aanrekenen bij de inschrijving per opleidingsonderdeel van een HBO5-opleiding op.

Artikel 59

Dit artikel heeft de specifieke administratieve en geldelijke rechtspositie voor de personeelsleden van de specifieke lerarenopleidingen aan de cvo op.

Artikel 60

Dit artikel heft de bepaling op dat de Vlaamse Regering de timing van de afbouw van de HBO5-opleidingen bepaalt.

Artikel 61

Artikel 185bis van het decreet betreffende het volwassenenonderwijs bepaalde dat HBO5-opleidingen van minder dan 900 lestijden, in afwachting van een omvorming, tot een certificaat leiden. Deze opleidingen worden afgebouwd, waardoor deze bepaling kan worden opgeheven. Ze wordt vervangen door de bepaling dat de cvo de onderwijsbevoegdheid voor de HBO5-opleidingen verliezen

en dat ze een overeenkomst moeten afsluiten met de hogescholen over de wijze waarop cursisten hun gestarte opleiding kunnen afwerken aan de hogeschool.

Artikel 62

Het maximale inschrijvingsgeld voor een lineair georganiseerde opleiding van het hoger beroepsonderwijs in een cvo werd begrensd op 600 euro. Vanaf academiejaar 2019-2020 gelden voor deze opleidingen dezelfde studiegelden als deze voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs.

Artikel 63

Het decreet van 23 december 2016 wijzigde in het decreet betreffende de kwalificatiestructuur de procedure voor de erkenning van onderwijskwalificaties van niveau 5, via de invoeging van de afdeling II/1. In afdeling II (dat de procedure regelt voor de niveaus één toe met vier), werd in het eerste lid nog foutief verwezen naar niveau 5. Dit wordt nu rechtgezet.

Artikel 64

Voor het bepalen van de studieomvang van een graduaatsopleiding vraagt AHOVOKS het advies van de samenwerkingsverbanden. Na de inbedding van de HBO5-opleidingen in de hogescholen wordt deze opdracht aan de hogescholen toevertrouwd.

Artikel 65

De opmaak van de domeinspecifieke leerresultaten van een graduaatsopleiding gebeurt door de samenwerkingsverbanden. Na de inbedding van de HBO5-opleidingen in de hogescholen wordt deze opdracht aan de hogescholen toevertrouwd. Deze kunnen voor deze opdracht op externe experts beroep doen.

Dit artikel wijzigt ook de verwijzing naar het HBO5-decreet in de verwijzing naar de Codex Hoger Onderwijs, dat vanaf academiejaar 2019-2020 de organisatie van de graduaatsopleidingen regelt.

Artikels 66, 67 en 68

Deze artikels wijzigen in de Codex Secundair Onderwijs telkens de verwijzing naar het HBO5-decreet in de verwijzing naar de Codex Hoger Onderwijs, dat vanaf academiejaar 2019-2020 de organisatie van de graduaatsopleidingen regelt.

Artikel 69

Dit artikel voegt definities die waren opgenomen in het HBO5-decreet toe aan de Codex Hoger Onderwijs, nl. van een beroepskwalificatie, een onderwijskwalificatie en werkplekleren.

De definitie van cursist wordt geschrapt, deelnemers aan het hoger beroepsonderwijs worden ook studenten genoemd.

De definitie van graad wordt uitgebreid naar gegradueerde.

Artikel 70

Een School of Arts kan in de toekomst ook graduaatsopleidingen aanbieden. Door dit artikel wordt verduidelijkt dat ook de graad van gegradueerde kan worden verleend.

Artikel 71

Dit artikel heft de cel kwaliteitszorg HBO5-opleidingen van de Commissie Hoger Onderwijs op, aangezien de taken die aan deze cel waren toevertrouwd werden uitgevoerd in afwachting van de omvorming van de HBO5-opleidingen. De kwaliteitszorg voor deze opleidingen wordt nu volledig toegewezen aan de NVAO.

Artikel 72

Artikel II.24 van de Codex Hoger Onderwijs omschrijft de taken van de Commissie Hoger Onderwijs. Voor HBO5-opleidingen worden volgende taken opgeheven: het kwaliteitstoezicht in afwachting van de omvorming, het beoordelen van de aanvragen voor gecombineerd onderwijs ingediend door cvo en het beoordelen van aanvragen voor het wijzigen van een opleidingsprofiel in afwachting van een omvorming.

Artikel 73

Door het schrappen van de specifieke lerarenopleidingen in het hogeronderwijslandschap is het niet langer zinvol om te vragen dat de leden van het verzelfstandigde orgaan voor kwaliteitscontrole hierrond expertise hebben. De specifieke lerarenopleidingen worden dan ook niet langer opgenomen in dit artikel.

Artikel 74

Door het schrappen van de specifieke lerarenopleidingen in het hogeronderwijslandschap is deze verwijzing er naar niet langer toepasbaar. Voor de graduaatsopleidingen wordt ook de term 'graad' gehanteerd.

Artikel 75

De verwijzing naar het HBO5-decreet wordt door dit artikel opgeheven en de term 'diploma' wordt vervangen door 'graad'.

Artikel 76

Door dit artikel wordt het mogelijk om postgraduataten in te richten die een verbreding c.q. verdieping beogen van de competenties verworven bij de voltooiing van een graduaatsopleiding.

Artikel 77

De omvang van een graduaatsopleiding bedraagt 90 of 120 studiepunten, maar het is niet meer noodzakelijk dat de globale duur 2 jaar is. Studenten die een voltijds traject volgen, kunnen hun studie in een kortere tijdsduur afwerken.

Artikel 78

Dit artikel neemt de bepaling uit het HBO5-decreet over dat werkplekleren een relevant aandeel van elke graduaatsopleiding moet vormen en minimum een derde van de studieomvang moet bedragen.

Artikel 79

De domeinspecifieke leerresultaten van een graduaatsopleiding komen op een andere manier tot stand dan deze voor de bachelor- en masteropleidingen. Deze procedure is beschreven in het decreet betreffende de kwalificatiestructuur en wordt ter verduidelijking vermeld in de Codex Hoger Onderwijs.

Artikel 80

Dit artikel schrapt de verwijzing naar het HBO5-decreet en vervangt telkens "diploma" door "graad", conform de andere opleidingen van het hoger onderwijs.

Artikel 81

Door deze toevoeging wordt de term 'graad' gehanteerd voor gegradueerden, net zoals voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs.

Artikelen 82 t.e.m. 97

De artikelen II.83 t.e.m. II.100 van de Codex Hoger Onderwijs bepalen per hogeschool, voor elke vestiging de onderwijsbevoegdheid per studiegebied. Deze bevoegdheid wordt uitgebreid door de inbedding van de HBO5-opleidingen volgens volgende principes:

- wanneer een hogeschool op een vestiging de onderwijsbevoegdheid heeft voor bacheloropleidingen in een bepaald studiegebied, dan verwerft ze deze bevoegdheid op die vestiging ook voor de graduaatsopleidingen;
- voor de hogescholen worden de studiegebieden waarvoor ze nu geen onderwijsbevoegdheid hebben, maar waartoe wel HBO5-opleidingen die ze overnemen behoren, toegevoegd aan hun onderwijsbevoegdheid, maar beperkt tot het hoger beroepsonderwijs;
- hetzelfde geldt voor vestigingen waar hogescholen nu geen onderwijsbevoegdheid hebben maar waar ze wel HBO5-opleidingen overnemen. Ook daar wordt de onderwijsbevoegdheid beperkt tot het hoger beroepsonderwijs;
- de specifieke graduaatsopleidingen waarvoor een hogeschool de onderwijsbevoegdheid heeft worden opgenomen in een lijst die bij een Besluit van de Vlaamse Regering wordt vastgelegd en die per jaar wordt aangepast, naar analogie met de lijst van bachelor- en masteropleidingen (zie artikel II.170). De eerste lijst (met de situatie vanaf academiejaar 2019-2020) wordt opgemaakt op basis van de lijst vermeld in artikel 63 van het decreet volwassenenonderwijs, en wordt aangevuld met de bevoegdheden die de hogeschool verwerft naar aanleiding van de erkenning van een aangevraagde TNO.

De onderwijsbevoegdheden van de hogescholen werden uitgebreid voor de graduaatsopleidingen op basis van de intentieverklaringen voor de overdracht van de opleidingen die door de centra voor volwassenenonderwijs en de hogescholen werden ondertekend.

Artikel 98

HBO5-opleidingen die vóór 1 januari 2017 werden overgeheveld van een cvo naar een ander cvo, mochten door het ontvangende cvo bijkomend blijvend georganiseerd worden in de vestigingsplaatsen van het overhevelende cvo waar deze reeds de twee voorafgaande schooljaren georganiseerd werden. De hogescholen behouden de onderwijsbevoegdheid voor deze welbepaalde opleidingen op deze specifieke vestigingsplaatsen, zodat de continuïteit voor de studenten blijft gegarandeerd.

Indien deze opleidingen gedurende twee opeenvolgende academiejaren niet worden ingericht, vervallen deze onderwijsbevoegdheden.

Artikel 99

Wie een lerarenopleiding wil volgen op basis van nuttige beroepservaring of op basis van een eerder verworven bachelor- of masterdiploma, kan terecht in respectievelijk de educatieve graduaatsopleiding en de verkorte educatieve

bachelor- en masteropleidingen. Om voor deze zij-instromers de fijnmazigheid en de laagdrempeligheid van het huidige aanbod te behouden, is het nodig dat hogescholen en universiteiten voor de educatieve graduaatsopleiding en de verkorte educatieve bachelor- en masteropleidingen de bevoegdheid krijgen om deze opleidingen aan te bieden buiten de vestigingsplaatsen waar ze decretaal onderwijsbevoegdheid hebben, en wel op die vestigingsplaatsen waar de cvo vandaag een specifieke lerarenopleiding organiseren en waar de hogescholen en universiteiten een samenwerkingsovereenkomst mee zijn aangegaan. Het kan hier enkel over die vestigingsplaatsen van cvo gaan, zoals opgenomen in het Besluit Vlaamse Regering van 8 september 2017 betreffende de onderwijsbevoegdheden per vestigingsplaats van de centra voor volwassenonderwijs.

Indien de vestigingsplaats van het cvo een andere is dan deze van de hogeschool of de universiteit, dan wordt het aanbod op deze vestigingsplaats, voor de verkorte bachelor secundair onderwijs en de verkorte educatieve master, beperkt tot de component leraarschap van 60 studiepunten. Indien de instellingen op die vestigingsplaatsen geen andere bevoegdheden hebben, kunnen de universiteiten en hogescholen op deze bijkomende vestigingsplaatsen geen volledige educatieve bachelor- en masteropleidingen aanbieden.

Om de laagdrempeligheid van het aanbod te behouden en de student de keuze te laten tussen het autonome en vrije net, mag de Universiteit Gent het verkorte traject van haar educatieve masteropleidingen ook aanbieden in Kortrijk.

Artikel 100

Door het toevoegen van de onderwijsbevoegdheid voor graduaatsopleidingen per hogeschool in de artikelen II.83 t.e.m. II.100 van de Codex Hoger Onderwijs is dit artikel overbodig geworden.

Artikel 101

Met dit artikel wordt de titel van afdeling 1 van het hoofdstuk lerarenopleiding in de codex hoger onderwijs vervangen.

Artikel 102

Met het decreet van 15 december 2006 betreffende de lerarenopleiding en de besluiten van de Vlaamse Regering die het beroepsprofiel en de basiscompetenties van de leraren vaststellen, werd de kwalitatieve vernieuwing van de lerarenopleiding ingezet. Daarbij mag de verhouding tussen beide besluiten niet uit het oog worden verloren. De basiscompetenties beschrijven wat een pas afgestudeerde leraar moet kennen en kunnen, het beroepsprofiel beschrijft waar een ervaren leraar naar moet streven.

De basiscompetenties voor leraren geven aan welke eisen onderwijs en maatschappij stellen aan de pas afgestudeerde leraar. Hiermee geeft de overheid de minimale kwaliteitscriteria aan zodat ouders, onderwijsverstrekkers en externen weten wat zij van leraren mogen verwachten. Die transparantie kan de waardering voor het werk dat leraren doen, alleen maar ten goede komen. Door specifiek de basiscompetenties vast te leggen, maakt de overheid ook duidelijk dat van een pas afgestudeerde leraar niet hetzelfde niveau van beroepsuitoefening kan verwacht worden als van een leraar met enige ervaring. Hiermee wordt aangegeven, dat 'leraar zijn' een proces is van levenslang leren.

Ongeacht het kwalificatieniveau zijn de basiscompetenties voor alle leraren kwalitatief gelijkwaardig. De inschaling van het diploma van leraar (op graduaats-, bachelor- of masterniveau) impliceert dus geen hiërarchie tussen deze niveaus. De basiscompetenties gelden als referentiekader voor alle lerarenopleidingen.

Artikel 103

De lerarenopleiding moet bestaan uit vakinhouden (het te onderwijzen vak of leergebied) en het aspect leraarschap, met inbegrip van een luik vakdidactiek en klasmanagement, en bestaat uit een combinatie van theoretisch en praktisch onderwijs. Uiteraard is het zo dat de scheidingslijn niet altijd te trekken zal zijn bij verschillende opleidingsactiviteiten, omdat er een wederzijdse inwerking zal zijn. Maar toch zal een wezenlijk aandeel van elke lerarenopleiding georganiseerd naar praktijk moeten gaan, zijnde minimaal 30 studiepunten, net omdat de studenten tijdens de opleiding al moeten kunnen kennis maken met het beroep door een onderdompeling in de onderwijspraktijk van een leraar. Lerarenopleidingen dienen in hun opleiding steeds rekening te houden met actuele maatschappelijke thema's en ontwikkelingen, zodat de pas afgestudeerde leraar kan inspelen op ontwikkelingen binnen het sociaal-politieke, sociaal-economische, levensbeschouwelijke, cultureel-esthetische en cultureel-wetenschappelijke domein. Rekening houdende met complexiteit van les geven in een grootstedelijke context en wetende dat we beginnende leerkrachten opleiden om Vlaanderenbreed ingezet te worden, dienen studenten praktijkervaring op te doen op het vlak van omgaan met diversiteit, meertaligheid en taalsensitief les geven (aspecten die tevens voorwerp kunnen zijn van de middelen die worden ingezet in het kader van art. II.110). Stage volgen in een grootstedelijke context kan hiervoor een methodiek zijn. Voor de educatieve bacheloropleiding bepaalt artikel II.113 dat de praktijkcomponent 45 studiepunten bedraagt.

De praktijkcomponent van het opleidingsprogramma omvat het geheel van praktijkgerichte onderwijsactiviteiten, preservicetraining en/of inservicetraining. Onder preservicetraining wordt verstaan: de praktijkcomponent die men zonder een statutaire relatie met een centrum, instelling of school vervult. Het is de klassieke stage.

De inservicetraining (synoniem: de leraar in opleiding of LIO-baan) moet toelaten dat een leraar-in-opleiding via een leerwerktraject kennis kan maken met het beroep. De leraar-in-opleiding heeft het theoretische gedeelte al geheel of gedeeltelijk achter de rug en kan de praktijkcomponent vervullen door een LIO-baan, zijnde een onderwijsopdracht van 500 – al naargelang van het onderwijsniveau – 'uren-leraar', 'lesuren', 'leraarsuren', 'lestijden' op jaarbasis. Indien de leraar-in-opleiding er niet in slaagt deze 500 uren te presteren, kunnen deze verder worden aangevuld met gewone preservicetraining. Deze 500 uren kunnen maximaal 30 studiepunten praktijkcomponent vervangen. Indien de praktijkcomponent van een opleiding groter is dan 30 studiepunten of indien de lerarenopleiding van oordeel is dat op de werkplek niet alle competenties verworven kunnen worden, moet de LIO-baan worden aangevuld met pre-service stage of andere praktijkgerichte onderwijsactiviteiten.

De LIO-baanovereenkomst slaat de brug tussen de school en de lerarenopleidingen. De leraar-in-opleiding wordt begeleid door één of meerdere personeelsleden van de onderwijsinstelling(en) van tewerkstelling en krijgt ondersteuning van zijn lerarenopleiding. Hierdoor wordt het partnerschap tussen de lerarenopleidingen en het afnemende veld versterkt en uitgebouwd.

Voor een LIO-baan moet een student een aanstelling als leraar kunnen voorleggen. Dit moet minimaal onder een bekwaamheidsbewijs 'andere'. Dit is een strenge instroomvoorwaarde voor dit traject. Een generatiestudent die rechtstreeks van het secundair onderwijs in de lerarenopleiding wil starten, kan dit dus niet doen via een LIO-baan. Een student die reeds eerder een bachelor- of masterdiploma of relevante beroepservaring verwierf, kan dit wel.

Een LIO-baan is geen recht, maar een gunst. Indien één van de partijen (school, student of lerarenopleiding) niet akkoord kan gaan met de voorwaarden, kan de student niet in het LIO-traject instromen. Hij kan dan steeds terecht in het reguliere traject, waar de praktijkcomponent door inservice trainingen zal worden ingevuld.

De preservicetraining (stage) en de inservicetraining (LIO-baan) zijn dus verschillende instrumenten ter ondersteuning van het professionaliseringsproces.

Met dit decreet wordt in alle lerarenopleidingen en onderwijsinstellingen preservicetraining en inservicetraining mogelijk. Ten opzichte van het vorige decreet wordt een LIO-baan nu ook mogelijk in andere onderwijsniveaus dan enkel het secundair onderwijs. Gelet op de specificiteit van het basisonderwijs blijft de inzet van leraren-in-opleiding in dat onderwijsniveau beperkt.

Daarnaast wordt aandacht gevraagd voor de kennis en vaardigheden die minimaal aanwezig dienen te zijn voordat de inservicetraining wordt aangevat en de omvang van de opdracht die de leraar-in-opleiding opneemt in een school of instelling.

Artikel 104

In een snel evoluerende samenleving wordt van leerkrachten verwacht dat ze zich professioneel blijven ontwikkelen tijdens hun hele loopbaan om zo goed onderwijs te kunnen bieden aan alle leerlingen. Geen enkele vorm van initiële opleiding kan leerkrachten toerusten met alle competenties die ze doorheen hun loopbaan nodig hebben. Bovendien veranderen de maatschappij, het onderwijslandschap en inzichten in en over onderwijs voortdurend en dit vereist ook veranderingen van scholen en leerkrachten.

Om dit te realiseren willen we leerkrachten aanmoedigen en ondersteunen om de nodige kennis en vaardigheden op te doen en blijvend te versterken en dit via een professioneel continuüm, gaande van sterke lerarenopleidingen, over een aanvangsbegeleiding naar een loopbaanlange professionele ontwikkeling. Lerarenopleidingen beschikken daartoe over een kwaliteitsvol en complementair team lerarenopleiders, zeker ook op het vlak van het hebben van voldoende ervaring in het lesgeven zelf. Lerarenopleidingen verzorgen de initiële opleiding, maar hebben ook een ondersteunende opdracht in de andere fases van het continuüm. Zo kunnen zij ook optreden als aanbieder van professionalisering en permanente vorming en een ondersteunende rol opnemen met betrekking tot de aanvangsbegeleiding, die onder de verantwoordelijkheid van de school van een beginnende leraar, samen met de pedagogische begeleidingsdiensten, georganiseerd wordt. In het kader van de aanvangsbegeleiding kunnen lerarenopleidingen bijvoorbeeld een aanbod ontwikkelen voor verdere vakinhoudelijke of vakdidactische vervolmaking. Vanuit die opdrachten kunnen de aanbieders van lerarenopleiding in onderling overleg en samen met het afnemend veld ook een rol opnemen in het uitbouwen van een opleiding gericht op het versterken van de directeur en leidinggevenden in het leerplicht onderwijs.

Artikel 105

Dit artikel heft het opschrift van afdeling 2 – Geïntegreerde lerarenopleidingen op.

Artikel 106

Dit artikel moedigt de samenwerking tussen de verschillende aanbieders van lerarenopleidingen aan en verwijst daarbij naar de mogelijkheid die voorzien is in artikel II.173 met betrekking tot de overeenkomsten die hogescholen en universiteiten onderling kunnen afsluiten.

Daarnaast geeft het de Vlaamse Regering de mogelijkheid om bijkomende middelen toe te kennen aan projecten die de samenwerking tussen de lerarenopleidingen bevorderen en de kwaliteit ten goede komen. In het verleden werden zo reeds innovatie- en transitieprojecten tijdelijk gesubsidieerd.

In het kader van de hervorming van de lerarenopleidingen wordt prioritair ingezet op de inhoudelijke versterking van de lerarenopleidingen en meer bepaald op vlak van vakinhoud, (vak)didactiek, klasmanagement, diversiteit en grootstedelijke context en taalsensitief lesgeven (de aandacht bij alle leraren omtrent de correcte taalontwikkeling van alle leerlingen, ongeacht hun thuistaal). Daartoe worden vanaf het academiejaar 2017-2018 beheersovereenkomsten afgesloten met de VLIR en de VLHORA opdat alle bestaande lerarenopleidingen Vlaanderenbreed deze

versterking realiseren en alle nieuw te ontwikkelen lerarenopleidingen deze prioriteiten meenemen.

Artikel 107

Dit artikel vervangt het opschrift van Afdeling 3 "Specifieke lerarenopleidingen" in Afdeling 2 "Organisatorische bepalingen".

Artikel 108

Dit artikel geeft een overzicht van alle toekomstige lerarenopleidingen.

Artikel 109

Dit artikel geeft invulling aan een educatieve graduaatsopleiding. De educatieve graduaatsopleiding is een lerarenopleiding voor kandidaat leraren die op basis van beroepservaring, een tewerkstelling in een technisch of praktisch vak, specialiteit of module of ambt, als bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 1997 betreffende de nuttige ervaring als bekwaamheidsbewijs voor personeelsleden van het onderwijs, beogen. Deze nieuwe graduaatsopleiding zal, net als alle andere graduaatsopleidingen, aangeboden kunnen worden door de hogescholen. De programmatie van de educatieve graduaatsopleiding is echter afwijkend omdat de door de Vlaamse Regering bepaalde set basiscompetenties de opmaak van een aparte beroepskwalificatie overbodig maakt. Eerst legt de Vlaamse Regering, net als voor alle andere lerarenopleidingen, de basiscompetenties voor deze opleiding vast. Vervolgens maken de instellingen, binnen de VLUHR, gezamenlijk een set van domeinspecifieke leerresultaten, die door de accreditatieorganisatie aan een niveautoets wordt onderworpen. Daarna kan een individuele hogeschool een dossier voor een toets nieuwe opleiding indienen.

De opleiding zal een studieomvang hebben van 90 studiepunten, waarvan ten minste 30 studiepunten gewijd moeten worden aan de praktijkcomponent. Ook vakdidactiek dient aan bod te komen in het opleidingsprogramma. De hogescholen kiezen zelf, op basis van de vakexperten die ze kunnen inzetten, voor welke vakdidactieken zij een aanbod kunnen voorzien. Om optimaal tegemoet te komen aan noden van de doelgroep van zij-instromers, moet deze opleiding op vlak van organisatie en methodiek op maat van de student worden aangeboden. Dit impliceert bijvoorbeeld dat de opleiding met de nodige flexibiliteit wordt aangeboden (vb. begeleiding en aanbod buiten de normale uren, modaliteiten voor afstandsonderwijs...) en gebruik maakt van aangepaste onderwijs- en leervormen (vb. met aangepast studiemateriaal voor bijvoorbeeld zelfstudie, werkplekleren, blended learning ...).

De praktijkcomponent van de educatieve graduaatsopleiding kan als preservice en als inservice traject worden aangeboden. Gelet op de vakinhoudelijke kennis die reeds is bewezen op basis van de nuttige ervaring in het te onderwijzen technisch of praktisch vak is een LIO-baan voor de doelgroep van deze opleiding een aangewezen optie.

De toegang tot de opleiding wordt beperkt tot kandidaten die minstens 3 jaar nuttige ervaring in een praktisch of technisch vak, specialiteit of module of ambt, als bepaald in het besluit van de Vlaamse Regering van 7 oktober 1997 betreffende de nuttige ervaring als bekwaamheidsbewijs voor personeelsleden van het onderwijs, kunnen bewijzen. Als uitzondering hierop worden tot deze opleiding ook dansers zonder diploma toegelaten. Zij dienen wel geslaagd te zijn voor een artistiek toelatingsexamen, georganiseerd door de hogeschool die, in het kader van een School of Arts, de professionele bacheloropleiding dans organiseert, en 5 jaar nuttige ervaring als professionele danser in een erkend gezelschap kunnen

aantonen. Gezien de noodzakelijke expertise voor de vakdidactiek is het logisch dat dit traject aangeboden wordt door een hogeschool die eveneens de professionele bacheloropleiding dans organiseert. Houders van een educatief graduaatsdiploma zullen via een verkort traject een educatieve bacheloropleiding kunnen behalen. Dit artikel geeft de mogelijkheid aan de Vlaamse Regering om bijkomende regels en voorwaarden te formuleren voor de educatieve graduaatsopleiding.

Artikel 110

De educatieve bacheloropleidingen georganiseerd door de hogescholen

a. Dit artikel herhaalt dat de bacheloropleidingen in onderwijs leiden tot de graad van bachelor in kleuteronderwijs, lager onderwijs en secundair onderwijs. Het zijn opleidingen van 180 studiepunten. Ze leiden tot de graad van leraar;

b. twee vakken: het aantal vakken dat een student van de educatieve bacheloropleiding secundair onderwijs kan volgen, blijft beperkt tot twee. Voor de twee onderwijsvakken zal de leraar over een vereist bekwaamheidsbewijs beschikken in de eerste en tweede graad van het secundair onderwijs. Tegelijkertijd krijgt de Vlaamse Regering de bevoegdheid om de lijst van onderwijsvakken vast te leggen. Hierdoor kunnen er sneller aanpassingen en actualisaties doorgevoerd worden vb. in het geval van noodzakelijke aanpassingen als gevolg van de modernisering van het secundair onderwijs. De hogeschool kiest zelf welke van de door de Vlaamse Regering opgelijste vakken ze wil aanbieden in haar opleiding.

c. de praktijkcomponent: het aandeel van de praktijkcomponent, dat ingericht wordt als een preservicegedeelte van de opleiding, is hoger dan bij de andere lerarenopleidingen en bedraagt ten minste 45 studiepunten. Uiteraard heeft dit te maken met de omvang van de bacheloropleiding, zijnde 180 studiepunten, waardoor een groeitraject binnen de opleiding kan worden uitgetekend. De hogeschool en de ontvangende instelling sluiten een overeenkomst, waarbij de verantwoordelijkheid van alle actoren wordt vastgelegd.

d. de in 2010 ingeschreven bijkomende bepaling dat indien een student reeds een lerarenopleiding behaalde, hij een diploma bachelor in het secundair onderwijs met slechts één onderwijsvak kan behalen, blijft behouden.

e. De professioneel gerichte bacheloropleiding in het onderwijs voor de leraar secundair onderwijs, met keuze van twee onderwijsvakken, kan niet alle leraren aanleveren op bachelorniveau voor het secundair onderwijs. Daarvoor is het aanbod in het onderwijs te divers. Zeker voor vakken die niet voorkomen op bovenvermelde lijst met onderwijsvakken rekruteert het onderwijs dan ook typisch leraren die hun vakkennis baseren op een vakinhoudelijke opleiding (en eventueel aangevuld met beroepservaring), aangevuld door een bijkomende opleiding tot leraar.

In die gevallen wordt voor de lerarenopleiding vertrokken van de vakinhoudelijke kennis van studenten die eerst een inhoudelijke bacheloropleiding afgerond hebben. Indien zij deze inhouden willen doceren in het onderwijs kunnen zij na hun bacheloropleiding een lerarenopleiding op maat volgen. Dit zal worden ingericht als een verkort traject van de bachelor in het onderwijs, secundair onderwijs, zonder de specificatie van een onderwijsvak.

Dit verkort traject telt 60 studiepunten, waarin louter gefocust wordt op de basiscompetenties van leraar. In dit traject wordt er met andere woorden geen vakinhoud aangeboden met betrekking tot een bepaald onderwijsvak, maar wel vakdidactiek. Omdat het onmogelijk zou zijn om voor elke professionele

bachelor een afzonderlijke vakdidactiek te voorzien, wordt de vakdidactiek geclusterd aangeboden.

Dit verkort traject is enkel van toepassing op bachelordiploma's die niet tot het studiegebied onderwijs behoren. Indien het verkorte traject gevolgd wordt op basis van een bachelordiploma in de kunsten, moet het verkorte traject samen met een School of Arts worden ingericht. Zo wordt de vakinhoudelijke en vakdidactische link gewaarborgd. Het kan gaan om een School of Arts verbonden aan de eigen hogeschool of aan een andere instelling. De School of Arts kan dit ook doen, indien de hogeschool waaraan ze verbonden is, geen onderwijsbevoegdheid heeft voor het studiegebied onderwijs, maar dient de opleiding wel gezamenlijk in te richten met een hogeschool die deze onderwijsbevoegdheid wel heeft.

Om de opleiding aantrekkelijk te maken voor de doelgroep van zij-instromers moet de opleiding op vlak van organisatie en methodiek op maat van de student worden aangeboden. Dit impliceert bijvoorbeeld dat de opleiding met de nodige flexibiliteit wordt aangeboden (vb. begeleiding en aanbod buiten de normale uren, modaliteiten voor afstandsonderwijs...) en gebruik maakt van aangepaste onderwijs- en leervormen (vb. met aangepast studiemateriaal voor bijvoorbeeld zelfstudie, werkplekleren, blended learning ...). De praktijkcomponent van deze opleiding kan als preservice en inservice traject worden aangeboden.

f. Naast de twee bovenstaande specifieke types van een verkort traject blijven verkorte trajecten op basis van eerder verworven kwalificaties of competenties vanzelfsprekend steeds mogelijk in alle lerarenopleidingen.

Artikel 111

Studenten die kiezen voor een academische opleiding in de kunsten of aan de universiteit krijgen de mogelijkheid bij het behalen van hun eerste masterdiploma ook meteen te kiezen voor het beroep van leraar. Vanaf het academiejaar 2019-2020 worden er educatieve masters ingericht door de Schools of Arts en de universiteiten. Deze lerarenopleidingen hebben een studieomvang van 90 of 120 studiepunten, waarvan 30 studiepunten besteed moet worden aan de praktijkcomponent met betrekking tot het leraarschap. Van deze studiepunten academische lerarenopleidingen kunnen er 15 studiepunten georganiseerd worden in elke academische bacheloropleiding. Zo kan de student al vroeg in zijn opleiding proeven van het beroep van leraar. De resterende 45 studiepunten worden georganiseerd in de nieuwe educatieve masteropleidingen.

Aan de student kan alleen het diploma van educatieve master worden uitgereikt en de graad van master worden toegekend als die student een totale component leraarschap van 60 studiepunten met succes doorlopen heeft. Indien de student de 15 studiepunten academische lerarenopleiding niet heeft opgenomen tijdens de bacheloropleiding, maar toch wil starten in een educatieve master, moet hij alsnog deze 15 studiepunten verwerven. Dit kan via een voorbereidingsprogramma, maar ook eventueel via een keuzepakket in de educatieve masteropleiding. Deze manier kan wel enkel worden aangeboden als de twee andere opties (keuzepakket in de bacheloropleidingen en een voorbereidingsprogramma) ook worden aangeboden, binnen dezelfde instelling.

De huidige specifieke lerarenopleiding wordt vervangen door een verkort traject van de masteropleidingen. Zij-instromers die reeds een (niet-educatief) masterdiploma bezitten en leraar willen worden, zullen instromen in de educatieve masters en dus een tweede masterdiploma behalen. Gelet op hun reeds behaalde masterdiploma worden deze zij-instromers vrijgesteld van de vakinhoudelijke component en volgen zij een verkort traject van 60 studiepunten. Voor deze doelgroep moet de component leraarschap (15 studiepunten uit de bachelor en 45 studiepunten uit de educatieve master) als een coherent deel worden aangeboden

door de instellingen. Van deze 60 studiepunten moeten er 30 studiepunten besteed worden aan de praktijkcomponent met betrekking tot de lerarenopleiding. Om de opleiding aantrekkelijk te maken voor de doelgroep van zij-instromers moet de opleiding op het vlak van organisatie en methodiek op maat van de student worden aangeboden. Dit impliceert bijvoorbeeld dat de opleiding met de nodige flexibiliteit wordt aangeboden (vb. begeleiding en aanbod buiten de normale uren, modaliteiten voor afstandsonderwijs...) en gebruik maakt van aangepaste onderwijs- en leervormen (vb. met aangepast studiemateriaal voor bijvoorbeeld zelfstudie, werkplekleren, blended learning ...).

In het kader van een School of Arts kan een hogeschool ook een consecutief traject aanbieden van een educatieve master voor kunstvakken. Zoals het verkorte traject heeft dit consecutieve traject ook een studieomvang van 60 studiepunten waarvan ten minste 30 studiepunten praktijkcomponent. In tegenstelling tot het verkorte traject, waar een universiteit of hogeschool, in het kader van een School of Arts, ook het volledige traject van de educatieve mastersopleiding moet aanbieden, biedt de hogeschool dan enkel het consecutieve traject aan, zonder de volledige educatieve masteropleiding voor kunstvakken. Een student kan enkel instromen in het consecutieve traject van een educatieve master voor kunstvakken als hij reeds in het bezit is van een masterdiploma in hetzelfde studiegebied van de desbetreffende educatieve master voor kunstvakken.

Naast bovenstaande omschreven verkort traject blijven verkorte trajecten op basis van eerder verworven kwalificaties of competenties vanzelfsprekend steeds mogelijk in de educatieve masteropleidingen. Deze kunnen bijvoorbeeld dienen om houders van het diploma de mogelijkheid te geven zich eveneens te verdiepen in een bijkomende afstudeerrichting, en op basis van deze verruiming van de vakinhoudelijke kennis voor meer onderwijsvakken een vereist bekwaamheidsbewijs te bekomen. Op deze manier kan een leraar die een voldoende geacht bekwaamheidsbewijs heeft het vereiste bekwaamheidsbewijs alsnog bekomen.

Als uitgangspunten voor het bepalen van de bekwaamheidsbewijzen wordt voorgesteld om deze toe te kennen vertrekkend vanuit de afstudeerrichtingen, rekening houdend met de opgebouwde expertise in bachelor en master (bv. minimum aantal studiepunten). Belangrijk is om daarbij ook aandacht te hebben voor de bekwaamheidsbewijzen van masters voor technische en praktische vakken (bv. elektriciteit, mechanica, hout, toerisme, ...) en voor PAV. De praktijkcomponent van deze opleiding kan als preservice en inservice traject worden aangeboden.

Artikel 112

Dit artikel heft het opschrift van Afdeling 4 – Samenwerking en ondersteuning van lerarenopleiding op.

Artikel 113

Dit artikel betreft de vervolgoopleidingen die mogelijk zijn na een professionele bacheloropleiding onderwijs.

De bestaande uitzonderingsregel, waarbij alle personeelsleden van het onderwijs, toegang hebben tot de bachelor-na-bacheloropleiding zorgverbreiding en remediërend leren en de bachelor-na-bacheloropleiding buitengewoon onderwijs, ook als zij niet in bezit zijn van een bachelordiploma, blijft behouden.

Artikel 114

De cvo organiseren in de toekomst geen lerarenopleidingen meer.

Artikel 115

Gezien alle lerarenopleidingen volledig integreren in de hogeronderwijsruimte, zijn specifieke bepalingen omtrent de kwaliteitscontrole niet langer nodig. De lerarenopleidingen volgen vanaf september 2019 de bepalingen die van kracht zijn voor alle opleidingen van het hoger onderwijs.

Artikel 116

Gezien alle lerarenopleidingen volledig integreren in de hogeronderwijsruimte, zijn specifieke bepalingen omtrent de kwaliteitscontrole niet langer nodig. De lerarenopleidingen volgen vanaf september 2019 de bepalingen die van kracht zijn voor alle opleidingen van het hoger onderwijs.

Artikel 117

Door de toevoeging van de term 'graad' wordt hetzelfde begrip gehanteerd voor gegradueerden als voor de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Door toevoeging van punt 4° verwerven de hogescholen de bevoegdheid om de graad van gegradueerde toe te kennen voor graduaatsopleidingen die worden geactualiseerd overeenkomstig de procedure vermeld in de nieuwe afdeling 3/1.

Artikel 118

Gezien alle lerarenopleidingen volledig integreren in de hogeronderwijsruimte, zijn specifieke bepalingen omtrent de kwaliteitscontrole niet langer nodig. De lerarenopleidingen volgen vanaf september 2019 de bepalingen die van kracht zijn voor alle opleidingen van het hoger onderwijs.

Artikel 119

De procedure tot ontwikkeling van onderwijskwalificaties van niveau 5 verschilt van deze van de bachelor- en masteropleidingen. Deze procedure werd omschreven in het HBO5-decreet en wordt nu overgenomen in de Codex Hoger Onderwijs.

De programmatieprocedure voor graduaatsopleidingen wordt door dit artikel gebaseerd op de procedure voor bachelor- en masteropleidingen. Voor bestaande HBO5-opleidingen die moeten worden omgevormd, dienen de hogescholen een toets nieuwe opleiding in bij de NVAO. Voor nieuwe graduaatsopleidingen of voor graduaatsopleidingen waarvoor een hogeschool nog geen onderwijsbevoegdheid heeft, moet eerst een macrodoelmatigheidstoets bij de Commissie Hoger Onderwijs worden aangevraagd. Voor de tweede categorie van opleidingen kan dit ten vroegste in het kalenderjaar volgend op de erkenning van de desbetreffende opleiding aan de andere hogescholen.

Artikel 120

De nieuwe lerarenopleidingen moeten enkel de toets nieuwe opleiding door de NVAO doorlopen en niet de macrodoelmatigheidstoets door de Commissie Hoger Onderwijs. Voor de opleidingen die starten in het academiejaar 2019-2020, dienen de instellingen een toets nieuwe opleiding in te dienen voor 15 oktober 2018. Voor 15 mei 2018 dienen de instellingen aan de NVAO kenbaar te maken welke TNO op 15 oktober zullen worden ingediend. Op deze manier kan de NVAO de nodige voorbereidingen treffen om het gehele proces tijdig te doorlopen, zodat de opleidingen, na een positieve TNO, kunnen starten met ingang van het academiejaar 2019-2020. De NVAO deelt uiterlijk op 15 februari 2019 haar

beslissing mee. De Vlaamse Regering kan het toetsingskader voor deze TNO aanpassen aan de concrete situatie.

De nieuwe leden in paragraaf 8 die met dit artikel worden opgenomen, worden grotendeels overgenomen uit het HBO5-decreet (ingevoegd bij het verzameldecreet HO) en bepalen de geldigheidsduur van een besluit na een toets nieuwe opleiding. Aangezien de vernieuwde graduaatsopleidingen pas vanaf het academiejaar 2019-2020 kunnen worden aangeboden, wordt het academiejaar 2018-2019 niet meegerekend in de periode van 3 jaar waarbinnen de opleiding moet worden opgestart.

Artikel 121

Artikel II.155 van de Codex Hoger Onderwijs regelt de mogelijkheid voor een cvo om een HBO5-opleiding te laten accrediteren als bacheloropleiding. Doordat de cvo hun onderwijsbevoegdheid verliezen voor de HBO5-opleidingen, wordt dit artikel zonder voorwerp.

Artikels 122 t.e.m. 125

Om de HBO5-opleidingen te kunnen inbedden in de hogescholen, moeten deze opleidingen worden georganiseerd op een gelijkaardige wijze als de andere opleidingen van het hoger onderwijs. Voor de HBO5-opleidingen waarvoor nog geen verwante beroepskwalificatie is erkend, werd de procedure van actualisatie gecreëerd (via het decreet van 23/12/2016). Deze procedure werd omschreven in het HBO5-decreet en wordt nu overgenomen in de Codex Hoger Onderwijs (Artikels II.155/1 t.e.m. 155/3).

Artikel 126

HBO5-opleidingen die worden geactualiseerd ondergaan in een eerste fase geen kwaliteitstoezicht door de NVAO. Dit gebeurt pas bij een omvorming, wanneer er een aanvraag 'toets nieuwe opleiding' moet worden ingediend. Om te vermijden dat er een te lange termijn zou ontstaan zonder kwaliteitstoezicht, wordt bepaald dat indien er in 2024 voor bepaalde graduaatsopleidingen nog geen verwante beroepskwalificatie zou zijn erkend, deze opleidingen toch een 'toets nieuwe opleiding' moeten aanvragen bij de NVAO.

Indien een hogeschool geen aanvraag indient, verliest ze de onderwijsbevoegdheid voor deze opleiding.

Een uitzondering wordt gemaakt voor de HBO5-opleiding verpleegkunde, omdat deze op dit ogenblik niet wordt ingebed in de hogescholen.

Artikel 127

Door de nieuwe structuur van lerarenopleidingen die met het voorliggende voorontwerp van decreet is ingevoerd, is het niet langer relevant om een deel van de lerarenopleiding in te bouwen in de vakinhoudelijke masteropleidingen.

Ook de bepaling inzake de educatieve masteropleiding is niet langer relevant. De nieuwe educatieve masteropleidingen worden onderworpen aan een toets nieuwe opleiding door de NVAO. Ze worden niet erkend volgens de procedure uitbreiding van studieomvang.

Artikel 128

De mogelijkheid voor de Vlaamse Regering om de studieomvang van een opleiding uit te breiden om te kunnen voldoen aan reglementering met betrekking tot de toegang tot het beroep wordt ook mogelijk gemaakt voor graduaatsopleidingen.

Artikel 129

Wanneer de studieomvang van een graduaatsopleiding wordt uitgebreid, hebben de studenten die deze opleiding al hadden aangevat in het voorafgaande academiejaar, nog twee academiejaren na de invoering van de uitbreiding het recht om het diploma te behalen op basis van de studieomvang van voor de uitbreiding. Deze regeling is conform aan deze van de andere opleidingen van het hoger onderwijs.

Artikel 130

Net zoals voor de bacheloropleidingen krijgen hogescholen de mogelijkheid om gezamenlijk een graduaatsopleiding aan te bieden.

Artikel 131

Een gezamenlijk georganiseerde graduaatsopleiding door de omvorming van bestaande graduaatsopleidingen wordt niet als een nieuwe opleiding beschouwd voor de betrokken instellingen. Deze moeten wel de onderwijsbevoegdheid hebben op de vestigingsplaats waar de gezamenlijke opleiding zal worden ingericht.

Artikel 132

De mogelijkheid voor hogescholen om gezamenlijk een bachelor- of masterdiploma uit te reiken, wordt uitgebreid naar de graduaatsopleidingen.

Artikel 133

Hogescholen kunnen hun studenten een deel van het opleidingsprogramma aan een instelling die niet valt onder de regelgeving van de Vlaamse Gemeenschap laten volgen. Deze mogelijkheid wordt uitgebreid voor de graduaatsopleidingen. De minimale omvang van de opleidingen die de buitenlandse instelling aanbiedt wordt gelijk gesteld met deze van de graduaatsopleidingen, nl. 90 studiepunten. De mogelijkheid voor hogescholen om een gezamenlijk diploma uit te reiken wordt uitgebreid met de graad van gegraduateerde.

Artikel 134

De definitie van cursist wordt geschrapt, deelnemers aan het hoger beroepsonderwijs worden ook studenten genoemd. Dit artikel bepaalt de toelatingsvoorwaarden voor een graduaatsopleiding.

Artikel 135

De definitie van cursist wordt geschrapt, deelnemers aan het hoger beroepsonderwijs worden ook studenten genoemd. Dit artikel bepaalt dat een hogeschool afwijkende toelatingsvoorwaarden kan opnemen in zijn onderwijsreglement.

Artikel 136

De verplichting voor hogescholen om voor de opleidingen ten minste één modeltraject aan te bieden, wordt uitgebreid naar de graduaatsopleidingen.

Artikel 137

Conform de bestaande regelgeving werd in een specifieke lerarenopleidingen geen leerkrediet ingezet. Een student kon dus steeds inschrijven in een specifieke lerarenopleiding, ongeacht de stand van zijn leerkrediet.

Als in de nieuwe structuur van lerarenopleidingen een student die reeds een diploma heeft van een domeinmaster, zich wil inschrijven in een educatieve masteropleiding, dan kan hij geconfronteerd worden met een tekort aan leerkrediet om deze masteropleiding te volgen. Na het behalen van een masteropleiding worden immers 140 studiepunten afgetrokken van het individuele leerkrediet van de student. Dit zou studenten kunnen tegenhouden om te starten met een lerarenopleiding, wat ten opzichte van de bestaande situatie voor de SLO, een achteruitgang zou betekenen. Om dit op te lossen wordt in het voorliggende artikel bepaald dat het leerkrediet niet ingezet wordt in een educatieve masteropleiding als een student reeds in het bezit is van een masteropleiding. Op deze manier worden studenten die reeds hun academische competenties aangetoond hebben in een masteropleiding, niet tegengehouden om een lerarenopleiding te starten. Hetzelfde kan zich voordien bij een student die eerder een bachelor behaalde en die later een educatieve bacheloropleiding wil starten. Om de voorkomen dat deze gehinderd zouden worden een lerarenopleiding te starten, moeten ook zij geen leerkrediet inzetten voor de educatieve bacheloropleiding.

Artikel 138

De bestaande regeling in verband met het leerkrediet wordt niet van toepassing gemaakt op de studenten die zich inschrijven voor een graduaatsopleiding. Maar wanneer een student een diploma heeft behaald in het hoger beroepsonderwijs en zich herinschrijft in het hoger onderwijs en op dat moment een leerkrediet heeft dat minder dan 60 studiepunten bedraagt, dan wordt het leerkrediet van de betreffende student aangevuld tot 60 studiepunten. Deze regel was niet van toepassing wanneer de student al een masterdiploma heeft behaald. Om het levenslang leren te stimuleren, wordt deze uitzondering opgeheven.

Artikel 139

Een student kan een bekwaamheidsonderzoek vragen om zijn elders verworven competenties te laten valideren. De bijdrage voor dit bekwaamheidsonderzoek varieert per niveau van het hoger onderwijs. Voor het niveau van gegradueerde wordt het vastgelegd op 335 euro, wat overeenkomt met de andere niveaus en rekening houdend met de gemiddelde omvang van de verschillende opleidingen in het hoger onderwijs.

Artikelen 140 en 141

Door deze wijziging wordt dezelfde terminologie gebruikt als voor de bachelors en masters, nl. 'graad' in plaats van 'diploma'.

Artikelen 142 t.e.m. 144

In de graduaatsopleidingen kan een andere onderwijstaal dan het Nederlands worden gebruikt in de volgende gevallen:

- 1° in opleidingsonderdelen die een vreemde taal tot onderwerp hebben en die in die taal worden gedoceerd;
- 2° in opleidingsonderdelen die gedoceerd worden door anderstalige gastprofessoren;
- 3° in anderstalige opleidingsonderdelen die, op initiatief van de student en met instemming van de instelling, worden gevolgd aan een andere instelling voor hoger onderwijs;
- 4° in opleidingsonderdelen waar uit de expliciet gemotiveerde beslissing de meerwaarde voor de studenten en het afnemende veld en de functionaliteit voor de opleiding blijkt.

Als een instelling gebruik wil maken van die mogelijkheid, moeten de waarborgen inzake kwaliteit en democratisering, vermeld in artikel II.270 en II.271 vervuld zijn voorafgaand aan de start van de opleiding.

Net zoals in de bacheloropleidingen mag de omvang van de opleidingsonderdelen aangeboden in een andere onderwijstaal dan het Nederlands in het modeltraject van die opleiding niet hoger zijn dan 18,33% van de totale omvang van de in die opleiding aangeboden opleidingsonderdelen, in het modeltraject. De mogelijkheid om anderstalige graduaatsopleidingen aan te vragen wordt niet voorzien.

Artikel 145

De studenten van de graduaatsopleidingen zullen net als de andere studenten toegang hebben tot de sociale voorzieningen van de hogeschool, voor hen moet geen expliciete bepaling worden opgenomen, enkel voor de HBO5-verpleegkunde leerlingen is dit nog noodzakelijk.

Artikel 146

De studenten van de graduaatsopleidingen zijn begrepen onder de term 'studenten', enkel voor de HBO5-verpleegkunde leerlingen is de explicitering nog noodzakelijk.

Artikelen 147 t.e.m. 149

Cursisten van een HBO5-opleiding aan een cvo hadden reeds recht op een mobiliteitstoelage om een periode in het buitenland door te brengen in het kader van hun opleiding. Deze cursisten worden nu studenten aan de hogescholen en krijgen dezelfde mogelijkheden als de bachelor- en masterstudenten. Een verwijzing naar de cursist of het cvo is daarom niet meer noodzakelijk.

Artikel 150

De definitie van cursist wordt uit de Codex Hoger Onderwijs geschrapt, deelnemers aan het hoger beroepsonderwijs worden ook studenten genoemd. Een verwijzing naar cursist-stagiair is daarom overbodig.

Artikel 151

Artikel II.381 van de Codex Hoger Onderwijs is een overgangsmaatregel in afwachting van de derde ronde opleidingsaccreditaties. Op het ogenblik dat deze ronde zou ingaan, bestaan de specifieke lerarenopleidingen niet meer, waardoor deze bepaling kan worden opgeheven.

Artikel 152

Dit artikel voert een hoofdstuk in met overgangsbepalingen voor de inbedding van de graduaatsopleidingen in de hogescholen.

Artikel 153

Dit artikel regelt de overdracht van de onderwijsbevoegdheid voor de HBO5-opleidingen van de cvo naar de hogescholen vanaf academiejaar 2019-2020. De hogeschool treedt na de overdracht in de rechten en verplichtingen van het centrum voor volwassenenonderwijs die haar bevoegdheden heeft overgedragen aan de hogeschool. De hogeschool en het centrum voor volwassenenonderwijs moeten een overeenkomst sluiten, waarin ten minste afspraken gemaakt worden

over de overdracht, de ter beschikking stelling en het gebruik van infrastructuur en onroerende goederen, en over financiële aangelegenheden.

De hogescholen moeten voorzien in aangepaste overgangs- en begeleidingsmaatregelen, opdat studenten die gestart zijn in een opleiding van het hoger beroepsonderwijs aan een cvo hun opleiding kunnen voltooien.

Artikel 154

Dit artikel beschrijft de procedure voor een 'toets nieuwe opleiding' voor de omvorming van een HBO5-opleiding en is overgenomen uit het HBO5-decreet.

Artikel 155

Dit artikel bepaalt dat naast de graduaatsopleidingen die door de hogescholen worden aangeboden ook de opleiding verpleegkunde tot het hoger beroepsonderwijs behoort, maar dat deze wordt ingericht in het kader van een samenwerkingsverband tussen een hogeschool en een secundaire school. Voor deze opleiding blijft de financiering toegekend volgens de bepalingen van de Codex Secundair Onderwijs.

Artikel 156

Dit artikel verduidelijkt de samenstelling van het samenwerkingsverband en is overgenomen uit het HBO5-decreet.

Artikel 157

Dit artikel verduidelijkt de opdrachten van het samenwerkingsverband en is overgenomen uit het HBO5-decreet.

Artikel 158

Na de omvorming en de inbedding van de HBO5-opleidingen in de hogescholen, zullen deze opleidingen een andere inhoud krijgen en zal de studieomvang mogelijk anders zijn. Het moet daarom mogelijk zijn voor studenten die gestart zijn in het oude curriculum om dit oude curriculum af te werken en hun diploma te behalen. Om dit zo efficiënt mogelijk te laten verlopen, zal de hogeschool deze studenten een aangepast traject voorstellen, met opleidingsonderdelen van de nieuwe opleiding. De hogeschool zal een concordantietabel tussen de nieuwe en de oude opleiding maken en de nieuwe opleiding wordt de norm voor de studenten die minder dan 1/3 van de opleiding hebben afgewerkt aan het cvo. De hogeschool zorgt ervoor dat dit niet leidt tot uitbreiding van de studieomvang.

Maar de mogelijkheid blijft bestaan voor de hogeschool om nog gedurende een overgangperiode het oude diploma af te leveren, met de studieomvang ook uitgedrukt in lestijden. Hiervoor worden de oude opleidingen gedurende 2 jaar op de lijsten met onderwijsbevoegdheden opgenomen, als uitdovend. De oude modules worden opgenomen in DHO als opleidingsonderdelen, studenten die deze modules reeds verworven hebben aan het cvo worden hierin geregistreerd en ze krijgen vrijstellingen. De studenten schrijven zich in met een diplomacontract, ze werken het oud programma af, binnen een bepaalde periode, en ze krijgen het oud diploma.

In de nieuwe opleiding wordt het mogelijk om onderdelen van de oude opleiding op te nemen en een student kan, indien deze wil, overschakelen naar een nieuw diploma via vrijstellingen.

Bestaande HBO5-opleidingen die niet worden geactualiseerd of omgevormd, kunnen door de hogescholen niet worden aangeboden als graduaatsopleiding.

Artikelen 159 en 160

Met artikel 159 wordt een nieuw hoofdstuk ingevoegd, nl. met betrekking tot overgangsmaatregelen voor de afbouw van de specifieke lerarenopleidingen. Studenten die bij de start van het academiejaar 2019-2020 minstens 15 studiepunten van de SLO verworven hebben, hebben het recht deze opleiding nog af te werken, tot en met het academiejaar 2020-2021. De opleiding in afbouw zal aan een universiteit of hogeschool georganiseerd worden en niet langer aan een cvo.

De specifieke lerarenopleiding van de Evangelische Theologische Faculteit krijgt een langere overgangperiode. Deze opleiding zal ten laatste in afbouw gaan vanaf het academiejaar 2022-2023. Studenten die op dat ogenblik 15 studiepunten in de specifieke lerarenopleiding verworven hebben, hebben het recht om hun opleiding af te werken.

Artikel 161

Dit artikel geeft de Vlaamse Regering de mogelijkheid om alle educatieve opleidingen aan een bijkomende kwaliteitscontrole te onderwerpen. Het doel van deze bijkomende kwaliteitscontrole is om te oordelen of de inhoudelijke versterking met betrekking tot de vakinhoud, (vak)didactiek, klasmanagement, diversiteit, grootstedelijke context en taalsensitief lesgeven, wel degelijk geïmplementeerd is in alle lerarenopleidingen. Een mogelijk onderdeel van deze bijkomende kwaliteitscontrole zijn de nieuwe domeinspecifieke leerresultaten voor alle lerarenopleidingen.

Artikel 162

Punt d van artikel III.3 wordt aangepast naar analogie met de formulering van de bachelor- en de masteropleidingen (punt a). Vanaf het academiejaar 2019-2020 zullen de opleidingen van het hoger beroepsonderwijs ook opgenomen zijn in het Hogeronderwijsregister.

Artikel 163

Met paragraaf 2/1 wordt vanaf het begrotingsjaar 2022 een variabel onderwijsdeel gecreëerd voor de graduaatsopleidingen. Pas vanaf dat begrotingsjaar kan het verdelingsmechanisme op basis van financieringspunten toegepast worden. De opgenomen studiepunten, verworven studiepunten en diploma's van het academiejaar 2019-2020 (t-3/t-2) zijn dan beschikbaar om financieringspunten voor het begrotingsjaar 2022 te berekenen.

Het bedrag VOWhbo wordt geleidelijk opgebouwd (zie ook algemene luik van de memorie van toelichting):

- In het begrotingsjaar 2022 is dit bedrag gelijk aan 1/3 van het gegeneerde bedrag berekend overeenkomstig het met dit ontwerpdecreet ingevoerde artikel III.42/1 voor het begrotingsjaar 2022 (op basis van het aantal leraarsuren en de puntenenveloppe voor de HBO5-opleidingen voor het schooljaar 2018-2019 in de cvo, de middelen voor het woon-werkverkeer, het bedrag dat oorspronkelijk voorzien was voor het samenwerkingsverband (1,5 miljoen euro), dit alles geïndexeerd en aangepast met het percentage dat de evolutie van het aantal lestijden/studiepunten weergeeft);
- In het begrotingsjaar 2023 is dit bedrag gelijk aan 2/3 van het gegeneerde bedrag berekend overeenkomstig het met dit ontwerpdecreet ingevoerde artikel III.42/1 voor het begrotingsjaar 2023;
- In het begrotingsjaar 2024 is dit bedrag gelijk aan 3/3 van het gegeneerde bedrag berekend overeenkomstig het met dit ontwerpdecreet ingevoerde artikel III.42/1 voor het begrotingsjaar 2024

Vanaf het begrotingsjaar 2025 treedt het klikmechanisme, zoals vermeld in artikel III.6, in werking voor het variabel onderwijsdeel VOWhbo.

Artikel 164

Met het voorliggende artikel wordt ook voor de graduaatsopleidingen het klikmechanisme ingevoerd. Dit betekent dat zoals bij de andere variabele onderwijsdelen, VOWhbo zal toenemen met 2% als het aantal opgenomen studiepunten ten minste 2% gestegen is t.o.v. het aantal referentiepunten. Voor de graduaatsopleidingen treedt dit mechanisme pas in werking vanaf het begrotingsjaar 2025. De opgenomen studiepunten voor het begrotingsjaar 2025, gebaseerd op het gemiddelde van de academiejaren 2020-2021 tot en met 2022-2023 kunnen dan afgezet worden tegenover de eerste referentiepunten, zijnde het gemiddelde van de opgenomen studiepunten over de academiejaren 2019-2020 tot en met 2021-2022.

Voor de graduaatsopleidingen wordt er geen 5-jarig gemiddelde gehanteerd zoals bij de bachelor-en masteropleidingen. De achterliggende idee is dat het hier gaat over nieuwe opleidingen, waarvan verwacht wordt dat het aantal studenten, in het bijzonder het aantal generatiestudenten, in deze opleidingen sterk zal stijgen. De groei van het budget moet hier dan ook sneller op inspelen dan bij de bachelor- en masteropleidingen.

Artikel 165

Dit artikel regelt dat het variabel onderwijsdeel voor een hogeschool vanaf het begrotingsjaar 2022 ook het variabel onderwijs voor de graduaatsopleidingen van deze hogeschool omvat, naast het variabel onderwijsdeel voor de professionele opleidingen en voor de kunstopleidingen.

Artikel 166

Het voorliggende artikel bepaalt dat bij de graduaatsopleidingen er gewerkt wordt met een 3-jarig tijdsvenster, in plaats van met een 5-jarig tijdsvenster zoals bij de bachelor- en masteropleidingen. Dit 3-jarig tijdsvenster wordt geleidelijk opgebouwd.

In de bacheloropleidingen worden studenten onder diplomacontract gefinancierd op basis van input (opgenomen studiepunten) tot op het ogenblik dat ze 60 studiepunten verworven hebben in één bacheloropleiding. Vanaf het 61ste verworven studiepunt worden de studenten gefinancierd op basis van output (verworven studiepunten).

Voor de graduaatsopleidingen wordt met het voorliggende artikel het bestaande systeem volledig overgenomen: financiering op basis van opgenomen studiepunten tot de cursist 60 studiepunten verworven heeft in één graduaatsopleiding, vanaf het 61ste verworven studiepunt op basis van verworven studiepunten.

Dit impliceert dat voor de graduaatsopleidingen, waar de studieomvang beperkt is tot 90 of 120 studiepunten, het aandeel van de financieringspunten op basis van input groter zal zijn dan bij de professionele bacheloropleidingen. Dit is te verantwoorden door de specifieke doelgroepen waarop de graduaatsopleidingen zich toespitsen (naast generatiestudenten ook zij-instromers die in het kader van levenslang leren hun kansen op de arbeidsmarkt willen verbeteren), waarbij studenten extra begeleiding en ondersteuning nodig hebben.

De achterliggende idee van paragraaf 3 van artikel III.12. was dat een instelling geen financiering zou verliezen als een generatiestudent in de loop van het academiejaar heroriënteert naar een andere opleiding in een andere instelling.

Aangezien vanaf het academiejaar 2019-2020 graduaatsopleidingen aangeboden worden door de hogescholen, zou de oorspronkelijke formulering van paragraaf 3 er toe leiden dat een hogeschool dubbel zou gefinancierd worden als een generatiestudent binnen de instelling zou heroriënteren van een professionele bachelor- naar een graduaatsopleiding.

Met het voorliggende artikel wordt dit aangepast en naar analogie met de bacheloropleidingen, zal een hogeschool enkel het aantal opgenomen studiepunten van een generatiestudent die heroriënteert behouden, als die student verandert van opleiding **en** instelling. Dit betekent eveneens dat een instelling het aantal opgenomen studiepunten behoudt van een generatiestudent die heroriënteert van een bacheloropleiding naar een graduaatsopleiding in een andere instelling.

Artikel 167

Met het voorliggende artikel worden voor de berekening van het aantal financieringspunten output ook de verworven studiepunten in de graduaatsopleidingen meegenomen. Dit wordt geregeld met de nieuwe paragraaf 2/1. In paragraaf 4 worden hierbij aansluitend dan ook de graduaatsopleidingen toegevoegd voor het vaststellen van het aantal verworven studiepunten.

Voor de graduaatsopleidingen wordt voor de berekening van het aantal financieringspunten gewerkt met een 3-jarig gemiddelde in plaats van met een 5-jarig gemiddelde bij de bachelor- en masteropleidingen. Dit 3-jarige gemiddelde wordt geleidelijk opgebouwd. Dit wordt geregeld met de toevoeging in paragraaf 3.

Met de nieuwe paragraaf 9 wordt het aantal verworven studiepunten dat meegenomen wordt voor de berekening van het aantal financieringspunten voor de educatieve masteropleidingen voor kunstvakken in het studiegebied Audiovisuele en Beeldende kunst beperkt tot 60. Ook wordt geregeld dat de verworven studiepunten in de verkorte en consecutieve trajecten van de educatieve masteropleidingen voor kunstvakken niet meegenomen worden voor de berekening van de financieringspunten. De financiering van de bijkomende studiepunten in de educatieve masteropleidingen in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunsten (de domeinmasters hebben in dit studiegebied overwegend een studieomvang van 60 studiepunten, terwijl de educatieve masteropleidingen een studieomvang zullen hebben van 120 studiepunten) wordt afzonderlijk geregeld in artikel III.33 van de codex, evenals de financiering van alle verkorte en consecutieve trajecten (in het geval een student reeds in het bezit is van een master in hetzelfde studiegebied) van de educatieve masteropleidingen voor kunstvakken.

Artikel 168

Aangezien het ook bij de graduaatsopleidingen de bedoeling is dat zoveel mogelijk studenten een diploma verwerven, wordt de doorstroombonus ook toegekend aan de uitgereikte graduaatsdiploma's. Met het voorliggende artikel worden voor de berekening van het aantal financieringspunten diploma dan ook de diploma's in de graduaatsopleidingen meegenomen (de nieuwe paragraaf 2/1). Hierbij aansluitend worden met de aangepaste paragraaf 5 ook de graduaatsopleidingen toegevoegd voor de vaststelling van het aantal uitgereikte diploma's. De doorstroombonus voor deze opleidingen wordt ook hier vastgelegd op 30.

Voor de graduaatsopleidingen wordt gewerkt met een 3-jarig gemiddelde in plaats van met een 5-jarig gemiddelde bij de bachelor- en masteropleidingen. Dit 3-jarige gemiddelde wordt geleidelijk opgebouwd.

De aanpassing aan het 2de lid van paragraaf 6 is een technische correctie. Hier werd nog het woord diplomabonus gebruikt in plaats van doorstroombonus.

Met het voorliggende artikel worden in het derde lid van paragraaf 6 de graduaatsopleidingen toegevoegd, zodat ook voor de graduaatsstudenten die zich een 2de maal ingeschreven hebben in een opleiding en al in het bezit zijn van een diploma voor die opleiding, het 2de diploma niet meegenomen wordt in de financieringsberekening.

Met de nieuwe paragraaf 2/2 wordt geregeld dat de diploma's van de verkorte en consecutieve trajecten van de educatieve masteropleidingen voor kunstvakken niet meegenomen worden voor de berekening van de financieringspunten. Zoals reeds vermeld in het vorige artikel wordt de financiering van deze trajecten geregeld in artikel III.33 van de codex.

Artikel 169

Met het voorliggende artikel worden de puntengewichten voor de studiegebieden van de graduaatsopleidingen aangepast. In het verleden werd de keuze gemaakt om de puntengewichten van de professionele bacheloropleidingen ook toe te kennen aan de graduaatsopleidingen.

In het huidige financieringsmechanisme voor de graduaatsopleidingen worden voor de berekening van het aantal leraarsuren de volgende delers toegepast:

- deler **10** voor de studiegebieden industriële wetenschappen en technologie, biotechniek, gezondheidszorg, architectuur, audiovisuele en beeldende kunst, muziek en podiumkunsten, nautische wetenschappen, onderwijs;
- deler **13** voor het studiegebied handelswetenschappen en bedrijfskunde;
- deler **15** voor het studiegebied sociaal-agogisch werk.

Het hanteren van de puntengewichten oorspronkelijk opgenomen in Codex Hoger Onderwijs bij de graduaatsopleidingen geeft een verschuiving van gegeneerde middelen naar het studiegebied sociaal-agogisch werk (hoge deler → relatief hoog puntengewicht) en een vermindering voor het studiegebied handelswetenschappen en bedrijfskunde (gemiddelde deler → laag puntengewicht). Dit leidt tot verschuivingen van middelen tussen de instellingen. Om dit te vermijden wordt voor de graduaatsopleidingen een alternatief puntengewicht gehanteerd, waarbij de huidige delers omgerekend worden naar puntengewichten zodat er geen verschuiving van middelen plaatsvindt:

Huidige deler HBO5	Neutraal puntengewicht
10	1,5
13	1,15 (1,153846154)
15	1

Deze gewichten worden voor de verschillende studiegebieden opgenomen in het voorliggende artikel.

De verschillende puntengewichten voor de professionele bachelors enerzijds en de graduaatsopleidingen anderzijds, is een tijdelijke situatie. Op het ogenblik dat de puntengewichten voor de professionele bacheloropleidingen herbekeken en aangepast worden, worden deze van de graduaatsopleidingen ook meegenomen, zodat er op termijn voor beide opleidingen dezelfde puntengewichten komen.

In de toekomst zullen er educatieve masteropleidingen voor secundair onderwijs kunnen aangeboden worden in de studiegebieden Biomedische wetenschappen en Geneeskunde. Afwijkend van de andere masteropleidingen in deze studiegebieden zal het puntengewicht voor deze opleidingen 2 bedragen.

Met het voorliggende artikel worden ook de educatieve masteropleidingen voor de kunstvakken gedeeltelijk opgenomen in het reguliere financieringsmechanisme voor de kunstvakken. Het resterende gedeelte wordt gefinancierd conform artikel III.33 van de Codex.

Artikel 170

Dit artikel wijzigt het opschrift van afdeling 1 van "Specifieke lerarenopleiding" naar "Financiering van de lerarenopleidingen".

Artikel 171 en 172

Buiten het reguliere financieringsmechanisme ontvangen de hogescholen en de universiteiten momenteel een bedrag voor de financiering van de specifieke lerarenopleiding, dit conform het bestaande artikel III.32 en III.33 van de Codex Hoger Onderwijs.

Aangezien de specifieke lerarenopleidingen aan de universiteiten vanaf het academiejaar 2019-2020, vervangen worden door educatieve masteropleidingen voor secundair onderwijs, worden de voorziene bedragen vanaf het begrotingsjaar 2022 geleidelijk overgedragen naar het variabele onderwijsdeel voor de universitaire opleidingen VOWun2014. Dit kan slechts gebeuren vanaf het begrotingsjaar 2022 omdat vanaf dan voor de berekening van de financieringspunten de gegevens van het academiejaar 2019-2020 voor het eerst meegenomen worden. Vanaf het begrotingsjaar 2026 zullen alle educatieve masteropleidingen voor het secundair onderwijs dan volledig volgens het reguliere financieringsmechanisme gefinancierd worden.

In de begrotingsjaren 2019, 2020 en 2021 blijft het bestaande verdelingsmechanisme op basis van de verworven studiepunten in de SLO behouden, evenwel met dit verschil dat voor het begrotingsjaar 2020 het gemiddelde aantal studiepunten berekend wordt over de academiejaren 2016-2017 en 2017-2018, en voor het begrotingsjaar 2021 over de academiejaren 2016-2017, 2017-2018 en 2018-2019.

De aldus bekomen bedragen voor 2021 per instelling worden vastgeklikt en het zijn deze bedragen die vanaf het begrotingsjaar jaarlijks met 1/5 afgebouwd worden.

Voor de hogescholen is de verdelingswijze van de bestaande middelen voor de specifieke lerarenopleidingen dezelfde als deze bij de universiteiten voor de begrotingsjaren 2019, 2020 en 2021. Wel wordt er van het totale bedrag een budget afgenomen van 52.616 euro voor specifieke lerarenopleiding dans aangeboden door de Artesis-Plantijn hogeschool. Dit is de enige SLO die volgt op een professionele bachelor en zal aldus ook niet omgevormd worden naar een educatieve masteropleiding.

Vanaf het begrotingsjaar 2022 worden de vastgeklikte bedragen voor het begrotingsjaar 2021 jaarlijks met 1/3de afgebouwd. De vrijgekomen middelen worden dan verdeeld op basis van het aantal verworven studiepunten in de verkorte en consecutieve trajecten van de educatieve masteropleidingen voor kunstvakken en de resterende 60 verworven studiepunten in de educatieve masteropleidingen in het studiegebied Audiovisuele en beeldende kunst.

Deze middelen blijven bestaan als een afzonderlijk budget, naast het variabel onderwijsdeel voor de kunstopleidingen VOWhko. Als het variabel onderwijsdeel voor de kunsten een klik kent, wordt deze klik ook doorgerekend op dit apart budget.

Het afzonderlijke bedrag voor de SLO dans wordt vanaf het begrotingsjaar 2022 geleidelijk afgebouwd en toegevoegd aan het budget VOWhbo. Deze SLO zal namelijk omgevormd worden tot een educatieve graduaatsopleiding.

Van deze gelegenheid wordt gebruik gemaakt om de voorziene bedragen op indexniveau 2017 te brengen.

Artikel 173

Bij het stopzetten van de specifieke lerarenopleidingen aan de cvo worden de financiële middelen die gegeneerd worden voor deze opleidingen overgedragen naar de hogescholen en de universiteiten waarmee de cvo een overeenkomst hebben afgesloten, alsook een deel van de personeelsleden.

Met het voorliggende artikel wordt ook de overdracht van de financiering geregeld. In paragraaf 2 van het voorliggende artikel wordt vastgelegd welke gegeneerde bedragen van de cvo overgaan naar de hogescholen en universiteiten. Deze regeling is dezelfde als deze voor de HBO5-opleidingen. In het begrotingsjaar 2019 gaat het over 1/3de van de gegeneerde middelen voor de lerarenopleidingen in de cvo.

Het huidige financieringsmechanisme voor volwassenenonderwijs creëert geen eigenlijke middelen, maar creëert 1) een recht op leraarsuren voor de oprichting van betrekkingen in het ambt van lector en 2) een recht op een puntenenveloppe voor de oprichting van betrekkingen in de ambten van het bestuurs- en ondersteunend personeel (de zogenaamde omkadering). Bij de overdracht van de HBO5-opleidingen naar de hogescholen en de stopzetting van de specifieke lerarenopleidingen aan de centra voor volwassenenonderwijs, moeten er evenwel middelen overgaan uit het omkaderingssysteem voor het volwassenenonderwijs naar de werkingsuitkering van de hogescholen en universiteiten. Het voorliggende artikel geeft de formule weer om de hoogte van deze middelen te berekenen voor de specifieke lerarenopleidingen. Het betreft hier de gegeneerde middelen, middelen die gebaseerd zijn op datgene waarop de centra voor volwassenenonderwijs recht hebben conform de regelgeving in het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. Buiten de omkadering ontvangen de centra voor volwassenenonderwijs ook nog nascholingsmiddelen en middelen voor ICT voor de SLO-opleidingen. De personeelsleden uit deze opleidingen ontvangen ook een bijdrage voor woon-werkverkeer. Ook deze middelen gaan over naar de hogescholen en universiteiten. Ze worden meegenomen in de berekening.

De middelen die de betrokken hogescholen en universiteiten in 2019 tot en met 2026 ontvangen voor de specifieke lerarenopleidingen zijn het product van de volgende elementen:

- Het aantal leraarsuren in het centrum voor volwassenenonderwijs waarmee de betrokken hogeschool en universiteit een overeenkomst hebben afgesloten, berekend voor het schooljaar 2018-2019 conform artikel 98 en 99 van het volwassenenonderwijs
- Een bedrag van 100,08 euro. Dit bedrag is een benadering van de gemiddelde effectieve loonkost per leraarsuur voor de specifieke lerarenopleidingen.

Het bedrag van 100,08 euro werd als volgt berekend:

	SLO
1. Leraarsuren (incl. combi)	€ 13.600.188
2. Punten	€ 1.722.282
3. Nascholingsmiddelen	€ 19.662
4. ICT coördinatiemiddelen: WM	€ 2.105
5. ICT coördinatiemiddelen: punten	€ 60.496

6. Woon-werk	€ 42.248
Totale kost	€ 15.446.982
LeU	154.351,14
Kost per LeU	€ 100,08

1.Leraarsuren: het betreft het aantal leraarsuren voor de specifieke lerarenopleidingen voor het schooljaar 2017-2018, gebaseerd op het aantal lesuren cursist voor de referentieperiode van 1 april 2016 tot 31 maart 2017, vermenigvuldigd met de gemiddelde loonkost:

	Aantal LeU	Gemiddelde loonkost	Kost
SLO	154.351,14	€ 70.490	€ 13.600.188

2.Punten: het betreft het aantal punten, berekend op basis van het aantal lesuren cursist voor de referentieperiode van 1 april 2016 tot 31 maart 2017, voor het toekennen van het volume aan punten voor het schooljaar 2017/2018, vermenigvuldigd met de gemiddelde kost per punt:

	Punten	Gemiddelde kost per punt	Kost
SLO	3.047,15	565,21	€ 1.722.282

3.Daarnaast ontvangen de centra voor volwassenenonderwijs ook nog nascholingsmiddelen en ICT- coördinatiemiddelen. De nascholingsmiddelen en de ICT coördinatiemiddelen zijn gebaseerd op het aandeel van de specifieke lerarenopleidingen in het volwassenenonderwijs in het aantal LUC's . Hetzelfde geldt voor het woon-werkverkeer.

De aldus bekomen middelen worden samengeteld en gedeeld door het aantal leraarsuren voor de specifieke lerarenopleidingen voor het schooljaar 2017-2018, om een bedrag per leraarsuur te bekomen.

Met het voorliggende artikel wordt via paragraaf 3 de verdeling geregeld van het totale bedrag dat een cvo overdraagt naar de hogeschool en universiteit waarmee ze een overeenkomst heeft gesloten. Dit gebeurt op basis van een percentage dat de instellingen zelf zijn overeengekomen en dat vastgelegd wordt in een overeenkomst. De betrokken hogeschool en universiteit kunnen dit percentage jaarlijks aanpassen. Deze regeling blijft van kracht tot en met het begrotingsjaar 2026.

Vanaf het begrotingsjaar 2027 zijn er binnen de verschillende enveloppes voldoende gegevens opgebouwd binnen de financieringsmotor van het hoger onderwijs om deze ook te hanteren als parameters voor de financiering van de lerarenopleidingen. Het budget van de voormalige specifieke lerarenopleidingen aan de centra voor volwassenenonderwijs, dat tot 2026 verdeeld wordt op basis van de overeenkomsten, wordt in 2027 toegevoegd aan de variabele onderwijsdelen a rato van het aantal diploma's van leraar dat is afgeleverd voor de trajecten die de logische opvolger zijn van die voormalige specifieke lerarenopleidingen, met name de educatieve graduaatsopleiding (waarvan het budget wordt toegevoegd aan VOWhbo), de verkorte educatieve bacheloropleidingen (waarvan het budget wordt toegevoegd aan VOWprof2014), de verkorte educatieve master voor secundair onderwijs (waarvan het budget wordt toegevoegd aan VOWun2014), en de verkorte of consecutieve educatieve master voor kunstvakken (waarvan het budget wordt toegevoegd aan het bedrag vermeld in artikel III.33 van de codex).

Artikel 174

Met het voorliggende artikel wordt de overdracht van de financiering geregeld van de cvo naar de hogescholen voor de HBO5-opleidingen.

Het huidige financieringsmechanisme voor volwassenenonderwijs creëert geen eigenlijke middelen, maar creëert 1) een recht op leraarsuren voor de oprichting van betrekkingen in het ambt van lector en 2) een recht op een puntenenveloppe voor de oprichting van betrekkingen in de ambten van het bestuurs- en ondersteunend personeel (de zogenaamde omkadering). Bij de overdracht van de HBO5-opleidingen naar de hogescholen en de stopzetting van de specifieke lerarenopleidingen aan de centra voor volwassenenonderwijs, moeten er evenwel middelen overgaan uit het omkaderingssysteem voor het volwassenenonderwijs naar de werkingsuitkering van de hogescholen en universiteiten. Het voorliggende artikel geeft de formule weer om de hoogte van deze middelen te berekenen voor de HBO5-opleidingen. Het betreft hier de gegenereerde middelen, middelen die gebaseerd zijn op datgene waarop de centra voor volwassenenonderwijs recht hebben conform de regelgeving in het decreet van 15 juni 2007 betreffende het volwassenenonderwijs. Buiten de omkadering ontvangen de centra voor volwassenenonderwijs ook nog nascholingsmiddelen en middelen voor ICT voor de HBO5-opleidingen. De personeelsleden uit deze opleidingen ontvangen ook een bijdrage voor woon-werkverkeer. Ook deze middelen gaan over naar de hogescholen en universiteiten. Ze worden meegenomen in de berekening.

De middelen die de betrokken hogescholen in 2019 tot en met 2021 ontvangen voor de HBO5-opleidingen zijn het product van de volgende elementen:

- Het aantal leraarsuren in het centrum voor volwassenenonderwijs waarmee de betrokken hogeschool en universiteit een overeenkomst hebben afgesloten, berekend voor het schooljaar 2018-2019 conform artikel 98 en 99 van het volwassenenonderwijs
- Een bedrag van 98,39 euro. Dit bedrag is een benadering van de gemiddelde effectieve loonkost per leraarsuur voor de HBO5-opleidingen.

Het bedrag van 98,39 euro werd als volgt berekend:

	HBO
1. Leraarsuren (incl. combi)	€ 30.159.627
2. Punten	€ 3.915.645
3. Nascholingsmiddelen	€ 44.703
4. ICT coördinatiemiddelen: WM	€ 4.786
5. ICT coördinatiemiddelen: punten	€ 137.539
6. Woon-werk	€ 95.586
Totale kost	€ 34.357.887
LeU	349.217,86
Kost per LeU	€ 98,39

1. Leraarsuren: het betreft het aantal leraarsuren voor de HBO5-opleidingen voor het schooljaar 2017-2018, gebaseerd op het aantal lesuren cursist voor de referentieperiode van 1 april 2016 tot 31 maart 2017, vermenigvuldigd met de gemiddelde loonkost:

	Aantal LeU	Gemiddelde loonkost	Kost
HBO5	349.217,86	€ 69.091	€ 30.159.627

2. Punten: het betreft het aantal punten, berekend op basis van het aantal lesuren cursist voor de referentieperiode van 1 april 2016 tot 31 maart 2017, voor het toekennen van het volume aan punten voor het schooljaar 2017/2018, vermenigvuldigd met de gemiddelde kost per punt:

	Punten	Gemiddelde kost per punt	Kost

HBO5	6.927,76	565,21	€ 3.915.645
------	----------	--------	-------------

3. Daarnaast ontvangen de centra voor volwassenenonderwijs ook nog nascholingsmiddelen en ICT- coördinatiemiddelen. De nascholingsmiddelen en de ICT coördinatiemiddelen zijn gebaseerd op het aandeel van de specifieke lerarenopleidingen in het volwassenenonderwijs. Hetzelfde geldt voor het woon-werkverkeer.

De aldus bekomen middelen worden samengeteld en gedeeld door het aantal leraarsuren voor de HBO5-opleidingen voor het schooljaar 2017-2018, om een bedrag per leraarsuur te bekomen.

Vanaf het begrotingsjaar 2020 wordt ook het bedrag dat voorzien was voor de hogescholen voor de taken in verband met het samenwerkingsverband voor HBO5-opleidingen, berekend voor het begrotingsjaar 2019 (geïndexeerd), hieraan toegevoegd.

Er wordt verwacht dat het aantal studenten in de graduaatsopleidingen zal toenemen na de verdere uitbouw van de graduaatsopleidingen in de hogescholen. Dit zal zeker gebeuren door het aantrekken van de nieuwe doelgroep van generatiestudenten. Op dit ogenblik is het evenwel onmogelijk om te voorspellen hoe groot de groei zal zijn, aangezien het een volledig nieuwe doelgroep voor de graduaatsopleidingen betreft. Om deze groei in de beginjaren op te vangen wordt voor de financiering de groei van het aantal cursisten/ studenten mee in rekening gebracht. Dit gebeurt door vanaf het begrotingsjaar 2020 tot en met het begrotingsjaar 2022 de overgedragen middelen vanuit de cvo en de middelen voorzien voor het samenwerkingsverband cumulatief te vermenigvuldigen met het percentage waarmee het aantal cursisten/ studenten ten opzichte van het vorige schooljaar/ academiejaar toeneemt. Voor de begrotingsjaren 2023 en 2024 monitort de Vlaamse Regering budgettaire effecten van de open-end financiering van de graduaatsopleidingen tweemaal per jaar in functie van begrotingsopmaak en begrotingscontrole. Op basis van deze monitoring kan de regering ingrijpen in het groeimechanisme om deze effecten onder controle te houden en eventueel beslissen om over te stappen op een budgetbeheersbaar financieringssysteem, zoals bijvoorbeeld een kliksysteem. Vanaf het begrotingsjaar 2025 treedt dan het klikmechanisme, zoals vastgelegd in artikel III.6 in werking.

Vanaf het begrotingsjaar 2022 worden deze middelen, met inbegrip van het groeimechanisme, over een periode van drie jaar overgedragen naar het nieuwe variabel onderwijsdeel VOWhbo.

Artikel 175

Artikel III.55 legt het bedrag vast dat de hogescholen krijgen voor de taken in verband met het samenwerkingsverband voor HBO5-opleidingen, evenals de verdelingswijze van dit bedrag.

Met het voorliggende artikel wordt geregeld dat het bedrag voor het begrotingsjaar 2020 voor een hogeschool gelijk is aan het bedrag dat ze in 2019 ontvangen hebben, weliswaar geïndexeerd. Deze vastgestelde bedragen worden in het begrotingsjaar 2020 toegevoegd aan het bedrag dat de hogescholen ontvangen in het kader van de overdracht van de HBO5-opleidingen. Vanaf dan worden deze bedragen opgenomen in het geheel van de middelen die de hogescholen ontvangen voor de graduaatsopleidingen en worden ze niet langer afzonderlijk toegekend.

Artikel 176

Gelet op de inspanningen die de voorbije jaren zijn gebeurd om de sociale toelage in verhouding te houden met het aantal studenten hoger onderwijs, is bij de

inbedding van de HBO5-opleidingen en lerarenopleiding een bijkomende injectie aangewezen. Met het voorliggende artikel zijn dan ook de bijkomende bedragen opgenomen voor de hogescholen en de universiteiten.

Deze bedragen zijn gebaseerd op de berekeningen opgenomen in de hierna volgende tabel. Daarbij wordt voor de hogescholen zowel rekening gehouden met de cursisten HBO5 aan de cvo, als met de cursisten SLO aan de cvo en de studenten SLO aan de hogescholen. Bij de universiteiten worden SLO-cursisten aan de cvo en aan de universiteiten mee in rekening gebracht. Aangezien ongeveer 64% van de SLO-cursisten aan de cvo ten hoogste een bachelordiploma hebben, wordt de verhouding 64/36 genomen voor de verdeling van de LUC's over de hogescholen en universiteiten.

Benodigde Stuvo budget hogescholen - voor de graduaatsopleidingen	
LUC HBO5 referteperiode 16-17	4.807.274
LUC HBO5/12 = OSTP	400.606,17
Bedrag per OSTP STUVO hogescholen 2018	4,56
Benodigde budget	1.826.764,12
Benodigde Stuvo budget hogescholen - voor de SLO	
<i>CVO-opleidingen</i>	
Totaal LUC SLO referteperiode 16-17	2.160.916
LUC SLO met ten hoogste bachelordiploma	1.382.986.24
LUC SLO/12 = OSTP	115.248,85
Bedrag per OSTP STUVO hogescholen 2018	4,56
Benodigde budget	525.534,77
<i>SLO hogescholen</i>	
OSTP SLO hogescholen 15-16	12.573
Bedrag per OSTP STUVO hogescholen 2018	4,56
Benodigde budget	57.332,88
Totaal	582.867,65
Totaal budget Stuvo hogescholen	2.409.631,77

Benodigde Stuvo budget universiteiten - voor de SLO	
<i>CVO-opleidingen</i>	
Totaal LUC SLO referteperiode 16-17	2.160.916
LUC SLO met ten hoogste bachelordiploma	777.929,76
LUC SLO/12 = OSTP	64.827,48
Bedrag per OSTP STUVO hogescholen 2018	4,41
Benodigde budget	285.889,19
<i>SLO universiteiten</i>	
OSTP SLO universiteiten 15-16	46.546,00
Bedrag per OSTP STUVO universiteiten 2018	4,41
Benodigde budget	205.267,86
Totaal budget Stuvo universiteiten	491.157,05

Artikel 177

Met het voorliggende artikel wordt de definitie van opgenomen studiepunten voor de berekening van de Stuvo-middelen aangepast, zodat ook de opgenomen studiepunten in de graduaatsopleidingen worden meegenomen.

Artikel 178

Artikel III.69 van de Codex Hoger Onderwijs wordt opgeheven.

Artikel 179

Met het voorliggende artikel wordt geregeld dat hogescholen die graduaatsopleidingen zullen aanbieden, op een gemotiveerde wijze kunnen afwijken van de 80%-norm. Dit is eenzelfde regeling die werd ingeschreven bij de integratieoperatie.

Artikel 180

Dit artikel voegt in de titel van de Codex met de rechtspositieregeling voor het personeel van de universiteiten een nieuw hoofdstuk in waarin de bepalingen betreffende de overname van personeelsleden uit een specifieke lerarenopleiding van een cvo opgenomen worden.

Artikel 181

Wanneer volgens de financiële bepalingen een deel van de middelen voor een stopgezette specifieke lerarenopleiding naar een universiteit overgaan, gaat in principe ook een evenredig deel van de aan deze opleiding verbonden personeelsleden naar die universiteit over. De personeelsleden die naar een universiteit overgaan, komen ofwel meteen in het universitaire personeelsstatuut terecht ofwel – via een overstap naar het integratiekader – in het personeelsstatuut van de hogescholen. Dat betekent sowieso een wijziging ten aanzien van het personeelsstatuut dat de betrokken personeelsleden aan het cvo hadden.

Niet voor alle personeelsleden van de specifieke lerarenopleiding is een overgang naar een universiteit en het universitaire statuut vanzelfsprekend. Vandaar dat in de eerste plaats ingezet wordt op een vrijwillige overgang van personeelsleden naar een universiteit. Dit geldt zowel voor personeelsleden van het onderwijzend als van het bestuurs- en ondersteunend personeel uit het cvo.

De universiteit heeft binnen het regelgevend kader voldoende autonomie om een voor de personeelsleden van een cvo aantrekkelijk personeelsbeleid uit te werken. Ze heeft er alle baat bij om op die manier personeelsleden over te nemen die bewust voor een overgang naar de universiteit kiezen.

De personeelsleden kunnen na de overname door de universiteit nooit minder verdienen dan zij aan het cvo verdienden. Bij de inschaling van personeelsleden van het onderwijzend personeel van een cvo in een universitaire graad, wordt rekening gehouden met de regeling over de bekwaamheidsbewijzen die van toepassing is op het personeel voor cvo. Het is de bedoeling dat personeelsleden waarvan het diploma voor een functie aan het cvo gelijkgesteld was met een bepaald bekwaamheidsbewijs – bijvoorbeeld een diploma HBO5 dat gelijkgesteld is met een diploma van bachelor – deze gelijkstelling ook na de overgang naar de universiteit kunnen behouden.

Artikel 182

Op basis van het aandeel van de financiële middelen die na de stopzetting van een specifieke lerarenopleiding naar een universiteit overgaan, kan een theoretisch aandeel bepaald worden van het aantal personeelsleden uit deze opleiding die mee naar de universiteit overgaan. Het is de bedoeling dat dit aandeel zo veel mogelijk via een vrijwillige overgang van personeelsleden behaald wordt. Is dat aandeel op die manier nog niet bereikt, dan kan de universiteit een deel van de personeelsleden overnemen die op grond van artikel 188 van voorliggend ontwerp van decreet automatisch naar een hogeschool overgaan.

Deze overname kan op twee manieren gebeuren. Ofwel plaatst de hogeschool deze personeelsleden vanaf 1 oktober 2019 op de lijst van personeelsleden in het integratiekader. Op deze manier komen de personeelsleden van het cvo aan de universiteit in het integratiekader terecht. Dat betekent dat zij aan de universiteit onder het personeelsstatuut van de hogescholen vallen. Een andere mogelijkheid is dat het personeelslid aan de hogeschool verbonden blijft maar via een overeenkomst geheel of gedeeltelijk een opdracht aan de universiteit uitoefent. Het verschil tussen beide opties is dat bij een overgang naar het integratiekader de universiteit de feitelijke en juridische werkgever wordt, terwijl in het geval van een overeenkomst de hogeschool de juridische werkgever blijft.

Het toewijzen van de personeelsleden die naar een hogeschool of universiteit zullen overgaan, gebeurt via een overeenkomst tussen de hogeschool en de universiteit. Deze overeenkomst legt vast welke personeelsleden voor welke omvang van de opdracht naar de universiteit zullen overgaan. De overeenkomst bevat ook een regeling over de verdeling van de financiële middelen die van een SLO naar een hogeschool en universiteit overgaan. Het is mogelijk dat er verhoudingsgewijs meer middelen aan bijvoorbeeld een hogeschool overgaan, bijvoorbeeld omdat de personeelskost van de personeelsleden die naar daar overgaan hoger is dan de personeelskost van de personeelsleden die aan naar de universiteit overgaan.

Bij de toewijzing wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de voorkeur die de personeelsleden op grond van artikel 12 of 26 opgegeven hebben, maar deze voorkeur is niet het enige criterium waarmee bij de toewijzing rekening kan gehouden worden. Ook het profiel dat nodig is in de nieuwe lerarenopleidingen kan hierbij een rol spelen.

Artikel 183

Dit artikel voert een overgangperiode in tijdens dewelke de personeelsleden die op basis van artikel 182 aan een universiteit of hogeschool toegewezen zijn, gemakkelijk zonder openbare vacature naar de andere instelling kunnen overgaan. Dit is nodig omdat op het moment van de toewijzing volgens artikel 182 nog niet volledig duidelijk is hoe de nieuwe lerarenopleidingen aan de hogeschool en universiteit er precies zullen uitzien en wat de precieze personeelsbehoeften zullen zijn. De overgang van een personeelslid zonder openbare vacature is niet mogelijk zonder instemming van het betrokken personeelslid en gebeurt via een aanpassing van de overeenkomst tussen de hogeschool en de universiteit. Bij die aanpassing van de overeenkomst kan ook de financiële regeling tussen de hogeschool en universiteit gewijzigd worden.

Artikel 184

Dit artikel voorziet de mogelijkheid dat personeelsleden van een cvo die door het wegvallen van de HBO5-opleidingen of de specifieke lerarenopleidingen in een terbeschikkingstelling wegens ontstentenis van betrekking terechtkomen, kunnen wedertewerkgesteld worden aan een universiteit.

Artikel 185

Een personeelslid dat aan een cvo een tijdelijke aanstelling van doorlopende duur in een vacante betrekking heeft, krijgt na de overgang naar de hogeschool een aanstelling van onbepaalde duur. Volgens de rechtspositieregeling van de hogescholen kan het hogeschoolbestuur een einde maken aan een aanstelling op voorwaarde dat het een opzeggingstermijn toekent gelijk aan 3 maanden per begonnen schijf van 5 jaar dienstanciënniteit aan de betrokken hogeschool of haar rechtsvoorganger. Om de betrokken tijdelijke personeelsleden die automatisch overgegaan zijn naar een hogeschool na de overgang meer zekerheid op het behoud van hun betrekking te bieden, moet de hogeschool in dit geval bij het vastleggen van de opzeggingstermijn ook rekening houden met de

dienstanciënniteit die het betrokken personeelslid voor de overgang in een HBO5-opleiding of een specifieke lerarenopleiding opgebouwd heeft.

Artikel 186

Dit artikel vloeit voort uit de regeling in artikel 4 en 19 van dit decreet die het mogelijk maakt dat een personeelslid onder bepaalde voorwaarden via een mutatie terug in een vacante betrekking aan een cvo kan tewerkgesteld worden nadat het personeelslid als gevolg van de automatische overgang naar een hogeschool was overgegaan. Wanneer het betrokken personeelslid gebruik maakt van de in artikel 4 en 19 vermelde mogelijkheid wordt de benoeming aan de hogeschool van rechtswege en zonder vooropzeg beëindigd.

Artikel 187

In de rechtspositieregeling voor de hogescholen is nu al een regeling opgenomen over de overgang van personeelsleden uit het volwassenenonderwijs. De bestaande artikelen, die betrekking hebben op de omvorming van een HBO5-opleiding tot een professionele bachelor, worden ondergebracht in een nieuwe onderafdeling 1 terwijl de artikelen over de overname van personeelsleden uit een HBO5-opleiding of een specifieke lerarenopleiding in een onderafdeling 2 opgenomen worden.

Artikel 188

Dit artikel voert in het hoofdstuk in verband met de overname van een personeel een onderafdeling in met bepalingen voor de overname van HBO5-opleidingen of SLO.

Artikel 189

Dit artikel regelt de automatische overgang van een deel van de personeelsleden die verbonden zijn aan een HBO5-opleiding of aan een SLO die aan het cvo stopgezet wordt en waarvan de financiële middelen ten minste voor een deel naar de hogeschool overgaan. Dit is een gelijkaardige regeling als in deel 5, titel 2, hoofdstuk 4, afdeling 2, onderafdeling 1, van de Codex over de omvorming van een HBO5-opleiding tot een professionele bacheloropleiding.

Artikel 190

De personeelsleden die automatisch overgaan naar een hogeschool, doen dit voor de omvang van de opdracht die zij aan het cvo in de HBO5-opleiding of de SLO hadden. Voor het bepalen van de omvang van de opdracht wordt geen rekening gehouden met dienstonderbrekingen die toelaten dat een personeelslid elders een opdracht uitoefent. Een benoemd personeelslid aan een cvo kan bijvoorbeeld voor de opdracht aan het cvo een verlof voor een afwezigheid voor verminderde prestaties opnemen en in de periode van dat verlof een opdracht aan een hogeschool uitoefenen. In theorie wordt op dat moment het volume van de benoeming aan het cvo en van de opdracht aan de hogeschool opgeteld, terwijl het opdrachtvolume dat het personeelslid in praktijk uitoefent, veel lager is. Om dergelijke dubbeltellingen te vermijden, worden dergelijke dienstonderbrekingen niet meegenomen bij het bepalen van het opdrachtvolume.

De benoemde personeelsleden behouden na de overgang hun benoeming. De tijdelijke personeelsleden met een aanstelling van doorlopende duur krijgen aan de hogeschool een aanstelling van onbepaalde duur. De hogeschool heeft de mogelijkheid deze personeelsleden op hun verzoek te benoemen.

De regels met betrekking tot het maximale benoemingspercentage aan de hogeschool gelden niet voor deze overgenomen personeelsleden.

Artikel 191

Personeelsleden die automatisch naar een hogeschool overgaan maar die vanaf 1 oktober 2019 in het integratiekader van een universiteit terechtkomen, moeten hiertoe door de hogeschool op de integratielijst gezet worden.

Artikel 192

Een hogeschool heeft de mogelijkheid om personeelsleden van het onderwijzend personeel van een cvo die niet automatisch overkomen zonder openbare vacature over te nemen. Deze mogelijkheid geldt ook voor personeelsleden die tot het bestuurs- en ondersteunend personeel behoren.

Artikel 193

In dit artikel worden de algemene regels opgenomen die zowel gelden voor de personeelsleden die automatisch naar een hogeschool overgaan als voor de personeelsleden die zonder openbare vacature door de hogeschool overgenomen worden.

Artikel 194

Het algemene principe is dat de personeelsleden die van een cvo overkomen onder de rechtspositieregeling van het personeel van de hogeschool vallen. In dit artikel worden een aantal afwijkingen op dit principe voorzien.

Artikel 195

Dit is een analoge regeling als degene die in artikel 147 van voorliggend ontwerp van decreet voor de universiteiten opgenomen is.

Artikel 196

Er is tot nu toe een afwijking op de regel dat de lijst met de personeelsleden in het integratiekader aan een universiteit niet kan uitgebreid worden en dat geldt voor de personeelsleden die vanuit de gemengde lijst naar de integratielijst overgaan. Hier wordt nu een tweede afwijking aan toegevoegd voor de personeelsleden die van een cvo via de hogeschool naar een universiteit overgaan. In afwijking van de regeling die voor opname van de personeelsleden van de academische opleidingen aan de hogescholen geldt, kunnen personeelsleden van een cvo die via de hogeschool naar een universiteit overgaan ook overgaan naar een universiteit die niet tot de zelfde associatie als de hogeschool behoort. Sommige cvo hebben voor de overdracht van de SLO immers een intentieovereenkomst gesloten met een hogeschool en een universiteit die niet tot dezelfde associatie behoren.

Artikel 197

Artikel V.69 van de codex hoger onderwijs bepaalt dat er geen nieuwe personeelsleden aan het integratiekader kunnen toegevoegd worden. De personeelsleden uit de zogenaamde gemengde lijst die bij de integratie opgesteld is, worden echter niet als nieuwe personeelsleden beschouwd zodat deze personeelsleden na 1 februari 2013 nog aan het integratiekader kunnen toegevoegd worden. Om mogelijk te maken dat lectoren van een SLO aan een cvo via het integratiekader naar een universiteit kunnen overgaan, worden zij aan artikel V.220 van de codex toegevoegd zodat ook zij volgens de regeling van artikel V.69 niet als nieuwe personeelsleden in het integratiekader beschouwd worden.

Artikel 198

Dit artikel heft het decreet van 30 april 2009 betreffende het secundair na secundair onderwijs en het hoger beroepsonderwijs op.

Artikel 199

Dit artikel legt de datum van inwerkingtreding van voorliggend decreet vast op 1 september 2019, met uitzondering van enkele artikelen in verband met de financiering en sommige artikelen in verband met de personeelsaangelegenheden, waarvan de ingangsdatum 1 januari 2019 is. Artikel 120 in verband met het indienen van de toets nieuwe opleiding voor de lerarenopleiding treedt onmiddellijk in werking.

De minister-president van de Vlaamse Regering,

Geert BOURGEOIS

De Vlaamse minister van Onderwijs,

Hilde CREVITS